

GENEALOGICKÉ A HERALDICKE
INFORMACE

1-4

1990

Genealogický a heraldický klub
ZK Královopolské strojirny v Brně, Palackého 78

Genealogické a heraldické informace 1990

vychází
k počtě sedmdesátých narozenin
Jiřího Loudy

Brno 1990

Dne 3. října 1990 se dožil významného životního jubilea
Jiří Louda
český heraldik

PAN JIŘÍ LOUDA JMENOVÁN ČESTNÝM PŘEDSEDOU GH - KLUBU

Dne 18.9.1990 byl v letohrádku Mitrovských uspořádán slavnostní večer k sedmdesátým narozeninám heraldika a výtvarníka, pana Jiřího Loudy. Po uvítání jubilanta a jeho choti předsedou GHK přednesl dr. J. Bílý krátkou přednášku, v níž zhodnotil význam jubilantův pro českou heraldiku, zejména po stránce výtvarné, a zdůraznil, že právě díky Jiřímu Loudovi má česká heraldika ve světě své renomé. Na závěr popřál jménem výboru klubu panu Loudovi hodně úspěchů do další práce. Pan Jiří Louda se ve slavnostní přednášce zabýval heraldikou podvazkového řádu, které se věnuje přes čtyřicet let. Seznámil posluchače s charakteristikami osobností, jimž byl řád v minulosti udělován, se změnami stanov řádu v poslední době i s osobami, které podvazkový řád nosí.

Po přednášce, která byla po zásluze aplaudována, poděkoval dr. Pícha jménem všech členů klubu jubilantovi za práci, kterou pro českou heraldiku vykonal a předal mu dekret, jímž byl jmenován čestným předsedou klubu. Pan Louda jmenování s díky přijal a vyjádřil přesvědčení, že GH klub bude i nadále pracovat pro rozkvět české a moravské heraldiky a genealogie, a to nejméně tak úspěšně, jak dosud.

Slavnostní večer byl zakončen bohatou a neformální diskusí jubilanta se členy klubu, jichž se sešlo více jak 40, zejména na téma nového státního znaku, významu heraldiky pro studium historie, heraldické kresby a budoucnosti heraldiky.

- fp -

Z ČINNOSTI KLUBU

Výroční členská schůze

Dne 16. ledna 1990 se sešli členové klubu v letohrádku Mitrovských na výroční členské schůzi, aby zhodnotili činnost klubu a schválili směry další činnosti. Za řízení místopředsedy klubu dr. Bílého vyslechli zprávu o činnosti klubu za rok 1989, zprávu pokladní a revizní a po krátké diskusi je jednomyslně schválili. Vzhledem ke zdražení typografických prací bylo rovněž schváleno zvýšení členského příspěvku, který nyní činí 100,- Kčs pro pracující a 50,- Kčs pro studenty a důchodce. Jednomyslně byly schváleny i plán práce a návrh finančního plánu na rok 1990. V diskusi se členové zabývali otázkami zkvalitnění práce klubu, zajišťováním klubové knihovny, spoluprací s moravskými občanskými iniciativami a dalšími problémy, jejichž řešení je pro další práci klubu nezbytné. Byl zvolen nový výbor klubu a při této příležitosti bylo vysloveno poděkování dosavadnímu předsedovi panu Špírkovi, který vzhledem k odchodu do důchodu a odstěhování se z Brna se vzdal činnosti ve výboru klubu. V odborné části vyslechli zúčastnění přednášku Milana Hlinomaze "Vývoj státního znaku ČSR v letech 1938-1945", která byla nejen zajímavá, ale vzhledem k událostem doby i na výsost aktuální a podala ze rubný přehled vývoje názorů na státní symboly naší republiky nejen z pohledu heraldického, ale i právního a politického.

- fp -

Nový výbor klubu na rok 1990

Předseda : RNDr. František Pícha
1.místopředseda, ved.redaktor GHI : PhDr. Tomáš Krejčík
2.místopředseda, ved.dok. archivu : JUDr. Jiří Bílý
Čednatel : Vilém Walter
Pokladník : Ing. Vladimír Svoboda
Zájezov : MUDr. Zdena Novobilská
Genealogická činnost : Dr.Ing. Růžena Pazourová
Zapísovatel : Zdeněk Koudelka
Revizní skupina : Ivan Vilímek
Pavel Vrba

K návrhům nových státních symbolů

Dne 19.9.1989 byla členská schůze věnována besedě s JUDr. Jiřím Bílým na téma "Změny čs. státních symbolů v souvislosti s přípravou nové ústavy". Dr. Bílý seznámil s prací znakové komise a hlavními tezemi historicko-právní expertizy která byla pro tuto komisi zpracována, a z níž vyplynula neudržitelnost současného znakového vyjádření. Podrobně se zabýval zejména otázkami heraldického vyjádření Federálního státu a otázkami heraldické reprezentace Moravy a Slezska. Zejména na tut druhou oblast se soustředila bohatá diskuse.

- fp -

Ferdinand d'Este a jeho potomci

Na členské schůzi dne 21. listopadu 1989 vyslechli členové klubu zajímavou přednášku ing. Mojmíra Chremého "František Ferdinand d'Este a vývoj znaku Hohenbergů". Přednášející seznámil s životní dráhou zajímavé a do- dnes rozporuplné osobnosti tragicky zemřelého následní- ka rakouského a uherského trůnu. Podal podrobnou cha- rakteristiku jeho osobnosti, jeho zájmů, politických plánů i jeho manželství s hraběnkou Chotkovou. V druhé části přednášky se věnoval vývoji znaku rakouských ná- sledníků trůnu a heraldickým památkám na Ferdinanda d'Este na konopišti. Třetí část byla věnována potomkům arcivévodského peru, kteří dostali titul vévodů a kní- žat z Hohenbergu, znaku hraběnky Chotkové po povýšení do knížecího stavu i znaku Hohenbergů. Přednáška byla doplněna řadou zajímavých písemných i obrazových pama- tek.

- fp -

Genealogie Absolonů a Wanklů

Na prosincové členské schůzi seznámila dr. V. Budná- řová ve velmi zajímavém exposé s genealogií dvou spří- zněných moravských rodů, z nichž vyšly dvě významné osobnosti moravské archeologie - dr. Jindřich Wankl a dr. Karel Absolon, oba proslulí svými objevy v Mo- ravském krasu. Přednášející ozřejmila vzájemné vztahy původně švédské rodiny Wanklů a ryze moravské rodiny Absolonů a věnovala se i ostatním příslušníkům obou rodů, kteří vynikli jako zanícení osvětoví, národopisní a sociální pracovníci. Upozornila i na neutěšený stav pozůstalosti dr. Karla Absolona, v níž je řada cenných předmětů a která dosud zůstává nevyužita.

- fp -

Beseda o nových státních symbolech

Listopadová revoluce 1989 se samozřejmě odrazila i do heraldiky. Státní znak přijatý v rámci ústavy z roku 1960 a symbolizující svržený režim se v kontextu nového politického a ekonomického uspořádání ukázal jako nevyhovující, a proto jednou z prvních ústavních změn, kterou se zabývalo nové Federální schromáždění, byl návrh na nové státní symboly. Této aktuální tématice byla proto věnována i veřejná beseda, uspořádaná v sále DK KSB dne 26.2.1990.

Heraldičtí odborníci, pan Jiří Louda, dr. Jiří Bílý a dr. Tomáš Krejčík zde diskutovali o způsobech a možnostech heraldické reprezentace nové federace i obou republik, diskutovali o návrzích předkládaných znakové komisi a hodnotili předpokládané varianty nových znaků z hlediska historického, právního, politického i mezinárodního. Pan Jiří Louda informoval i o genezi návrhu nového státního znaku, který předložil prezident Václav Havel /tj. čtvrcený štít se znaky Čech a Slovenska a s moravskou orlicí v srdečním štítku.

- fp -

Osobnost Ernesta Gideona sv. p. Loudona /1717-1790/

Jeden z nejvýznamnějších rakouských vojevůdců, polní maršál a nositel velkokříže Řádu Marie Terezie, pochází sice ze skotského rodu, který nabyl statku v Livonsku, je však řadou peripetií svého bohatého a pohnutého života spojen s Moravou. Přednáška dr. M.Housovského z Krajského střediska státní památkové péče v Brně, věnovaná osobě maršála Loudona, se proto zaměřila hlavně na jeho působení na Moravě a na jeho pozůstalost, která je uložena na hradě Bítově. Sbírka spisů, dokumentů, map maršála Loudona

i jeho synovce a dědice Alexandra /1762-1822/, který se proslavil ve válkách proti Napoleonovi je inventarizována a lze očekávat, že po zpřístupnění Bítova bude alespoň z části vystavena pro veřejnost.

- fp -

Rombald Collalto na Brtnici /1579-1630/

Další z řady přednášek, věnovaných slavným šlechtickým osobnostem v dějinách Moravy, se zabývala životem jednoho z nejvýznamnějších válečníků třicetileté války. PhDr. Pavel Balcárek z Moravského zemského archivu v Brně v zajímavé přednášce provedl posluchače celým životem slavného vojévůdce: jeho mládím v italském San Salvatore, kariérou v císařské armádě, manželstvím s neteří rebela Jindřicha Matyáše z Thurnu, vstupem mezi moravskou šlechtu po získání panství Brtnice a Rudolec, až po jeho smrt ve švýcarském Churu.

- fp -

Genealogie Eggenbergů

Dne 15.5.1990 jsme mezi sebou přivítali dr. Annu Kubíkovou ze státního archivu v Českém Krumlově. Přednášející nás seznámila s dějinami rodu, který se po konverzi ke katolicismu vyšíhl, zejména díky osobě Jana Oldřicha, říšského knížete a nositele Řádu zlatého rouna, mezi nejbohatší rody svatě říše římské. Zajímavá přednáška akceptovala jednak prakticky neznámé dějiny rodu v 15. a 16. století, dále působení v Českém Krumlově a konečně spor o krumlovské dědictví mezi Schwarzenbergy a hrabaty z Leslie. Věnovala se i vývoji rodového znaku Eggenbergů

včetně jeho polepšení a rozhojnění po povýšení na vévody Krumlovské a získání panství Gradiska a Aquileia.

- fp -

Moravská orlice

Závěrečná přednáška prvního pololetí 1990 byla dne 19.6.1990 věnována vzniku a vývoji Moravy. Brilantní esej, kterou přednesl dr. Jiří Bílý se zabývala dobou a okolnostmi vzniku znaku moravského markrabství: postavením orlice v heraldické praxi, vztahy českých a moravských Přemyslovců, státoprávním postavením Moravy ve 12. a 13. století či šachováním jako jedním ze způsobů odlišení od podobných znaků. Tyto obecné otázky byly podrobeny konfrontaci s nejstaršími doklady o používání moravského znaku a s existujícími teoriemi o jeho původu. Přednáška prokázala, že v heraldických počátcích Moravy je řada bílých míst, které čekají na vysvětlení a stala se námětem k bohaté diskusi.

- fp -

ČLÁNKY A STUDIE

Brisury v anglickém královském znaku

Jiří Louda

Potřeba diferencování znaku se v Anglii objevila prakticky současně s Francií, takže od počátku 13. století museli všichni mužští příslušníci panovnického rodu nosit ve svém štítu nějaké odlišovací znamení, kdežto prostý znak zůstal vyhrazen pouze samotnému králi. Princezny naproti tomu nosily nediferencovaný znak otcův, v 15. století někdy doplňovaný čtvrtěmi z matčiny strany. Teprve v 18. století za krále Jiřího II. došlo i k důležitějšímu diferencování znaků královských dcer a to na principu turnajských límců, jaký byl v té době už ustálen u mužských potomků.

Už před zavedením brisur do královského znaku však pozorujeme snahu po diferenciaci: mladší bratr krále Richarda I. Lví srdce, pozdější král Jan, nosil původně na svém štítu jen dva kráčeující lvy na rozdíl od tří lvů svého královského bratra. Janův druhorozený syn a mladší bratr Jindřicha III., Richard z Cornwallu a hrabě z Poitou /1209-1272/, přijal zcela odlišný znak - ve stříbrném poli červeného lva, vše v černém lemu se zlatými penízky /z toho pochází znak Cornwallu/. Tyto penízky /francouzsky "pois"/ byly ovšem narážkou na francouzské hrabství Poitou, červený lev je vlastním znakem Poitou.^{1/}

O jednu generaci později, tj. u dětí Jindřicha III., se již objevuje brisura známá až do dneška, tj. turnajský límec. Starší syn Jindřichův, pozdější Eduard I., nosil před nástupem na trůn přes štít se třemi anglickými lvy modrý pěticípý límec, jeho mladší bratr Edmund hrabě z Lancasteru /1245-

-1296/ měl modrý límec o třech cípech, na každém z nich byly tři zlaté lilie, jaké nosila ve znaku i jeho druhá žena.

V další generaci se objevují další dvě odlišovací znamení, lem a kosmý pruh. Syn Eduarda I., král Eduard II., nosil jako princ modrý límec, jeho mladší nevlastní bratr Tomáš z Brother-tonu, hrabě z Norfolku /1300-1338/ měl stříbrný třícípý límec^{2/}, Eduardův třetí syn, Edmund z Woodstocku, hrabě z Kentu /1301-1330/ nosil kolem štítu stříbrný lem. Oba synové Edmunda Lancasterského, Tomáš a Jindřich, nosili jako hrabata z Lancasteru modrý límec s liliemi jako jejich otec, ale mladší Jindřich před zděděním titulu užíval modrý kosmý pruh.

Modrý límec, někdy se třemi a jindy s pěti cípy, nosil jako princ rovněž Eduard III., jeho mladší bratr Jan z Elthamu, hrabě z Cornwallu /1316-1336/ dostal kolem štítu modrý lem posázený zlatými liliemi z erbu své matky Isabely Francouzské. Zajímavý je znak potomků Edmunda z Woodstocku, jehož dcera Joan "krásná panna kentská" se provdala za Tomáše Hollanda, který se ujal titulu svého tchána jako hrabě z Kentu: jeho děti s Joan Kentskou totiž dostaly nikoli znak otcův, nýbrž znak po matce, tj. tři anglické lvy s týmž lemem, jaký nosil jejich zemřelý strýc Jan z Elthamu, tj. modrý se zlatými liliemi /liliemi byl ovšem poset štít rodu Hollandů/.

Čtyři synové Eduarda III. dostali vesměs stříbrný límec o třech cípech. Nejstarší Eduard "Černý princ" /1330-1376/ měl tento límec prostý a takový zůstal až dodnes prvorozeným synům králů, tj. knížatům waleským^{3/}, další jeho bratři měli na každém cípu položeno nějaké znamení, jak se to praktikuje až dodnes: Lionel vévoda z Clarence červený kanton, Jan z Gauntu vévoda lancasterský hermelínové ocásky a Edmund vévoda z Yorku tři červené kotouče. Jen nejmladší syn, Tomáš vévoda z Gloucesteru dostal stříbrný lem. "Černý princ" měl jediného syna, pozdějšího krále Richarda II., Lionel z Clarence neměl mužské potomky, linie Tomáše Gloucesterského vymřela roku 1399 jeho synem Humfrym, který nosil lem jako jeho otec, všimněme si tedy dvou zbývajících a historicky významných linií,

lancasterské a yorské. Mladší yorská dále užívala límec s červenými kotouči, ale Richard z Conisburku, hrabě z Cambridge /popraven 1415/, mladší syn prvního vévody z Yorku, dostal navíc stříbrný lem posázený léonskými lvy z erbu své matky. Richardovými vnuky byli kromě Eduarda IV. Edmund hrabě z Rutlandu /padl 1460/, jenž měl límec o pěti cípech, dva s léonskými lvy a tři s červenými kotouči, dále Jiří vévoda z Clarence /zavražděn 1478/ měl na stříbrném límci červené kantony a nejmladší Richard III., jako vévoda z Gloucesteru nosil hermelínový límec s takovými kantony. Syn Jiřího Clarence, Eduard hrabě z Warwicku /popraven 1499/, měl zas límec stříbrně a modře kouskovaný, podle erbu své matky Isabely Nevillové. V té době se objevil i límec, který měl znamení jen na prvním cípu, byl to límec Richarda vévody z Yorku, mladšího bratra Eduarda V., s nímž byl zavražděn v Toweru roku 1483 patrně z příkazu svého strýce Richarda III.

Linie lancasterská měla mužské potomstvo ze dvou manželství svého zakladatele Jana z Gauntu. Jeho nejstarší syn, král Jindřich IV., nosil za života svého otce modrý límec o pěti cípech /prvně užitý pro vnuka krále/ se zlatými liliiemi^{4/}. Poněvadž v roce úmrtí svého otce se zmocnil trůnu po sesazení svého bratrance Richarda II., nezdědil otcův hermelínový límec, předal ho však svému druhému synovi, Tomáši vévodovi z Clarence /padl 1421/. Třetí jeho syn Jan vévoda z Bedfordu /zemřel 1435/ dostal límec o pěti cípech: první dva byly hermelínové, další tři modré se zlatými liliiemi. Nejmladší Humfry vévoda z Gloucesteru nosil stříbrný lem, jaký předtím užíval jeho strýc, nositel téhož titulu.

Poslední manželství Jana z Gauntu s Kateřinou Swynfordovou bylo uzavřeno až po narození dětí, jež dostaly příjmení Beaufort a byly později legitimovány, jenže bez nároku na trůn. /Nakonec se ovšem potomek Beaufortů dostal přece jen na trůn jako Jindřich VII./ Beaufortové získali titul hrabat a později vévodů ze Somersetu a dostali kolem královského znaku stříbrně a modře kouskovaný lem^{5/}. Nicméně kardinál Jindřich

Beaufort /+1447/, který přihlížel upálení Johany z Arku, měl na jednom modrém poli svého lemu zlatou mitru a jeho mladší bratr Tomáš vévoda z Exeteru /+1426/ měl zprvu lem kouskovaný hermelínově a modře, později stříbrně a modře se zlatými liliemi v modrých políčkách. Poslední představitelka Beaufortů byla Markéta /+1509/, manželka Edmunda Tudora hraběte z Richmondu. Jejich syn se stal roku 1485 králem jako Jindřich VII., až do té doby nosil čtvrcený znak králů anglických /jako potomek Kateřiny, vdovy po Jindřichu V./ s modrým lemem posázeným zlatými liliemi a merletami.

Od nástupu Tudorců se lemy v diferenciaci legitimních potomků králů už neobjevují, užívaly se výhradně límce třícípé /v případě synů/, případně pětícípé /v případě vnuků/. Jindřich VII. měl dva syny, starší Artuš zemřel jako kníže waleský a nosil obvyklý stříbrný límec, mladší Jindřich /pozdější Jindřich VIII./, užíval límec hermelínový, po bratrově smrti roku 1502 převzal límec knížat waleských. Jediný legitimní syn Jindřicha VIII. nastoupil na trůn dříve, než byl investován jako kníže waleský a znak ještě nedostal, zajiňavý však byl znak Jindřichova syna nemanželského, Jindřicha Fitzroye, vévody z Richmondu /+1536/: kolem královského znaku nosil čtvrcený lem - 1. část hermelínová, 2. a 4. dvojité kouskovaná zlatě a modře, 3. část kouskovaná stříbrně a modře. První a poslední část lemu tedy ukazuje dědictví lancasterské a beaufortské.

Další mužští členové královského rodu jsou až z rodu Stuartů. Král Jakub I. měl dva syny, starší Jindřich zemřel roku 1612 jako kníže waleský s obvyklým límcem, jeho mladší bratr a pozdější král Karel I. nosil do té doby buď límec hermelínový, anebo vzhledem ke svému tehdejšímu titulu vévody z Yorku někdejší límec yorský s červenými kotouči - průkazné doklady se nezachovaly. Zato je spolehlivě doloženo, že hermelínový límec nosil Karlův druhorozený syn Jakub jako vévoda z Yorku /pozdější Jakub II./, zatímco třetí syn Jindřich vévoda z Gloucesteru /+1660/ dostal stříbrný trojcípý límec

se třemi růžemi. Od nástupu Stuartovců se tyto turnajské límce kladly nejen na štít, ale i na lva v klenotu a na oba štítonoše^{6/}. Poslední Stuartovec na britském trůnu byla královna Anna, provdaná za Jiřího Dánského^{7/}. Z jejich četných dětí se tři synové a čtyři dcery narodili mrtvé, z dalších jen jediný Vilém vévoda z Gloucesteru vyrostl z plének, ale zemřel už roku 1700 ve věku 11 let. Byl mu však už udělen znak s turnajským límcem o třech cípech, na prostředním z nich byl svatojiřský kříž. Byl to první případ užití tohoto kříže, který je dnes nejobvyklejším znamením v diferenciaci erbů královských dětí.

Nástup Hanovriánů přinesl ustálení znamení, jež se kladly na cípy límců: vedle svatojiřských křížů to byly srdéčka, růže, kantony, lilie, kotvy, angličtí lvi, ojediněle i hermelínové ocásky, v novější době i trojlístky a bodláky. Zajímavé je, že král Jiří I. dovolil roku 1716 svému mladšímu bratrovi princovi Arnoštu Augustovi Brunšvickému při udělení titulu vévody z Yorku užívat britský královský znak s trojcípým límcem se třemi srdéčky na každém cípu^{8/}. Pravidlem bylo, že všechny cípy nesou znamení a to buď všechna stejná, anebo jiné uprostřed než na krajních cípech. V případě, že prvorozený syn knížete waleského dostal udělen znak ještě než jeho otec nastoupil na trůn, byl mu stanoven trojcípý límec se svatojiřským křížem uprostřed. To se však začalo praktikovat až od doby Jiřího III.; mladší syn Jiřího II., Vilém Augustus vévoda z Cumberlandu, +1735/ dostal totiž takovýto límec, takže když syn jeho staršího bratra Fridricha Ludvíka knížete waleského +1731/, pozdější Jiří III., dostal znak, byl mu přiřčen límec modrý s jednou zlatou lilií, který teprve po smrti svého otce zaměnil za límec waleský. Dva mladší bratři Jiřího III. rovněž dostali znaky za života svého otce, tedy v době, kdy ještě žil jejich královský děd Jiří II., a měli proto límce pěticípé jako královi vnuci. Střední cíp nesl jiné znamení než cípy vedlejší.

Ojedinělý byl límec udělený princezně Charlotě, jedinému dítěti Jiřího IV., která by byla dědila trůn, nebýt toho, že zemřela při porodu roku 1817. Dostala totiž límec o třech

cípech, z nichž prostřední nesl tudorskou růži, druhé dva byly prázdné. Naproti tomu jiná dědička trůnu, princezna Alžběta /dnešní královna Alžběta II./ dostala roku 1944 límec se třemi cípy, na nichž byl růže mezi dvěma kříži. Pozoruhodný byl způsob, jak diferencoval svůj znak Jiří vévoda z Cumberlandu^{9/}, ve svém štítu z roku 1835 nesl límec svého otce, tj. stříbrný se třemi cípy s modrou lilií mezi dvěma červenými kříži, pod nímž měl druhý, menší límec červený, na jehož prostředním cípu byl stříbrný hanoverský kůň. Podobně jeho bratranec Jiří vévoda z Cambridge dostal téhož roku do znaku límec svého otce se třemi cípy, na nichž byl kříž mezi čtyřmi srdéčky /2 a 2/ a pod ním podobný límec stříbrný. V obou případech mohly být použity límce pětícípé, jak bylo obvyklé u králových vnuků, ovšem jejich děd Jiří III. už roku 1835 nežil.

Límec s pěti cípy však byl použit pro vnuka královny Viktorie, prince Alfréda, zemřelého rok před smrtí jeho otce, Alfréda vévody z Edinburku, tj. roku 1899. Zatímco jeho otec měl límec o třech cípech a na nich červený kříž mezi dvěma modrými kotvami, měl Alfréd mladší na pěti cípech střídavě tři kříže a dvě kotvy. Jistý problém vznikl po abdikaci Eduarda VIII., který se vzdal trůnu roku 1936. Jako kníže waleský nosil prostý stříbrný límec, jenže k tomu se nemohl vrátit, a tak roku 1937 dostal límec na jehož prostředním cípu byla královská koruna na paměť toho, že byl necelý rok králem. Eduard VIII. tedy během svého života měl tři znaky: jako kníže waleský, jako král a nakonec jako vévoda z Windsoru. Jeho otec, král Jiří V., však ho předstihl - měl celkem čtyři znaky: do roku 1892, kdy zemřel jeho starší bratr Albert vévoda z Clarence, měl límec o pěti cípech, pak dostal límec trojčípý s jednou kotvou, tehdy dostal titul vévody z Yorku /stejný límec nosili a nosí dodnes nositelé tohoto titulu/. Když jeho otec Eduard VII. nastoupil roku 1901 na trůn po smrti královny Viktorie, stal se Jiří vévoda z Yorku knížetem waleským a přijal třetí znak s límcem následníka trůnu. Nakonec roku 1910 se po otcově smrti ujal znaku královského.

Z bratří Eduarda VIII. nosil Albert vévoda z Yorku /pozdější Jiří VI./ límec, na jehož prostředním cípu byla modrá kotva. Další syn Jindřich vévoda z Gloucesteru /+1974/ měl na cípech svého límce anglického lva mezi dvěma kříži, vše červené, nejmladší syn Jiří vévoda z Kentu /havaroval s letadlem 1942/ měl na límci tři modré kotvy. Dnešní vévodové z Gloucesteru a z Kentu nosí jako královi vnuci pěticipé límce, Gloucester na něm má dva kříže a tři lvy, Kent tři modré kotvy a dva červené kříže. Dnešní vévoda z Kentu má ještě bratra Michala, jenž má podobný límec, na něm však kotvy a kříže v obráceném pořadí, kdežto vévodova sestra Alexandra má na středním cípu kříž, vedle něj kotvy a na vedlejších cípech srdéčka. Vévodův syn Jiří hrabě ze St. Andrews nosí pod otcovým límcem menší stříbrný límec, obvyklý u prvorozených synů za života otce.

O znaku dnešní královny před jejím nastoupením na trůn jsme už hovořili, zbývá její sestra Markéta, ta dostala na límec bodlák mezi dvěma tudorovskými růžemi. Královnin syn Karel kníže waleský má přirozeně obvyklý límec dědice trůnu, jeho bratři Ondřej vévoda z Yorku a princ Eduard mají znamení jen na prostředním cípu, a to Ondřej kotvu /jako jeho děd, rovněž vévoda z Yorku/, Eduard tudorskou růži. Jejich sestra a jediná dcera královna - princezna Anna, má však znamení na všech třech cípech, totiž srdce mezi dvěma kříži.

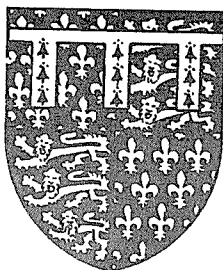
Tím jsme v podstatě prošli celým vývojem anglické královské diferenciaci a je snad jen třeba podotknout, že se diferencoval vždy současný královský znak, tzn. při případné změně králova znaku /např. za Hanovriánů, ale i ve středověku/ měnili základní znak i princové. Od vlády Jiřího V. nosí knížata waleská navíc srdeční štítek se znakem Walesu, za vlády Viktorie a Eduarda VII. nosili princové a princezny srdeční štítek se znakem dynastie, tj. Saska.

Poznámky:

- 1/ Richard z Cornwallu se stal roku 1257 římským králem.
- 2/ Tento znak čtvrtí dodnes jeho potomci Howardové, vévodové z Norfolku.
- 3/ Anglický termín Prince znamená nejen prince, ale také knížete a tento titul je v našem případě vhodnější, poněvadž Wales je knížetství.
- 4/ Podobný límeč o třech cípech nosila už první lancasterská linie.
- 5/ Tento erb nosí dodnes jejich nemanželští potomci, Somersetoové, vévodové z Beaufortu, přímí potomci Plantagetů po meči. Až do svého legitimování nosili první Beaufortové štít štípený stříbrně a modře, na něm červený kosmý pruh se třemi anglickými lvy a přes něj modrý límeč se zlatými liliiemi.
- 6/ Karel II. neměl sice legitimní potomstvo, ale zato početné ilegitimní, všichni synové i dcery dostaly královský znak diferencovaný buď volnými šikmými pruhy, anebo rozmanitými lemy.
- 7/ Jemu byl udělen hermelínový límeč do jeho rodného dánského znaku, byl to poslední případ takového límce.
- 8/ Arnošt August byl také biskupem osnabruckým.
- 9/ Král Jiří V. Hanoverský, sesazený 1866, zemřel 1878.

Jan z Elthamu
hrabě z Cornwallu
+ 1336
bratr Eduarda III.

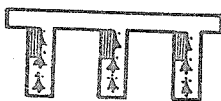
Jan z Gauntu
vévoda z Lancasteru
+ 1399
3. syn Eduarda III.

Beaufortové
potomci Jana
z Gauntu ze 3.
manželství

Jan vévoda
z Bedfordu
bratr Jindřicha V.
+ 1435

Richard III.
jako vév.
z Gloucesteru
do r. 1483

Eduard hrabě
z Warwicku, syno-
vec Richarda III.
+ 1499

Eduard vév. z
Kentu, otec král.
Viktorie + 1820
Artuš vév. z Con-
naughtu, syn Vik.

Alice, dcera král.
Viktorie, provd.
velkovév. hesenská
+ 1878 /předek
Mountbattenů/

Markéta z Con-
naughtu, vnučka
král. Viktorie,
provd. královna
švédská, + 1920

Jindřich vév. z
Gloucesteru
+ 1974, bratr
Jiřího VI., 3.
syn kr. Jiřího V.

Markéta
sestra král.
Alžběty II.
* 1930

Ondřej vév. z
Yorku, 2. syn
král. Alžběty II.
* 1960

Ke genezi současného znaku olomouckého arcibiskupství

Václav Burian

V těsném časovém okruhu kolem 28. července 1989, data uvedeného v závěru papežské bully, kterou byl František Vaňák, správce farnosti sv. Michala Archanděla ve městě Rýmařově vybrán za apoštolského administrátora olomouckého, biskupa s titulem „Assuritánský“, probudila se rázem iniciativa, aby nový moravský biskup měl podle dávné tradice osobní znak. Hlavními garanty se stali kanovník a farář u metropolitního chrámu ThDr. Leopold Dýmál a současně s ním olomoucký heraldik Jiří Louda, s jejichž jmény bylo svého času spojeno vydání "Moravské církevní heraldiky", a návrhy několika nových znaků.

Pro vytvoření svého osobního znaku stanovil jeho budoucí nositel dvě rámcové směrnice, které byly v podstatě dodrženy: symboliku sv. Michala Archanděla, jehož patrocinium nesly dva farní kostely, při nichž působil jako duchovní správce v posledních více než čtyřiceti letech /Olomouc, Rýmařov/, provázenou heslem vzatým z Kristova dialogu s apoštoly před jeho nanebevstoupením: "Eritis mihi testes - Budete mi svědky" /Sk 1, 8/.

Předběžně byly předloženy dvě varianty pro řešení znakových figur: klasická postava Michala Archanděla ve zbroji nebo čtvcený štít, nesoucí jeho atributy - váhy a plamenný meč. Realizátor znaku heraldik Jiří Louda však byl pro maximální zjednodušení, do kterého postupně zasáhla další přání msg. dr. Vaňáka ve snaze obohatit jeho pole o mariánský symbol /řejně pod vlivem závěru jmenovací bully: "Na tvé pastýřské pouti nechť ti pomáhá Panna Maria Stolice Moudrosti a Matka Apoštolů"/, a posléze i symbol křestního patrona sv. Františka z Assisi /probodená ruka ukřižovaného Krista zkřížená se stigmatizovanou rukou světce/.

Jiří Louda při zmíněném řešení umístil do osy štítu

ohnivý meč sv. Michala. Proti této formě neměly tehdy sice ani státní orgány námitky, ale každý znalec církevní symboliky viděl v takto akcentované a značně militantní znakové figurě spíše výraz "církve bojující", tehdy zvláště v pokoncilní době ideově neúnosný. Tvůrce znaku tuříž provedl změnu tak, že při zachování siluety ohnivého meče vkomponoval na jeho místo jako mírový symbol palmovou ratolest. Ani tato varianta však neprošla při posouzení skupinou poradců, neboť /nehledě k tehdy zprofanovanému "mírovému" hnutí kněžstva PIT/ v církevní terminologii spíše hovoříme o "palmě vítězství", např. u mučedníků, což ovšem nebylo možno v žádném směru uvést do souvislosti s pojetím znaku.

Improvizovaný poradní sbor posléze pověřil ze svého středu autora této zprávy dne 11. srpna 1989, aby dosavadní varianty osobně předložil a komentoval msg. Vaňákově, který dosud sídlil na faře v Rýmařově. Téhož dne odpoledne byly návrhy oboustranně posouzeny. Ukázalo se, že nastávající uživatel znaku v ústraní rýmařovské fary uvažoval o jeho náplni a s předloženými historickými a hlavně heraldickými připomínkami vyslovil souhlas. Projevilo se jako velmi šťastné a ojedinelé řešení dvojí účelovosti štítu děleného bílým /stříbrným/ křížem s nápisem Quis ut Deus, tudíž je to nejen vlastní štít biskupova znaku, ale současně požadovaný sui generis atribut Michala Archanděla /vyskytly se brzy poté mylné názory, že michalské zvolání je současně biskupovým heslem!/. Současně se rozhodlo, že bude opomenuta jako nevhodná varianta znaku s palmovou ratolestí v ose štítu i symbolika biskupova patrona sv. Františka, která komplikovala řešení znakového pole a snižovala srozumitelnost znaku zvláště při jeho zmenšení. Finální podoba znaku byla nakonec stanovena tak, že v prvním poli štítu bude umístěn mariánský monogram a všechna čtyři pole, daná symetrickým umístěním kříže, ponесou střídavě po dvou tradičních heraldických barvách /modrou a červenou/. Jedenáctý srpen je tedy datem zrodu osobního znaku biskupa msg. dr. Vaňáka v konečné podobě.

Ukázalo se, že v popsané podobě tento znak dosti koresponduje s vlajkou Dominikánské republiky, bylo tedy dbáno toho, aby alespoň barevné uspořádání znakových polí se vzájemně lišilo. Heslo bylo na pásce pod znakem provedeno latinsko-česky, ostatní adjustace, tj. kříž a klobouk s předepsaným počtem střapců odpovídaly hodnoti biskupa.

K biskupské konsekraci dne 26. srpna 1989 byl znak v této podobě hotov a brzy poté byla zahájena jednání, aby neúnosná forma apoštolské administratury jedné z největších diecézí se vrátila do původního stavu. Poměry vzaly rychlý spád po listopadových událostech, takže již 21. prosince jmenoval Svátý Stolec msg. Františka Vaňáka arcibiskupem, v této hodnoti byl 17. března 1990 slavnostně intronizován.

Také dílo heraldika Jiřího Loudy ještě roku 1989 přešlo z etapy provizoria k vyřešení znaku do konečného stádia úpravou atributů, především počtu střapců u klobouku, dokonce bylo anticipováno umístění pallia, které nynější olomoucký arcibiskup obdržel in natura z rukou papeže Jana Pavla II. na Velehradě 22. dubna 1990.

K závěrečné fázi ve vývoji současného znaku olomouckého arcibiskupství se dospělo roku 1990 použitím osobního znaku jako srdečního štítku do znaku posledně upraveného r. 1978, tentokrát však zbaveného nesprávně užitě infule a peda v rozporu s instrukcí papežského sekretariátu z 31. března 1969. V černobílém i barevném pojednání J. Loudy má tedy moravský metropolita opět po letech znak odpovídající současně platným historicko-právním i heraldickým zvyklostem. +

+ Pro zájemce o širší problematiku heraldiky olomouckého arcibiskupství uvádíme poslední literaturu:

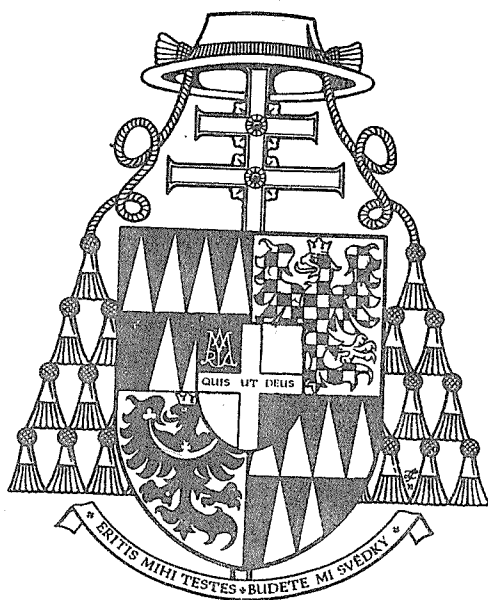
LOUDA, Jiří: Moravská církevní heraldika. Olomouc 1977.

KREJSA, František: Katalog olomoucké arcidiecéze

k 1. lednu 1986.

BURIAN, Václav: Připomínky k nové moravské heraldice.

VVM XL, 1988, 235-241.

Znak olomouckého arcibiskupství 1990 /Jiří Louda/

Znak pro brněnského biskupa

Narozen 20.8.1946 v Brně-Bosonohách.

Na kněze vysvěcen 27.6.1976 v Brně Mons. Josefem Vranou.

Působil v Jaroměřicích nad Rokytnou, Jihlavě, Znojmě, Slavkově, Velkých Němčicích a Slavonicích, naposled jako rektor bohoslovecké fakulty v Litoměřicích.

Biskupské svěcení přijal 31.3. 1990 v Brně z rukou Mons. Františka Vaňáka.

To jsou nejzákladnější životopisné údaje o ThLic. Vojtěcha Cikrleho, současného brněnského biskupa. Po více než 20 letech je tedy biskupský stolec v Brně opět obsazen.^{1/}

Biskup Vojtěch Cikrle patří k řadě těch sídelních a světicích biskupů, jejichž jmenování šlo ruku v ruce s obrodným procesem a uvolněním náboženského života v naší vlasti. Okamžitě po papežském jmenování příslušných biskupů byli tito vyzváni k přijetí osobního znaku. Tato praxe je tradiční a v naší novodobé historii^{2/} najdeme jen výjimečně biskupy, kteří znak nezvolili^{3/}. Svého práva se rozhodl využít i nově jmenovaný brněnský biskup.

První kontakty s lidmi pracujícími v heraldice, a v církevní zejména, navázal starší biskupův bratr působící v kněžské službě na jižní Moravě. Poněvadž v církevních kruzích je dobře známo jméno PhDr. Pavla R. Pokorného z Prahy jako předního heraldického odborníka i znalce církevních poměrů, byl kontaktován právě on.

Dr. Pokorný měl po obsahové stránce navrhnout znak, jehož výtvarné zpracování mělo být podle přání žadatele

zadán. Zdiradu J.K. Čechovi. Není náhodou, že právě jméno tohoto výtvarníka bylo spojováno s možností návrhu znaku, Z.J.K.Čech patří ke špičkám mezi našimi heraldiky a v církevní heraldice jeho výtvarné stylizace jsou naprosto bez konkurence, což dokázal desítkami návrhů znaků církevních korporací i jednotlivých osob.

V té době jsem s dr. Pokorným již delší čas spolupracoval na ilustrační stránce znaků českých a moravských biskupů.^{4/} Poněvadž Z.K. Čech byl momentálně vytížen jinými zakázkami, doporučil dr. Pokorný zadat tuto práci jinému výtvarníkovi, přičemž zejména kladl důraz na to, aby znak brněnského biskupa zpracovával brněnský heraldik. Svůj návrh podpořil rovněž ukázkami mých kreseb. Kresby se líbily, a tak jsem vstoupil do celé záležitosti, aniž bych o věci měl zatím tušení.

Kolem 10.března se dr. Pokorný ozval a informoval mne o dosavadním jednání s dotazem, zda jsem k této práci ochoten a zejména jsem-li schopen velmi rychle kresebnou transkribci návrhu dodat. Vzhledem k tomu, že se již řadu let dobře známe, dohodli jsme se velmi rychle.

V té chvíli nastal boj s časem, pro zrychlení celé záležitosti byly všechny problémy konsultovány výhradně telefonicky, ať již na lince Praha - Litoměřice, kde nový biskup zatím ještě působil, či na lince Praha - Brno. Hned další den jsem dostal základní pokyn ke znaku. Půjde o čtvercový štít, v něm v 1. a 4. poli bude znak brněnského biskupství, v 2. a 3. poli osobní znak biskupův. Za štítem latinský kříž, vpravo mitra, vlevo berla, nad vším biskupský klobouk. Pod štítem deviza. Za osobní znak biskupův bylo navrženo kosmo ležící veslo provázené dvěma denáry /atribut sv. Vojtěcha/.

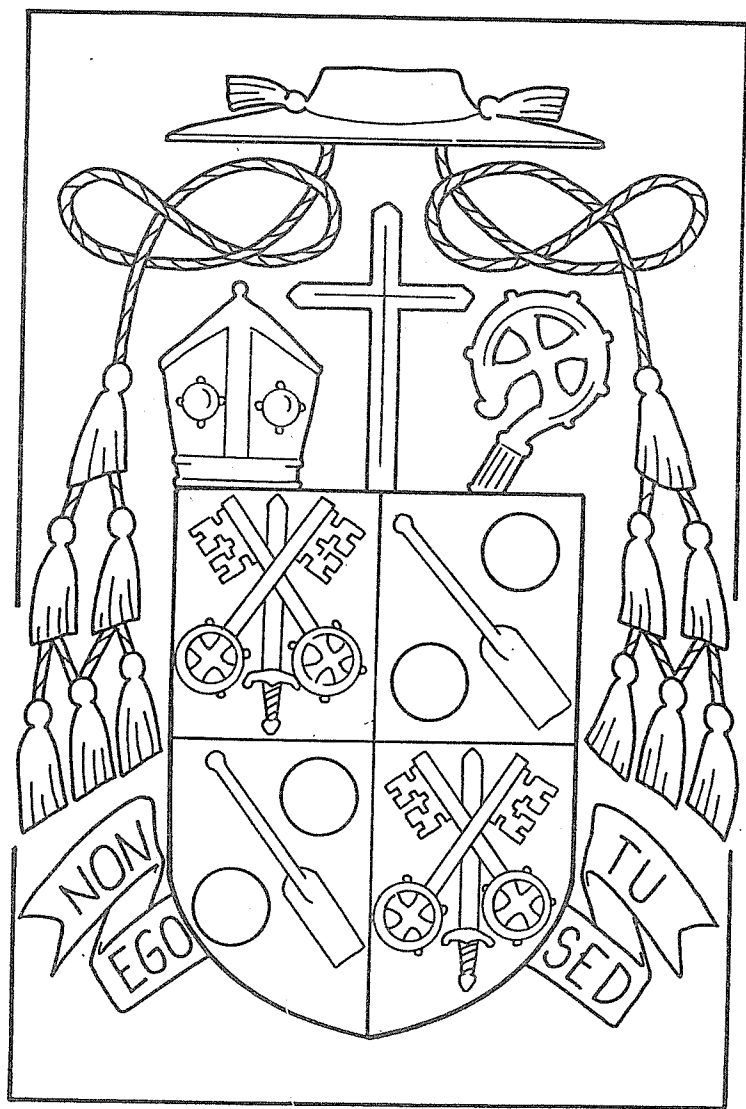
Znak navrhl dr. Pokorný po konsultaci s biskupem Cikrlem. Než jsem stačil vše graficky ztvárnit, přišel návrh na druhou variantu osobního znaku, opět se svatovojtěšskou symbolikou: tentokrát růže pod biskupskou mitrou.

Jak jsem uvedl, kreslil jsem v té době velké množství

biskupských znaků a pro některé z nich používal jisté šablonovitě ztvárnění klobouku, šňůr a ostatních hodnotných kusů. U brněnského biskupa, vzhledem k tomu, že šlo o autorský návrh, jsem se rozhodl použít tvary odlišné. Oba návrhy jsem do týdne dokončil a odeslal dr. Pokornému ke schválení. V podstatě obě kresby byly stejné s odlišnými figurami v osobních polích znaku. Dr. Pokorný osobně navštívil biskupa Cikrleho a oba návrhy mu předložil. Z nich si biskup zvolil variantu s veslem a denáry. Dr. Pokorný měl však výhrady k provedení některých částí znaku. Především se domníval, že kříž by měl mít jetelovité zakončení ramen, mitra natočena částečně z profilu, klíče ve znaku méně zdobené a stuha s devizou jednoduchá. Vrátil se tedy k jistému tradičnímu pojetí vedlejších kusů církevních znaků. Názory jsme si rovněž vyměnili na tvar meče, který podle jeho názoru se měl výrazně zužovat směrem k hrotu. V této věci jsem svoje ztvárnění obhájil, neboť u meče jde o zbraň sečnou nikoli bodnou. Ostatní připomínky jsem akceptoval a kresbu v tomto duchu přepracoval.

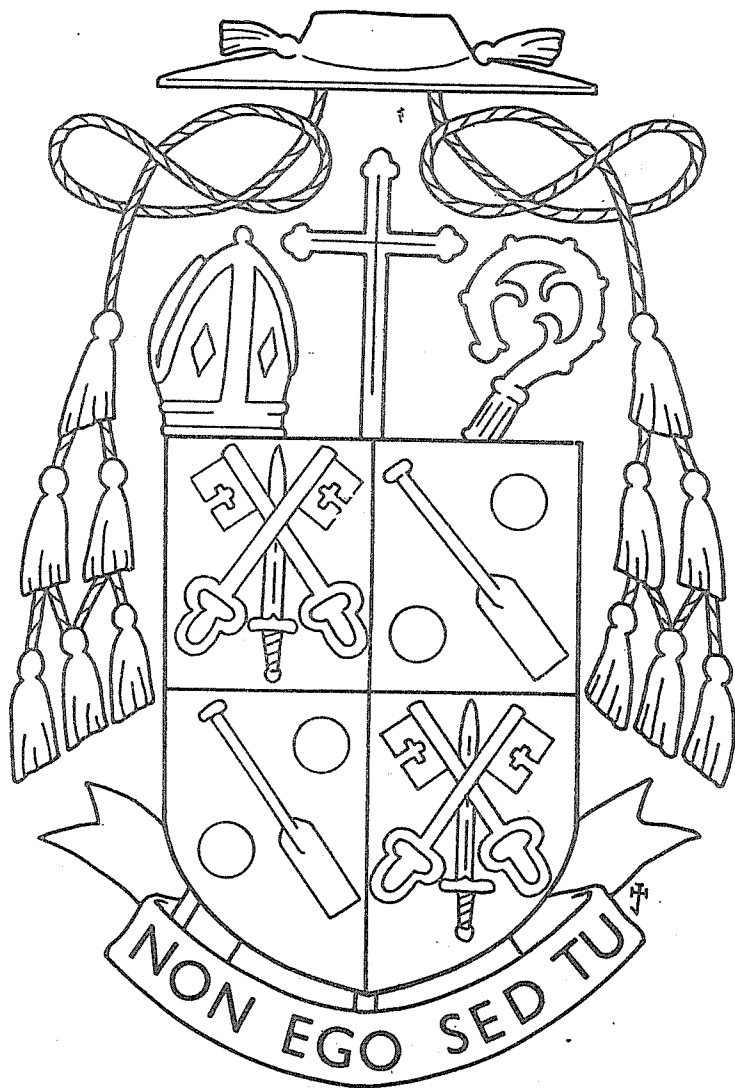
Další jednání jsem vedl přímo s brněnským biskupstvím, kde se mi podařilo zastihnout již zmíněného bratra biskupova právě přítomného v Brně při zajišťování posledních organizačních záležitostí spojených se slavnostním vysvěcením biskupa. Od něj jsem dostal konečné pokyny a přání a současně i odkaz na kanovníka Oldřicha Navaříka, který zastával funkci biskupského sekretáře a měl celou věc dovést do konce. V úterý 27.března jsem tedy na biskupství předal definitivní podobu znaku: v nebarevném provedení měla sloužit jako matrice na hlavičkový dopisní papír, v barevném provedení jako podklad pro tisk. Pan kanovník ještě téhož odpoledne s obojím odjel do tiskárny do Hodonína.

Čas však byl příliš krátký, do soboty zbyvaly jen 3 dny, barevný tisk nebylo možné uskutečnit, proto při slavnostním svěcení dostali účastníci obřadu drobnou brožuru, kde kromě portrétu, životopisných dat biskupa a písní ke slavnosti, byl i mnou nakreslený znak nového brněnského biskupa.

1

kresba J. Hanáček, 1920

kresba J.Hanáček, 1990

obr.1 - nepřijatá varianta znaku

obr.2 - definitivní podoba znaku biskupa Vojtěcha Cikrleho: Čtvercový štít, v 1. a 4. černém poli dva zlaté klíče ozby vzhůru podložené vztyčeným stříbrným mečem s červeným jílcem /znak brněnského biskupství přijatý Karlem Skoupým roku 1946/, ve 2. a 3. modrém poli kosmé stříbrné veslo provázené dvěma zlatými denáry /osobní znak biskupa/. Štít podložen latinským křížem, vpravo mitra, vlevo berla, vše převyšeno biskupským kloboukem se šňůrami a šesti střapci po stranách. Deviza: NON EGO SUI //Ne já, ale ty//.

V barevném provedení mohli účastníci obřadu i televizní diváci přímého přenosu spatřit alespoň osobní pole znaku nad biskupským trůnem v katedrále sv. Petra a Pavla.^{5/}

Přestože jsem se zúčastnil řady heraldických výstav, publikoval stovky kreseb, uveřejnil heraldické studie a přinesl přednášky, které měly příznivý ohlas, považuji osobní přijetí mého návrhu znaku brněnským biskupem za dosavadní vrchol své heraldické tvorby.

Jiří Hanáček

Poznámky:

- 1/ Předcházející biskup Karel Skoupý zemřel sice až roku 1972, avšak prakticky od roku 1969 mu byl znemožněn výkon úřadu.
- 2/ Od vzniku republiky roku 1918.
- 3/ Shodou okolností jedním z nich byl i brněnský biskup Josef Kupka.
- 4/ Práce je ukončena a zadána do tisku, bude vydána v Ostravě v roce 1991.
- 5/ Ve znaku bylo chybně zlaté veslo, správně patří stříbrné.

Rod Desfoursů v Čechách a na Moravě

Jiří Hás

Tento původem starožitný lotrinský rod se připomíná v první polovině 15. století také v Brabantsku, a to Mikulášem Desfoursem /Des Fours zu Mont und Athienville/, který měl za manželku Markétu de Mognis. Skonal 6.6.1503. Jeho stejnojmenný syn měl s Markétou von Boileau tři syny, z nichž pro budoucí českou větev má význam sledování potomků Jáchyma Desfourse.

JÁCHYM, rada knížete Antonína Lotrinského
oo Anna Marie de L'Escut /dcera Mikuláše de L'Escut
a N.N./

syn: LUDVÍK

1.oo Marie von Serriere /dcera Richarda sv.p.
von Serriere a Markéty
Deinville/

děti: 1/ MIKULÁŠ 1590-1661

2/ JAN st.

3/ ANNA

oo Karel de Mitry

2.oo Alžběta de Saulx

syn: 4/ JAN ml.

1/ MIKULÁŠ, nar. roku 1590, zemřel 5.12.1661 v Praze.

V roce 1620 bojoval na Bílé Hoře, 1625 ve Valdštejn-
ském pluku v Chebu, 21.4.1629 získal svobodný říšský
stav, 1634 zradil Valdštejna, za zásluhy a věrné
služby císaři povýšen do stavu hraběcího, 10.5.1636
získal český inkolát /1/. 23.5.1628 koupil od Alb-
rechta z Valdštejna panství Rohozec a Železný Brod
za 60 000 zl. rýnských a k tomu přikoupil za 20 000
zl. ještě panství Malou Skálu /2/.

1.oo Marie Eufemie z Eggenberka /dcera Sigfrieda
z Eggenberka a Benigny

Valerány ze Švambers-
ka/

2.oo Barbora Markéta de Khuen /dcera Otty Pankráce
de Khuen von Belassy
a Filipíny von Spaur/

děti z 1.manž.: a/ FRANTIŠEK KLAUDIUS, zemř. před
otcem

b/ MARIE ELEONORA, + 5.4.1638

c/ ALBRECHT MAXMILIÁN I.

děti z 2.manž.: d/ MARIE MARKÉTA, + 1672

oo František Václav Černín
z Chudenic na Choustníku
a Radeníně.

c/ ALBRECHT MAXMILIÁN I., nar. 2.3.1630, generálvach-
majstr, královský rada, vytvořil rodinný fidei-
komis ze tří panství: Hrubý Rohozec, Semily
s 29 vsemi a Malá Skála, 29.3.1664 polepšen znak,
13.1.1674 potvrzen /3/, zemřel 15.3.1683.

1.oo 17.9.1651 Anna Žofie Klaudie von Wolkenstein
und Rodenegg /dcera Michala von Wol-
kenstein und Rodenegg a Eleonory
de Spaur und Valör, + 1668.

Spolu měli 14 dětí, z nichž se žádné nedoč-
kalo dospělosti.

2.oo Marie Polyxena Rosalie von Schönfeld /dcera
Mikuláše von Schönfeld a Judity Van de Héede,
zemřela 14.12.1697.

děti: A/ ALBRECHT MAXMILIÁN, 1671-1732

B/ VÁCLAV MATYÁŠ JOSEF MAXMILIÁN, nar.
13.3.1674, zemř. na Malé Skále 17.5.
1742.

oo 1698 Polyxena Alžběta Hartmannová
z Klarenštejna /dcera Wolfganga
Theodora Hartmanna z Klarenštej-
na a Polyxeny Eusebie

von Scheidlern

děti viz níže

C/ FERDINAND MAGNUS IGNÁC ARNOŠT,
nar. 1677, zemř. 9.4.1753

oo 1700 Marie Terezie sv. pí.

Šporková /dcera Jana Jiřího
Leopolda sv.p.Šporka a Anny
Konstantiny Losové z Losin-
thalu/

děti: 1/ FERDINAND /+1736/

2/ JAN VÁCLAV /+1751/

3/ MARIE ANNA TEREZIE,

nar.1708, zemř.1745

oo František Václav
del Caretto-Millesi-
mo, +1762

D/ LUDMILA TEREZIE ANNA ELEONORA,
+14.12.1736, sestra karmelitán-
ka v Praze

E/ BARBORA EUFEMIE, +12.5.1712, svob.

F/ ANNA POLYXENA MAXMILIÁNA, nar.1675
oo 1698 Jan Jiří Clary-Aldringen
na Teplicích

A/ ALBRECHT MAXMILIÁN II., nar.1671, zemř.7.8.1732, dne 6.8.
1732 sepsal závěť, v níž rozdělil rodinný fideikomis na
tři díly, sám a pro své dědice si ponechal Rohozec,
k němuž v r. 1718 přikoupil Mladějov u Sobotky za 56 000
zl., panství Spálené Poříčí s Novými Mitrovicemi a Tě-
ňovice u Plzně za 323 000 zl. a Průhonice u Prahy
za 90 000 zl., mladší Václav Matyáš obdržel Malou Skálu
a Ferdinand Semily, sestry Ludmila, Barbora a Anna byly
vyplaceny, každá sumou 10 000 zl. /4/.

1.oo Rosálie Hartmannová z Klarenštejna, +1698, bezdětné

2.oo 1700 Marie Emanuela hr. Langueval de Buquoi

/dcera Karla Filipa hr. Langueval de Buquoi

a Marie Markéty de Hornes/

děti: a/ KAREL JOSEF, nar. 8.9.1701, zemř. 2.8.1775

/5/

oo 10.6.1726 Karolina Josefína Colonna

* 5.4.1705 z Felzu /dcera Karla Leonarda Emanuela

†17.4.1768 Colonný z Felzu a Johanny u Gallasu/

děti: A/ KAREL JOSEF II., nar.1.3.1727,

+1.8.1731

B/ FRANTIŠEK ANTONÍN, nar.1.3.1727,

+24.3.1822 ve věku 92 let !

1767 oo Antonie Černínová z Chudenic,

+16.11.1805 v Praze,*29.7.1744

děti: 1/ ALOISIE KAROLINA,

1770-1847

2/ GABRIELA VALENTINA,

* 14.1.1771+20.3.1840

5.4.1799 oo Vratislav z Mitro-

vic*19.1.1763+16.2.1830

+ 1.1.1813 3/ ANTONIE, nar.1772, 10.5.

oo Arnošt Filip Vald-

štejn-Wartenberg

4/ FRANTIŠEK ANTONÍN II.,

nar.1773, zemř.29.6.

1831 v Praze-Hluboče-

pích, které vyženil

G/ KAROLINA nar.29.3.1731

zem. 5.7.1793

ooJan Gotlieb Clam

oo Gabriela von Trau-

tmansdorf

b/ ALBRECHT MAXMILIÁN III., nar. 1708, zemř. 1748

oo 30.6.1732 Ludmila Maxmiliána Piccolomini

/dcera Vavřince Piccolominiho de Arragon

a Anny Viktorie Libštejnské z Kolovrat/

děti: 1/ EMANUEL NORBERT

2/ JAN

3/ JOSEF ADALBERT, nar. 23.4.1734

/celým jménem ještě František
de Paula Jan Nepomuk/

4/ MARIE VIKTORIE ANNA, nar. 20.3.
1736, zemř. v mládí

c/ MARIE POLYXENA, +1722

d/ ANNA ANTONIE FRANTIŠKA, v řádu Uršulínek na Hradčanech

e/ MARIE EMANUELA, +1713

FRANTIŠEK ANTONÍN II. /1773-1831/ skonal bezdětný a jeho majetek - panství rohozecké přešlo do větve Václava Matyáše Josefa Maxmiliána /1674-1710/ a jeho potomky s Polyxenou z Klarenštejna. Měli děti: a/ MARIE ANNA, + 1765

b/ FRANTIŠEK VÁCLAV

oo Barbora ovd. Forgačová,

roz. Czechényi,

z tohoto manželství vzešlo

celkem 8 dětí: 1/ FRANTIŠEK,

nar. 1.2.1793

1.oo Juliána von Schlachtenfeld

2.oo N. von Weissenfels

2/ KAREL,

nar. 23.6.1794

3/ další děti

Vincenc, Jan,

Nepomuk,

Františka,

Anna, Marie

a Barbora

zemř. v dět.

věku

c/ JÁCHYM, +1749

oo Charlota de Lamotte, +21.4.1785

děti: A/ FRANTIŠEK VÁCLAV ml.

+1809 v Sopronyi,

v r.1803 prodal panství Malou Skálu

oo Antonie Walderode-Eckhausen
/dcera Františka Jana Nepomuka Walderode-Eckhausen, zemř.
23.11.1797 bez muž. potomků,
majetek a titul přešel na
Desfoursy/.

děti: a/ MARIE,+1814

b/ JOSEF,+1776

B/ JOSEF, nar.1771, zemř.20.11.1838,
po smrti bratrově získal rohozecké panství a majetek na Moravě
Potštát, Vrchoslavice a Dřínov
1.oo Alžběta de Walde, +1807

syn: FRANTIŠEK VINCENC

/viz dále/

2.oo Johanna Desfours, bezdětné

C/ MAXMILIÁN

D/ FRIDRICH, zdědil po strýci Janu
Nepomukovi Ferdinandovi Hrádek
u Sušice a Velhartice

oo Anna Marie Mitrovská z Nemyšle
/+4.1.1814/

děti: a/ FRANTIŠKA

b/ ALOISIE

d/ JAN NEPOMUK FERDINAND, zemř. 24.2.1757, v r.1723
koupil za 61 000 zl. Lažany a r.1731 Hrádek u
Sušice a Velhartice za 113 000 zl.

oo Anna Františka Stubik von Königstein, +1774

e/ JOSEF, zemř. 30.6.1760 ve věku 17 let

FRANTIŠEK VINCENC, syn Josefa Desfourse a Alžběty de Walde,
nar. 4.6.1806, zemř. 9.10.1869 /pohřben 13.10. v rodinné
hrobce Desfoursů v Železném Brodě/, získal panství Horní
Beřkovice a Křetín u Letovic na Moravě.

oo 17.9.1837 Františka von Mayersbach, nar. 20.11.1819,
zemř. 3.11.1879 v Horních Beřkovicích, pohřb. v. Želez-
ném Brodě

děti: 1/ ZDENA, nar. 1838, zemř. 1877

2/ THEODOR na Křetíně, nar. 25.4.1841, zemř. 1.5.
1894

oo 12.2.1872 Augusta de Coudenhove /1855-1933/

děti: A/ LEOPOLDINA FRANTIŠKA GABRIELA MARIE,
nar. 7.12.1873

B/ FRANTIŠKA GABRIELA, nar. 26.4.1875

oo 14.10.1896 Karel baron von Ripp,
r.1910 sňatek církevně zrušen

C/ MIKULÁŠ VLADIMÍR, PhDr., nar. 28.8.
1877

1.oo 24.6.1903 Helena von Wydenbruck,
r. 1904 rozvedeni

syn: KAREL, nar. 4.5.1904

2.oo 9.12.1922 Gabriela von Wydenbruck

děti: MAXMILIÁN JOSEF, nar. 6.9.
1923

ALOIS, nar. 27.6.1927 v
Praze

D/ KUNO THEODOR AUGUST FRANZ LEOPOLD

MARIA na Velkém Mezeříčí, nar. 19.2.
1879

E/ MARIE IGNÁCIE LEOPOLDINA FRANTIŠKA

KATEŘINA, nar. 30.4.1884 /uvádí se
i 1886/

3/ MARIE, nar. 1850

oo 1870 Josef Černín z Chudenic na Vinoři

4/ ARTHUR na Potštátě, nar. 25.1.1852 v Praze

/uvádí se též 22.2.1852/, zemř. 27.8.1917
v Bratislavě /6/.

oo 14.10.1876 Michaela z Bukůvky

děti: MARIE FRANTIŠKA, nar. 18.7.1880

na Potštátě

ZIKMUND, nar. 3.3.1882

na Potštátě

Tento příspěvek k dějinám rodu Desfoursů v Čechách má doplnit nedostatečné informace o tomto rodě v díle Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, zejména díl III. - Severní Čechy /Praha 1984/ a absen-tující zde rodokmen. Rodový znak uveden v díle II.- Se-verní Morava. Panství Rohozec, semilské i maloskalské patřilo Desfoursům po mnohá desetiletí, Hrubý Rohozec dokonce plných 320 let, až do roku 1948 /7/.

Popis znaku: Původním znakem Desfoursů byl modrý štít s červenou oboustranně lemovanou krokví, drženou shora dvěma vyrazujícími zlatými nohama gryfů a provázenou dole šesti-/případně osmi/ hrotou zlatou hvězdou. V klenotu byla zlatá gryfí hlava, přikryvadla modro-zlatá.

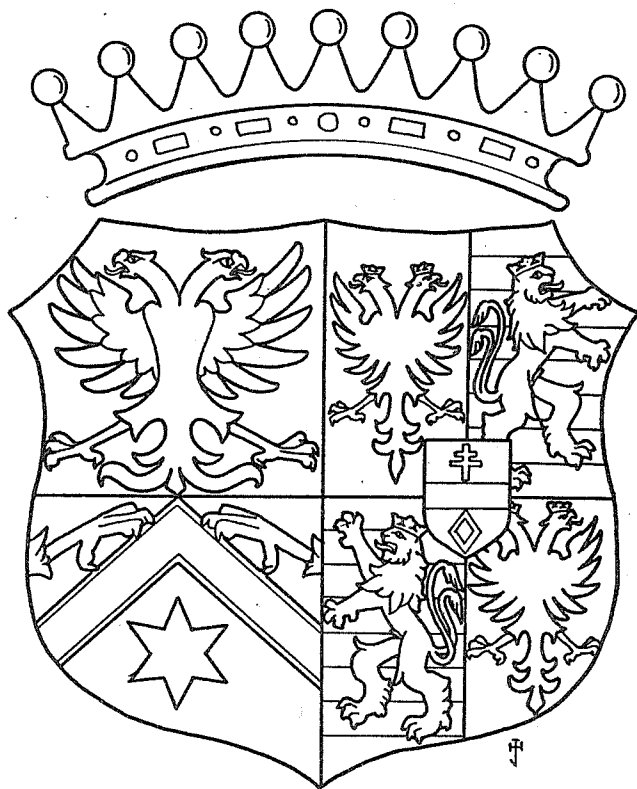
Dne 30.5.1634 získali říšský hraběcí stav: štít dělený, v horní zlaté polovině černý orel, v dolní původní znak. Poslední variantou je erb rozhojněný o znak rodu Walderode. Štít polcený, v přední půli erb z r. 1634, zadní polovina čtvrcena se středním štítkem. Ten je černý, dělený zlatým břevnem, nahoře stříbrný patriarší kříž, dole vyprázdňená zlatá routa - původní znak Walderode.

V 1. a 4. poli stříbrném korunovaný černý orel, 2. a 3. po-le 7 x modrostříbrně dělené, v něm odvrácený červený dvou-ocasý korunovaný lev.

Pět příleb s klenoty: I. původní, II. a III. červený, mo-drý a stříbrný praporec, IV. ozbrojená ruka držící bambit-ku, V. ozbrojená ruka držící meč. Přikryvadla modrá a zla-tá, štítonoši dva zlatí korunovaní lvi drží meč. Dobový tisk z r. 1826 tohoto znaku, který byl dodán jako předloha pro kresbu, vykazoval některé nepřesnosti, jako: orel v původním znaku uváděn jako korunovaný, střední štítek

znaku Walderode je dělený nití, ve spodním poli místo routy je šikmo ležící praporec. 2. a 3. pole má nesprávný počet dělení, nad štítkem je hraběcí polová koruna, erb je bez štitonošů.

Nesprávnosti byly při kresebné transkripci opraveny.

Znak rodu Desfours-Walderode zu Mont und Athienville hraběcí stav, poslední varianta rodového znaku.

Poznámky:

- /1/ A.Doerr, Der Adel der böhmischer Kronländer
/Prag 1900/, s. 118
- /2/ T.Bílek, Dějiny konfiskací v Čechách II.
/Praha 1883/, s. 803-804
- /3/ Stalo se již 29.3.1664 majestátem daným v Řezně,
stav pozvrzen 13.1.1674, viz A.Doerr, 1.c.,
s. 147 a s. 159 a SÚA Praha DZV 554 A 12
- /4/ SÚA Praha, DZV 361 L 26
- /5/ Závěť Karla Josefa viz DZV 237 A 14
- /6/ Z.R.Kinský, U nás /I.vyd., Praha 1933/, s. 28-29,
vyd.II. z r.1948 již Desfoursy neobsahuje
- /7/ Základním vodítkem je genealogická sbírka Dobřenského
v SÚA, inv.č. 184, z literatury pojednávající
o Desfoursech pak zejména J.Hrdy, Aus dem Isergebirge
/Gablontz n N. 1907/, s. 54-133, dále H.Kneschke,
Deutschen Grafen-Häuser der Gegenwart, Band I.
/Leipzig 1852/, s. 184-185, F.Miltner, Böhmischen
Privatmünzen und Medaillen /Prag 1852/, s. 717-718,
H.Kadich, Der mährische Adel /N.Siebm.IV. 10, Nürnberg
1899/, s. 24, F.Bačkovský, Bývalá česká šlechta
/Praha 1948/, s. 280, R.Procházka, Genealogisches
Handbuch erloschener böhmischer Herrenstandsfamilien
/Neustadt an d.Aisch 1973/, s. 26, 192, 207 a 295
a I.Schönfeld, Adelschematismus, Theil II. /Wien
1825/, s. 190.
- /8/ Popisy znaků viz SÚA Praha, saalb. 48, pag. 311,
saalb. 74, pag. 379 a saalb. 83, pag. 670, kresby
znaku uvedeny též v cit. Kadichovi, tab. 17, v Bačkovském,
s. 281 a nejnověji J.Janáček - J.Louda,
České erby /II. vyd., Praha 1988/, s. 70 - 71 a taktéž
v barevné příloze znaků k dílu Hradý, zámky a tvrze
v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II. /Praha 1933/,
Severní Morava.

PŘEHLED RODINNÝCH KRONIK

Kronika selského rodu Novosadů v Podhradní Lhotě.

Zpracoval Rajmund Novosad. Podhradní Lhota 1952-1955. 80 s.,
nečíslované s., 66 s. dodatků. 2 nákresy v textu. Formát A 4,
1 exemplář.

Kronika zachycuje 5 generací selského rodu Novosadů z popisného čísla 24 od konce 18. století a od roku 1860 také z popisného čísla 67, sousedícího s číslem 24. Autor uvádí v chronologickém sledu jednotlivé manželské páry se jmény dětí. Tyto čísluje a v poznámce pak uvádí různé údaje o nich /změnu stavu, výměru polí, zaměstnání, bydliště aj./. U každého manželského páru je vždy na příslušné straně uvedeno bydliště s popisným číslem. Zápis nikdy nepřekračuje rozsah jedné strany. Zajímavé jsou "dovětky" k jednotlivým stránkám. Na str. 10 je např. úryvek z Bible kralické, na str. 32 poznámka o věnu po rodičích na vázaném vkladu, na str. 74 zmínka o legionářském stejnokroji. Kronika byla intenzívně psána v posledních 3 letech života autora, pro nedostupnost údajů na některých stránkách chybějí data, křestní jména, popisná čísla apod. Spřízněné rodiny kromě Podhradní Lhoty žily a žijí v okolních obcích /Kunovice, Lhota u Kelče, Lešná, Louky u Zlína aj./.

Dodatky jsou uvedeny vzpomínkami na vánoce v autorově dětství a nesou název "U nás". Jsou zachyceny vánoční zvyky a obyčeje z posledních desetiletí 19. století. Místy se vyskytují náročné výrazy, což dodává vyprávění zvláštního koloritu a důvěryhodnosti. V celém rozsahu jsou zapsány vánoční koledy, které se zpívaly nejen v kostele, ale i doma. Dva situační plánky zachycují stav usedlostí č. 24 a 67, a to z roku 1861 a z počátku 20. století. Autor uvádí podrobně historii manželských párů,

jako první je to nejstarší ze zachycených manželských dvojic Jan Novosad a Marie, rozená Baďurová. Podrobně rozvádí osudy Josefa Novosada /1832-1914/, který vykonával funkci "pudmistra" /starosty obce Podhradní Lhota/ v letech 1867-1897 a vyzdvihuje, že tento sedlák, vychovaný triviální školou, nepotřeboval písaře, kdežto jeho vrstevníci se uměli stěží podepsat. Jako starosta obce byl velmi vážen u spoluobčanů i u pana hejtmána. Byl všestranně činný, vedl také obchod se dřevem. Autor kroniky pojednává kromě jiných s úctou o svém bratru Josefu Novosadovi /1872-1956/, o jeho rodině a také o dalších sourozencích.

Součástí kroniky je také seznam místních občanů, zemřelých v letech 1884 - 1923. Kniha zemřelých se vedla v popisném čísle 67; autor kroniky ji důvěrně znal a z 580 zemřelých vybral ty, kteří měli pro něj nějaký větší význam, především příbuzenský. Úmrtní lístky pro farní úřad v Podhradní Lhotě na Holešovsku se tedy vystavovaly u Novosadů. Tuto funkci jako poslední vykonával Josef Novosad do roku 1923, kdy tuto neradostnou práci převzal obecní tajemník Josef Halža z č. 35. Na závěr svých zápisů zaznamenává autor majitele jednotlivých usedlostí a domků v obci, a to k těmto létům: 1600, 1649, 1749, 1775, 1794, 1834, 1874, 1924, 1934 a současný stav, tj. po roce 1945. Ručně psané linkované listy svázal místní knihař Antonín Rajnoch do kožených desek s vyzlaceným nápisem.

Kromě uvedené kroniky se vedl Rajmund Novosad /1879-1955/ knihu, v níž zachycoval historii Podhradní Lhoty od počátku její existence ve 13. století až do konce svého života. Kniha má formát A 4, 213 stran a její nejcennější částí jsou Vzpomínky. Některé pasáže této rukopisné knihy nazvané "Podhradní Lhota od roku 1250" by si zasloužily publikování pro svou autentičnost, která ani s odstupem let nevyprchala.

Josef Novosad

Kronika rodiny Hunkesovy.

Zpracoval Bohumil Hunkes. Chrlice 1983. 6 sv. Formát A 4,
1 exemplář.

Založil ji na podnět svého vnuka Jaroslava sedlák Bohumil Hunkes, který se celý život činně účastnil hospodářského i veřejného života v Chrlicích i okolí. Pět dílů je o rodině Hunkesů, jeden o spřízněné rodině Krejčí.

1. díl začíná rokem 1744, kdy se Michal Hunkes z Modřic oženil v Chrlicích s vdovou Kunikundou Kučerovou. Od té doby žije rod Hunkesů na této usedlosti. Díl končí rokem jeho narození - 1900. Ve 2. dílu popisuje své dětství, studentská léta, vyloučení z gymnázia za účast na propagandě ve prospěch Ruska, vlastní hospodaření až do roku 1924. Ve 3. dílu popisuje život svůj a celé rodiny od roku 1924 do roku 1949 ve všech hospodářských a politických souvislostech té doby. 4. díl pokračuje léty 1950 - 1957, líčením kolektivizace vesnice, jak se promítla do osudů jeho širší rodiny a celého státu. 5. díl pokračuje dodnes. Díl o rodině Krejčí je souběžný se svazkem 2. a 4.

Toto obsáhlé dílo není rodinnou kronikou v pravém slova smyslu. Je to souhrn neuvěřitelného množství událostí všeho druhu, propojených pohledem do souvislostí časových i místních a vedených snahou o pochopení osudů nejen jednotlivce, ale celého státu. Vlastní kronikářské jádro je v podstatě osnovou, spojující množství vysoce zasvěcených poznatků a informací o selském stavu, způsobu a vývoji zemědělské činnosti na statku, od starých zvyků po dnešní způsob života na vesnici. Pozoruhodné je svědectví o zakládání rolnických družstev na zpracování zemědělských produktů: sklady, síla, cukrovary, zpracování zelí a ovoce. Autor vysvětluje vznik a dosah zemědělských reforem po 1. a 2. světové válce a funkci rolnických záložen. Velmi objektivně líčí kolektivizaci vesnice a seznamuje se soudní praxí a vězeňskými poměry té doby nejen na osudu svém, ale i dalších postižených.

V díle o rodině Krejčí popisuje život armádního generála Ludvíka Krejčího, velitele čs. armády v době mnichovské krize, nejdůslednějšího odpůrce mnichovské kapitulace a zastánce spojení se Sovětským svazem, jeho těžký osud za války a nespravedlivý od padesátých let do jeho smrti. Zvláště přínosná je stať o vztahu generála Krejčího ke generálu Svobodovi a spolupráci na jeho pamětech Cestami slávy. Škoda, že se nepodařilo uchovat obsáhlou dokumentaci Bohumila Hunkese, která mohla být cenná pro historické bádání. Také jeho kronika nebo vlastně paměti by si zasloužila přepracování a rozdělení na vlastní rodinnou kroniku Hunkesů, Krejčích a vzpomínky, úvahy a pojednání z oblasti etnografie, historie a zemědělství.

Bohumil Páral

Kronika rodu Jelínků.

Zpracoval Kamil Jelínek. Prostějov 1965-neuzavřeno, pokračuje se. 77 s., 144 příl., 16 map. Formát A 4, 3 exempláře.

Na kronice pracuji s přestávkami asi od roku 1965. Zdaleka však není ukončená a budu na ní pokračovat dále podle svých sil. Protože mám dva starší sourozence, zpracovávám ji ve trojím vyhotovení i pro ně s přihlédnutím k jejich rodinám. Kronika sama pozůstává z jednotlivých listů formátu A 4 psaných strojem, na kterých jsou popisovány vývoj, události, charakteristiky osob atd. a z různobarevných kartonů téhož formátu, na nichž jsou fotorůžky připevněny fotokopie osob, písemností, objektů, výkresů apod. Barva kartonů je volena tak, aby pokud možno zdůrazňovala příslušný dokument: oficiální podobizny, úmrtní listy, hroby apod. na černém kartonu, ostatní doklady na odpovídajících barvách světlejších. Kronika má kožené, zlatem zdobené desky a protože stále přibývají další listy, je ve hřbetě posuvně sešrobována. V současné době obsahuje 77 strojem psaných listů, 144 kartonů a 16 map, vše o tloušťce 10 cm. Mimo to čeká na zpracování

dalších asi 120 různých dokladů a fotografií. Protože velká část fotografií byla zhotovena v minulém a na začátku tohoto století na tlustém kartonu, musel jsem všechny přefotografovat, a to jednak proto, že by kronika narostla do velkých rozměrů a jednak, jak jsem již uvedl, že jsem zpracovával 3 x. Originály dokladů jsou uloženy zvlášť ve fasciklech osob, ke kterým se vztahují.

Abych měl dokonale podchycena a zmapována místa a obce, kde naši předkové žili, zakreslil jsem vše do map v měřítku 1 : 100 000 a u zemědělců jsem si navíc obstaral indikační skici, kde jsou vyznačeny jejich pozemky a stavení. Od některých stavení a objektů mám zhotoveny jejich plánky. Při návštěvě téměř všech obcí a měst našich předků jsem fotograficky zdokumentoval všechny dostupné objekty, kde žili, pracovali a odpočívají. O všech předcích, které jsem znal buď osobně nebo z vyprávění, jsem se snažil vytvořit pravdivý a spravedlivý obrázek a ten pak předat dál prostřednictvím kroniky. Aby kronika nebyla jen suchým vylíčením osudů našich předků, ale i zajímavá, poučná a čtivá, doplnil jsem ji několika citacemi z literatury, o kterých se domnívám, že dávají nahlédnout do těžké doby, v níž naši předci žili. Jeden výpisek pojednává o nesmírných potížích tehdejší vojenské služby verbováním, kdy vyhlídnutí chasníci byli proti své vůli jímáni v kostele, kam verbíři nesměli. Další výpisek je z "Pamětí" písmáka a historika Františka J. Vaváka o mimořádném počasí v lednu a únoru 1796, kdy v důsledku neobvyklého tepla mohli sedláci orat, tráva se zelenala a pupence stromů vyrážely lístky a květy. Totiž 25.1.1796 se narodil můj pradědeček a mám jeho dokonalou fotografii. Proto to patří dohromady.

Kronika sama se člení na podskupiny: 1. Předmluva o důvodech a účelu vedení kroniky, 2. Držitelé kroniky od-, 3. Komu byly vydány výpisy, 4. Část textová, 5. Část dokumentová, 6. Část fotografická, 7. Část mapová, 8. Rodokmen. Tento způsob uspořádání jsem převzal od strýčka Josefa Čermáka z Humpolce, v převážné části mi vyhovuje, některé části jsem však přizpůsobil podle svého.

Náš rod Jelínků pochází z Luky nad Jihlavou a Rybného /10 km východně od Jihlavy/. V 19. století se přestěhoval do Větrného Jeníkova /10 km západně od Jihlavy/, kde se spojil s rodem Dáňů. Oba rody byly převážně zemědělské. Moje maminka je z rodu Pětiokých ze Starých Čivic u Pardubic a rodu Česáků z Hradce Králové, kde byli její předkové sedláci a živnostníci - řezníci.

Přehled příjmení kronikou sledovaných rodin: Bůža /Nově Dvory u Přibyslavi/, Česák /Hradec Králové/, Dáňa /Větrný Jeníkov/, Homolka /Rybné/, Jelínek /Luka, Větrný Jeníkov/, Klabenesch /Německé Vyskytné/, Kolman /Vysoké Veselí/, Pětioký /Staré Čivice/, Schollin /Hradec Králové/.

Nyní na mě čeká mimořádně náročné zpracování životopisů mých rodičů, kteří svá nejaktivnější léta od roku 1912 do roku 1936 prožili v Terezíně. Jejich zásluhy o zmírnění bídy, hladu a utrpení tisíců postižených za 1. světové války, včetně Gavrilu Principa, se dají jen velice nesnadno vypsát.

Kronika rodu Jeřábekova.

Zpracovali Čestmír Jeřábek a Zdenka Jeřábková. Brno-Husovice 1922-1986. 162 s. volné listy, 2 fotografie. Formát 22 x 18 cm, 1 exemplář.

Kronika rodu Jeřábekova. Započal psáti 15. září 1922 dr. Čestmír Jeřábek. Brno-Husovice. /toto je citace titulního listu./ Rukopis má 162 stran, zbývá asi 150 nepopsaných listů. Kožená knižní vazba /od Brandejse a Jelínka/ uměleckého rázu. Na přední straně vazby vyražený nápis Rodinná kronika. Podélný formát 22 x 18 cm. Nažloutlý kvalitní papír, psáno po obou stranách. Na str. 148 a 149 vlepeny 2 fotografie mého otce Čestmíra a matky Zdenky, rozené Netušilové. Až do str. 155 rukopis Čestmíra Jeřábka. Od r. 1979 psala kroniku jeho žena Zdenka, která zachytila ještě rok 1986. Kronika obsahuje zápisy o rodinných i veřejných událostech po jednotlivých rocích, Za titulním listem citát T.G.Masaryka o hodnotě rodové tradice. Následuje rodokmen od r. 1650 do

1922, s odkazem na pokračování rodokmenu na str. 95 /tam do 1958/. Úvodní kapitola věnována pramenům k historii rodu Jeřábků /7 stran/. Šlo o rozvětvený rod knihtiskařů, působící v Praze od roku 1685. Od století 18. působily v Praze dvě jeřábkovské tiskárny, další v Replicích a Mladé Boleslavi. Knih-tiskařská a nakladatelská činnost trvala do r. 1862, kdy zemřela Kateřina Jeřábková, majitelka poslední jeřábkovské tiskárny v Praze. V přímé rodinné linii posledním majitelem tiskárny byl Jan Jeřábek /1791-1850/. Jeho syn Jan už byl jen faktorem a potom ředitelem tiskárny Antonína Augusty v Litomyšli /1822-1903/. Do tohoto roku, ač stařec, Jan Jeřábek Augustovu tiskárnu skutečně vedl, neboť Augusta dávno emigroval do Ameriky a opustil ženu. Jan Jeřábek prožil v Litomyšli také tragickou životní epizodu B. Němcové. O tom v odborné literatuře o B. Němcové, beletristicky Č. Jeřábek /Odcházím, přijdu/. Synem posledního vyučeného knihtiskaře - tohoto vzpomínaného Jana - byl můj dědeček, spisovatel Viktor Kamil Jeřábek. Jeho synem byl můj otec, spisovatel Čestmír Jeřábek. Ke kronice je přiložen výuční list Jana Jeřábka z r. 1825.

V rodokmenu i s doplňky je zachyceno 12 generací. Tam, kde zjištěno, uváděna rodná jména žen, eventuálně ve významnějších případech odkazy na spřízněné rodiny. Manželkou Františka Jeřábka /1765-1831/ Sabina z Grenetu, podle ústního rodinného podání francouzská markýza, která za Velké francouzské revoluce odešla do Prahy a tam se provdala. Manželka Viktora Kamila Jeřábka Marie, roz. Císařová z Litomyšle /1867-1955/, obchodnická rodina. Na str. 45-47 kroniky uváděn rodopis císařů a spřízněných rodin G.B.Schmidta a Františka Anbelanka /obojí bez dat narození a úmrtí/. Schmidt, pastor v Lobedě u Jeny /konec 18. a začátek 19. století/, byl otcem Friederiky /Míny/, pozdější ženy básníka Jana Kollára.

Z ostatních spřízněných rodin: manželem sestry Marie Císařové Antonie byl Otto Popler /1855-1940/, učitel v Litomyšli, litomyšlský kronikář, přítel Aloise Jiráska a Zd.

Nejedlého. Zanechal cennou a obsáhlou korespondenci s Jiráskem /zčásti jsem ji publikoval/, týkající se informací k Jiráskovým dílům z Litomyšle a Litomyšlska. O něm i o rodu Jeřábků Zd. Nejedlý, Litomyšl. Tisíc let života českého města, Litomyšl 1934.

Další spřízněné rodiny: MUDr. František Netušil, 1865-1915, lékař v Husovicích: z jeho synů nejstarší univ. prof. MUDr. František Netušil /1889-1928/, na Karlově univerzitě. Podle rodinného podání /prý oboustranně uznávaného/ dalším synem František Kaláb, brněnský malíř. Zeť MUDr. Jaromír Průša, brněnský lékař /1894-1965/, manžel Olgy, roz. Netušilové. Prostřednictvím jeho zetě, arch. Rudolfa Stejskala, spřízněna rodina JUDr. Bohumila Kiliána /1893-1942/, vydavatele Salonu a Měsíce, strýce spisovatele Bohumila Hrabala. Manželka MUDr. Františka Netušila staršího Anna, roz. Sychrová /1865-1923/, z Ústí nad Orlicí. Její synovec, Vladimír Sychra, malíř /1903-1963/. Z rodiny pocházel i hudební skladatel Josef Cyril Sychra /1859-1935/.

Dušan Jeřábek

Životopisy rodu.

Zpracoval Jan Kober. Brno 1986. 777 s., fotograf. příl.
Formát A 4, 1 exemplář.

Kronika obsahuje životopis autora, jeho příbuzných a předků na 777 stranách. Polovinu díla tvoří text, druhou polovinu listiny /většinou originály/, fotografie, rodopisný vývod do 11. generace, rodokmeny a částečný rozrod, vložené mezi text. Práci uzavírá obsah na šesti stranách. Je psaná strojem, po jedné straně papíru rozměru 30 x 21 cm. Je svázaná do bílých desek, koženého hřbetu se zlaceným nadpisem na modrém podkladě.

Úvodem se uvádí, že podkladem kroniky jsou po celý život vedené záznamy, doplněné v posledních letech archivním badáním o zesnulých. Životopisy mají dát potěšení, poučení

a být i zdrojem iniciativy, jednoho ze zdrojů životních úspěchů.

Vlastní životopis zabírá téměř polovinu textu. Začíná narozením roku 1911, výchovou v rodině, ve škole v rodné Olešnici, pokračuje vylíčením studijních let na r. r. gymnáziu v Králově Poli a na Masarykově univerzitě a technice v Brně, oceněním profesorů, studentského života i života v rodišti. Líčí praxi advokátního koncipienta v Židlochovicích a v Brně, vojenskou prezenční službu i vojenské cvičení, důsledky Mnichova pro národ i rodinu, činnost spolkovou, turistickou a publikační. Více jak 100 stran textu je věnováno advokátní praxi vlastní a vývoji advokacie v Brně v letech 1937 až 1977 i vlastní publikační činnosti. Líčí činnost v odborářském hnutí, ve sportovním letectví, lyžařství, tabletennis, zálibu v turistice a cestování. Připojena je i žádost o důchod a rozsudek - usnesení soudu příkazující započtení další doby do důchodu, kam odchází roku 1977. Po tomto roce uvádí právně konzultační a právní, genealogickou i vlastivědnou - publikační činnost vědnou. Netají ani výsledky ekonomické ze své dlouholeté pilné práce.

Kapitola "Moji příbuzní" uvádí životopisy sestry a její rodiny, dětí a vnuků, dále bratránků, sestřenic, vlastníků, se kterými se autor stýkal nebo je v kontaktu, s několika rodokmeny a vývody, které jim vypracoval a věnoval.

Stať "Rodopisný vývod Dr. J. Kobera" obsahuje tabulky vývodů z předků a podrobné životopisy jeho rodičů, prarodičů i dalších předků. Obsahuje některé originály smluv o nemovitém majetku a fotokopie z archivů s uvedením poddanských povinností jednotlivých generací. Uvádí i výsledky soutěže ze znalostí rodové historie, vypsané pro členy rodu při životních jubileích autora a ocenění příspěvků.

Použitá literatura je citována, stejně jako prameny, za jednotlivými životopisy. V "Životopisech rodu" jsou uvedena data narození, sňatků a úmrtí čerpána z matrik vesměs římskokatolických úřadů severní a jižní Moravy.

Kronika rodiny Krabičkovy.

Zpracoval František Krabička a dr.František Krabička.

Pardubice - Brno 1947-1987. 232 s. a volné listy, 25 fotografií, 4 kresby, 1 barevný rodokmen. Formát A 4, 1 exemplář.

Kronika je vázána v kůži s vyzlaceným titulem. Začal ji psát inkoustem Františka Krabička senior /narozen 1881 ve Svojanově/ v letech 1947-1952. Tato část má 207 stran, 20 fotografií v textu, 4 kresby a rodokmen. Popisuje chronologicky rodinné i společenské dění od konce 19. století a věnuje pozornost také spřízněné rodině Rýdlových, jejíž jeden představitel se zapsal významně do dějin prvního československého odboje let 1914-1918. Od strany 208 do strany 232 pokračoval dr.František Krabička /narozen 1914 ve Vídni/. Tato část je psána v Brně a shrnuje události v rodině po roce 1952 až do současnosti, které doprovází 5 fotografií. Celkem zahrnuje kronika 5 generací od roku 1850 a bude doplněna informacemi o starším období, získanými archivním badáním. Rodokmen začíná před rokem 1750.

Zda se ještě jinde v Čechách nebo na Moravě vyskytuje jméno Krabička a zda se někdo další zabývá rodopisem by zpracovatele velmi zajímalo. Zatím se podařilo zjistit tři větve Krabičků: Svojanovskou, z níž pochází zpracovatel pamětí, pak blanenskou a vídeňskou. Výskyt příjmení byl zjišťován náhodně v Brně a v Pardubicích /bratr/, z druhé větve v Blansku, v Hodoníně, v Praze a v Ostravě, z třetí větve ve Vösendorfu u Vídně - rod Josefa Krabičky /bratra Františka Krabičky seniora/, který se narodil již v Rakousku, po přestěhování rodičů ze Svojanova do Vídně, asi v roce 1883.

Ve třicátých letech projížděl František Krabička senior Brnem z Vídně do Varšavy, kde se usídlila jedna rodina Krabičků a kde žila až do zničení Polska Hitlerem. V hotelu Grand v Brně se setkal se slepcem z 1. světové války - také Krabičkou, který se zabýval genealogií rodu a snad zjistil návaznost Krabičků s rodem vladyků Krabice z Veitmile,

jejichž "působišť" stávalo blízko Smrkovic, severně od Nového Bydžova. Tento, ve 14. století velmi rozvětvený rod, později zchudl a někteří jeho členové emigrovali do Německa a do Francie, někteří se usadili roku 1358 v Žeroticích na Moravě. Jeden z nich se údajně neoženil "přiměřeně stavu", ztratil predikát, a že byl menší postavy, psal se Krabička. Zda toto podání, které se tradovalo i v rodině Krabičků ze Svojanova je věrohodné, nepodařilo se zpracovateli prokázat, ale kroniku válečného invalidy Krabičky by měl mít jeho syn nebo vnuk, který snad dosud bydlí v Brně.

Jména spřízněných rodin: Rodina otce - Čekalovi /Včelník/, Halouskovi /Olešnice/, Marešovi /Olešnice/, Moravovi /Včelník/, Řeřábkovi /Včelník/, Svojanovští /Svojanov/, Štěpařovi /Trpín/, Tocháčkovi /Trpín/, Vaverkovi /Trpín/, rodina matky - Geuss /Püchitz - Bavory/, Kadlec-Hejdovi /Dolní Kříšov/, Myslíkovi /Včelník/, Vogt /Püchitz/, Wagner /Nedensdorf - Bavory/, rodina manželky - Havrdovi /Běnatky/, Kadlečkovi /Habřina/, Kopečtí /Světlí/, Markovi /Svobodné Dvory/, Pflegerovi /Holo hlavy/, Podlipní /Želkovice/, Rezkovi /Máslojedy/, Rýdlovi /Dolany u Jaroměře/, Skořepovi /Habřina/, Stránští /Habřina/, Suchánkovi /Habřina/, Šrámkovi /Skalička/, Vítovi /Světlí/.

Moje paměti.

Zpracoval František Krabička ml. Brno 1981-1987. 125 s.
Formát A 4, 1 exemplář.

Paměti jsou psány strojem kronikářským stylem na volných listech a doplňují základní Kroniku rodiny Krabičkovy. Jsou rozděleny do dvanácti kapitol, a to: Úvod, Rod Krabičků, Můj život, Zaměstnání, Totální nasazení, Děti, Vnoučata, Ohlédnutí, Hobby, V důchodu, Období před a po mé sedmdesátce, Svět na počátku roku 1987.

Paměti byly napsány v roce 1981 a 1987 a zatím nejsou svázané, protože jsou ještě dopisovány monotematické přílohy jako Rodáci apod.

Kronika rodu Kyjovských a spřízněných rodin.

Zpracovala Božena Kyjovská-Fialová. Brno 1983. Přerušené stránkování. Formát A 4, 3 exempláře.

Kronika je věnována dějinám přerovského řemeslnického rodu, jehož příslušníci se zabývali v pěti generacích kožešnictvím, v dalších pěti jinými řemesly a právem. Nevěsty pocházely také z řemeslnických, měšťanských rodin, v novější době i z rodin původem venkovských.

Kronika je psána strojem, po jedné straně papíru s dvěma kopiemi, bez ilustrací, jen mezi třemi hlavními kapitoly jsou nadpisy na zvláštních listech psané ozdobnými verzálkami a jsou sem vloženy listy krémové barvy s různými citáty. Kronika je svázaná do černých plátěných desek s vyzlaceným titulem na hřbetě.

Za titulním listem a listem s citáty je úvod pojednávající o účelu kroniky. Základní část tvoří přehled poznatků o rodu Kyjovských, na něž navazují zprávy o dalších, sňatky spřízněných rodinách v tom pořadí, v jakém se v životě základního rodu objevovaly a týká se především střední a západní Moravy. Začíná dějinnými kolébky rodu - Přerova a následuje 55 stran o Kyjovských. Tento úsek uvádí přehled v minulosti užívaných forem a výklad příjmení s hypotézami o možném původu rodu před příchodem do Přerova, doplněný přehledem všech místních jmen v Čechách a na Moravě, vzniklým z apelativa "kyj". Dále jsou sledováni příslušníci rodu od roku 1639, chronologicky, v linii přímých předků. Dějiny rodu začínají kožešníkem Václavem Kyjovským, který se roku 1639 v Přerově oženil a který je snad synem českobratrského kněze Václava Kyjovského, zesnulého r. 1619 ve Slížanech. Od roku 1910 se odvíjejí v Brně, kde se usadil advokát Vojtěch Kyjovský a účastnil se aktivně veřejného života jako jednatel Matice školské, po r. 1918 jako poslanec prvního Národního shromáždění, jako pracovník mírového hnutí atd. Následuje

zmínka o různých jmenovcích, které nedovedeme zaradit v Přerově, i o dalších Kyjovských v jiných místech - tato část se bude průběžně rozšiřovat. Končí stručnou charakteristikou rodu, přehledem křestních jmen synů, dcer, i přivdaných žen, ve kterých letech měli otcové své děti, jejich počet i úmrtnost. Přiložen je rozrod, přílohu také tvoří seznam německých příjmení podle lánových vizitací z let 1617 a 1675 a Přiznávacího listu z roku 1754, protože se objevují mezi jmény příbuzných.

Další kapitolu představuje 97 stran o spřízněných rodinách. Na první straně je jejich přehled v chronologickém uspořádání - vedle jména je uveden název místa prvního zjištěného pobytu a strana kroniky. Následují stručné informace o jednotlivých rodinách z doby jejich spojení se základním rodem. Podrobněji, podobně jako Kyjovští, jsou zpracovány rody, s nimiž došlo ke spříznění v poslední řadě, a s nimiž jsou dodnes udržovány rodinné kontakty: jsou to Adamcovi, Fialovi a Štuchalovi.

Poslední oddíl tvoří závěr k celé práci a několikastránkový popis s návodem k využití různých archiválií pro rodopisné účely, určený eventuálním následovníkům v práci v kronice. Literatura a prameny jsou sepsány na sedmi stranách v několika skupinách - k jednotlivým místům a k rodinám. A konečně je připojeno rodinné kalendárium, aby bylo možné rychle vyhledat datum narození či úmrtí vybraných předků, připomínat si je, a tak pěstovat dále rodinnou paměť. Samostatnou přílohu bude tvořit album fotografií, vývod a listář.

Seznam kronikou sledovaných jmen: Adamec /Nemojany/, Bastl /Dědice/, Bezděk /Nemojany/, Brandstätter /Zbraslav/, Brzobohatý /Šlapanice/, Březina /Přerov/, Davídek /Dluhonice/, Dohnal /Německé Prusy/, Fiala /Zubří/, Gregor /Německé Prusy/, Havlát /Skřínářov/, Horák /Dluhonice/, Jurečka /Popovice/, Kameník /Přerov/, Kepina /Říčany/, Klabazna /Přerov/, Klevar /Šlapanice/, Klimeš /Českomoravská vrchovina/, Kober /Komárov/, Koláčný /Vlkov/, Krčma /Šlapanice/, Krška /Říčany/, Kubík

/Lověšice/, Ludík /Přerov/, Mohapl /Holice/, Nálezek /Přerov/, Navrátil /Dluhonice a Přerov/, Nebožitek /Zábřeh/, Paleček /Říčany/, Palas /Litostrov/, Plhal /Dědice/, Pospíšil /Dluhonice/, Rudolecký /Šlapanice/, Rytíř /Německé Prusy/, Řeholka /Šlapanice/, Skřeček /Přerov/, Skyba /Přerov/, Smutný /Luleč/, Spurný /Holice/, Srna /Nemojany/, Stork /Přerov/, Sysel /Nemojany/, Šanca /Říčany/, Štuchal /Německé Prusy/, Šuba /Přerovsko/, Tomášek /Dub/, Tošnar /Slatina/, Vařecha /Přerov/, Vařílek /Lukovany/, Vorsa /Říčany/, Wagner /Přerov/, Weilich /Sokolnice/.

Kronika rodu Münsterova a rodů příbuzných.

Zpracoval Ladislav Münster. Zbraslavce 1976. 312 s., fotograf. příloha, tabulky. Formát A 4, 3 exempláře.

Kronika je psána česky, rukopisem - dokumentním inkoustem a je vázána v hnědých plátěných deskách se zlaceným titulem na hřbetě a na přední desce.

Za ozdobným titulním listem je úvod, pojednávající o vzniku a účelu kroniky. V textu kroniky jsou nalepeny fotografie vybraných příslušníků rodu a jejich domů s příloženým seznamem. Je připojen seznam rodů a seznam osob, které nejsou v příbuzenském vztahu s hlavním rodem, ale o nichž se kronika také zmiňuje.

Sedmnáct tabulek rozrodů začínajících nejstarším známým předkem z roku 1697 eviduje 10 generací, u jednotlivců je ve čtverečku nebo kroužku uvedeno číslo, odkazující na tu stranu kroniky na níž se nachází hlavní pojednání.

Münsterové, Minsterové i Minstrové žili v obci Lysicích, Kozárově a v Drnovicích u Lysic. V Lysicích a Kozárově již vymřeli. Přistěhovali se sem s jinými osadníky v letech 1678-1685, na s. 10 a 11 je uvedena úvaha o tom, odkud přišli a kde se usadili. Jejich nečeská příjmení svědčí o tom, že nebyli české národnosti: David Minster, Marti Schintler, Hans Kuntscher, manželé Franz a Judita Künstlerovi, Melichar

Ezant a Judita, Hans Kunz, Václav Gross, Matys Rydl, Pavel Kozman a Justina, Georg Sintler, Paul Reitstürm, Franz Reich, David Frydrich, Martin Erüchman, Jiří Neigebauer, Jakub Gebaur, Hans Richter, Anton Brütz a Pavel Münster. V Kozárově Blažej Ersaz a Justina. Přišli zřejmě ze západního Německa, kde leží město Münster a usadili se ve Slezsku, kde je město Münsterberg /Minsterberk/ a v moravském pohraničí /Fulnek, Mankovice/. Po třicetileté válce se přestěhovali do úrodnějších a válkou vylištěných míst panství lysického.

Příjmení /slovo/ Münster, které někteří užívali a ještě užívají, pochází z řeckého slova monasterium a česky znamená klášter nebo také katedrálu. Vzniklo hlavně tam, kde byly stavěny kláštery /viz úvahu na s. 14 Kroniky/. Obyvatelé tohoto jména žili i v jiných zemích a místech /v Německu, Švýcarsku, Irsku, Velké Británii/ v českých zemích pak v Prostějově, Konici, Lipníku nad Bečvou, Hranicích, Suchdole, Potštátě, Němčicích, Ivančicích a na brněnských předměstích.

V Drnovicích na selské usedlosti č. 65 žilo 8 generací Münsterů, Ministrů, z nichž poslední, Ladislav Münster předal 1.10.1957 pozemky svého gruntu /pololánu/ Státním statkům a ponechal si jen zahradu. Tak zaniklo poľní hospodářství na tomto majetku a úmrtím posledního majitele zanikne po meči i jméno Ministr. Z č. 65 pochází Ignác Münster, který žil na č. 14 b, nyní 90. Jeho syn František narozený 21.9.1847 žil v Lysicích na č. 84.

Historie rodu Pivců 1398-1974.

Zpracoval Vladimír Beránek. Brno 1974. 94 s., 46 fotoreprodukcí, rodové přehledy a mapky. Formát A 4, 1 exemplář, strojopis.

Historie rodu prochází třemi obdobími. V nejstarším /1398/ vladýcký rod psaný z Hradčan a Klimštejna přechází z Opavska na panství Sovinec na severní Moravě. V okolí se zakupuje několika svobodnými dvorci, postupně také na Prostějovsku a Velkomeziříčsku. Roku 1554 přijatý do ry-

tířského stavu, má ve znaku dva černé buvolí rohy. Politicky zůstávali Pivcové na české straně protestantské. Jan Kryštof byl za českého povstání komisařem olomouckého kraje. Z období se zachoval v kostele v Pasekách z roku 1598 kamenný náhrobek s rytířskou postavou Diviše Pivce. Ve druhém období /1620/ po Bílé hoře za účast na českém povstání pozbývají Pivcové konfiskací svobodné dvorce a veškeré statky. Zchudlí potomci ke konci 17. století žili v okolí Trnávky a ve Velkých Opatovicích. Třetí období obsahuje historii sledované linie od Pavla Pivce z Velkých Opatovic na pozdějším č. 27. Odtud rozrození nejprve hospodaří a ke konci 18. století přechází na bednářské řemeslo. Usazují se v Borotíně, potom ve vrchnostenské bednářské službě na zámku Šebetově. Karel Pivec, bednář se dožívá do Kožušic na Bučovsku, kde se přičlenil na půllán č. 9, aby roku 1843 přešel na jiný půllán do Malínek. Ze tří jeho synů jde na řemeslo nejmladší Jan /1840-1907/, ale roku 1884 přechází do Židenic. Podniká výstavbu malých rodinných domků, jichž postavil na splátky několik set. Stavební činnosti se věnuje i jeho syn František, čestný občan Židenic, a v první polovině 20. století i jeho vnuk, také František.

Kronika se dotýká spřízněných rodin: Bauer, Bláha, Havíř, Kiss, Marek, Nedorostek, Odstrčil, Slepíčka, Šanda, Trkan.

Kronika rodu Procházek a jejich spřízněných rodin.

Zpracoval Mojmír Procházka. Brno 1940 - neuzavřeno, pokračuje se. 14 svazků. Sv. 1. 292 s., přílohy. Formát 25,5 x 31 cm, 1 exemplář.

První svazek je strojopisem, má volné oboustraně popsané listy, kroužkované v ripsových deskách bez hřbetu, svázané ozdobnou šňůrou, se zlatým nápisem Kronika. Počátky jednotlivých kapitol, skupin, statí začínají ozdobným písmenem. Text je doplňován přehlednými tabulkami, bez obrázků. Vlepený obsah - Průvodce kronikou, uvádí, že kronika označená I, má

dalších 13 svazků, které jsou nedílnou součástí vlastní kroniky. Na svazky se v textu odkazuje. Formát většinou A 4. Označení jednotlivých svazků: Listinář, Fotografie se vztahem k rodině, Fotografie a vyobrazení ilustrující příslušné období, Zajímavosti, aktuality ilustrující příslušné období, Sledování znaků pokrevenců, hospodářské úrovně jednotlivých generací a členů rodiny, Tabulky, pokud nejsou uvedeny v textu, Rukopisy, autogramy, rodinná korespondence, Použitá a doporučená literatura, Varia, Indexy jmenný, věcný, místní, Věcné památky, Vysvětlivky, Doplnky. Odkazy jsou i na sbírku známek a pohlednice, zejména ČSR a ČSFR.

Kronika obsahuje věnování /sequentibus dedikatur Q.B.F.F.F./, citáty a úvod, pojednávající o účelu kroniky /"aby žili, i když zemřeli"/ 4 generací obecních pastýřů, 3 generací kantorů a jiných profesí. Následuje pojednání o původu příjmení Procházka. Pokud jde o vznik a nejstarší výskyt příjmení jsou citována sdělení dr. Procházky - Hotze ve Vídni, který se velmi zasloužil o výzkum tak četných nositelů, tlumočená genealogem Romanem Freiherr von Procházka v knize Meine 32 Ahnen und ihre Sippenkreise, pojednání Pilnáčka /Staromoravští rodové/ i Karla Krejčího /Praha legend .../. Následuje stať o nejstarší oblasti výskytu: úvahy genealogické - všeobecné a úvahy autora - kronikáře, popisy profesí zemědělec, obecní pastýř a právník v čase a prostoru a uprostřed světových událostí, vývod a rozrod, a konečně životopis autora - kronikáře a jeho rodiny podle stavu k 31.12.1988 /celkem 112 stran/.

Názvy - motto jednotlivých období: Něco velikého se stane, já se zrodím, Na každém trhu kus masa zanechal, Občánku, a co teď?, Postavili si svět dle obrazu srdcí svých, Lépe jest žítí v otroctví, než býti mrtvým hrdinou?, V revoluci není dobře býti na první lodi, Tradicio lampadis. Neuzavřeno, pokračuje průběžně. Po životopisu autora nazvaném Mojžírovci, následují životopisy rodičů a prarodičů s jejich rodinami. Každý životopis je uveden tabulkou, z níž je patrna celá rodina popisovaného: Aloisovci, Janovci, Blažejovci, Fabiánovci, Vavřinovci,

Ondřejovci, Jakubovci. Zvláštní kapitolou jsou záznamy Procházek, u nichž zatím filiace není prokázána. Oblast výskytu předků - obecních pastýřů, lze omezit na jižní Moravu, většinou okres Židlochovice, kantorů na Vyškovsko.

Další kapitoly jsou věnovány spřízněným rodinám a kromě Procházek jsou sledována tato další jména: Rybníkář /Rašovice/, Kylián, Olejníček /Dědice u Vyškova/, Pollach, Weitenweber /Praha/, Kulla /Šumice u Moravského Krumlova/, Zelinka /Kněžice/, Šichtář /Křížanovice/, Plavec /Kněžice/, Sedláček /Přísnovice/.

Nejstarší zpráva o úmrtí Ondřeje Procházky je doložená roku 1670. Rok jeho narození je pravděpodobně 1620. Zajímavější je kupní smlouva, kterou uzavřel jistý Jíra Procházka v roce 1624. Bohužel návaznost na nejstaršího doloženého předka chybí.

Fotografií se vztahem k rodině je zatím 1168. Rozrod nejstaršího předka má v poslední 11. generaci sedm dětí, v předcházející 10. generaci žije třicet sedm pokrevních potomků. Rozrod je ovšem sledován jen v hlavní linii. Číslování vývodu: Proband, v našem případě kronikář - autor, má číslo 1, otec 2, matka 3, sudá čísla mají vždy muži, lichá ženy, čísla arabská od leva do prava. Generace jsou označovány číslicemi římskými. Jednotlivé generace jsou odlišovány barvou. Tato odlišnost vynikne zvláště ve studijní horizontální kartotéce, kde každý člen má svou kartu a generace jsou odlišovány barvou, dále v grafickém znázornění na milimetrovém papíře, vyznačujícím čtyři století a období jednotlivých hlav státu, vodorovně pak délku života každého člena - úsečkou příslušné barvy od roku narození do roku úmrtí. Z tohoto grafu lze na první pohled poznat i úmrtnost, fertilitu a samozřejmě délku života jednotlivce a žijící současníky, zejména sledujeme-li na témže grafu i ostatní rodiny.

Rozhodl jsem se pro genealogii popisnou, která vypravuje o jednotlivcích v rámci rodiny, rodu, třídy i společnosti a pro genealogii použitou, která z velkého počtu jedinečných dat se snaží abstrahováním dospět ke stanovení základních

tendencí vývoje. Ke zpracování dochází po delších etapách, po vyvrálejším pochopení přítomnosti a s nadhledu vzpomínek, podle schromažďovaných dokumentů. Nezaznamenávám tedy události denně, chronologicky. To se týká autopsie, popisování, kromě vlastního životopisu všeho, co jsem zažil, viděl, čeho jsem byl svědkem, popřípadě, jak jsem to viděl já. Vyprávění doplňuji poznatky získanými z ústního podání, tradice, a studia archivních a jiných pramenů, směřujícími k rekonstrukci rodu a jeho vývoje. Ve studiu, bádání a vyprávění v tomto smyslu budou snad pokračovat i potomci, ve snaze proniknou dále do minulosti. Z tohoto důvodu nezačínám vyprávění nejstaršími předky, ale přítomností či nedávnou minulostí. Pokud jde o úvahy geneticko- antropologické a porovnávání životní úrovně jednotlivých generací, schromažďuji poznatky i materiál, v tomto směru je třeba se vyvarovat ukvapených závěrů, pokládat prozatím zjištěné za příspěvek k ilustraci jedince a doby, aby vynikl kolorit jednotlivých etap, které formovaly historii i životy herců. Vyprávěné skutečnosti by měly přispět k rekonstrukci dobové mentality, sledování duchovních postojů, nálad a proměn životního prostředí, pootevřít případně cestu k dalšímu zkoumání, být shovívavý ve svých soudech a kritice života předků.

Kronika rodu Schwarzerova.

Zpracoval Bohuš Schwarzer. Bystřice nad Pernštejnem
1960 - neuzavřeno, pokračuje se. 317 s., obr., 4 přílohy.
Formát 21 x 28,5 cm, 1 exemplář.

Kroniku tvoří vázaná kniha o 455 stranách, z nichž je již popsáno 317 stran. Papír žlutavé barvy je vyvázaný do silných desek potažených plátnem s koženým hřbetem a koženými rohy. Je psána ručně inkoustem a patří k ní ještě čtyři přílohy a sice: Listovnice, Rozrod, Úmrtní oznámení a Škola.

Rodovou kroniku začínám stručnou historií města Bystřice nad Pernštejnem, do které byl povolán na uprázdněné místo.

varhanické můj prapředeck Martin Schwarzer v roce 1748, a když odešel i bystřický kantor ze služby, byl na jeho místo dosazen nový varhaník. Aby stačil vykonávat obě funkce, pozval do Bystřice svého otce, který byl rovněž varhaníkem v Kuřimi, a tak se zde ve službě střídali. Tento rok byl mezníkem, od kterého jsem vyšel - a ještě dnes, to je plných 240 let, zde náš rod žije.

Celé vyprávění v kronice zachycuje 18 větví našeho rodu a tyto větve jsou stěžejní nítí, podle které se celé vyprávění řídí. Každý člen rodu má své číslo a tato čísla jsou pak zanesena do listovnice pro rychlejší hledání toho či onoho předka. V listovnici jsou uvedena v abecedním pořádku jména všech v kronice zachycených členů, a tak je vyhledávání předků usnadněno. Mám evidováno 226 členů, ale protože jsem pro jiná studia do kroniky několik let nezapísal, není zachycen nový značný přírůstek. Jako další příloha ke kronice je zpracován rozrod od nejstaršího známého předka do současnosti na zvláštním papíře podlepeným plátnem, jako mapa. Pokud se mi podařilo získat od příslušníků rodu fotografie /fotografie vyžadují z 20. roku věku/, má každý člen u svého jména také tento doklad. Mimo tyto fotografie jsou v kronice snímky staré Bystřice a snímky domů, které mí předkové vlastnili. Třetí přílohou k této kronice jsou ještě úmrtní oznámení, která mám svázána do dvou svazků. Abych zachytil podrobněji též činnost svých předků - kantorů, vypracoval jsem ještě menší přílohu pod názvem Škola, ve které od roku 1472 zachycuji všechny kantory a varhaníky s krátkým líčením jejich osudů. Knížečka je vázaná a má 70 strojem popsaných stran formátu 16,5 x 21,5 cm.

Co život psal.

Zpracoval Bohuš Schwarzer. Bystřice nad Pernštejnem 1980 - neuzavřeno, pokračuje se. 220 s., obr., příl., strojopis. Formát 20,5 x 29,5 cm, 1 exemplář.

Protože základní Kronika rodu Schwarzerova zachycuje ve zkratce osudy všech mých blízkých i vzdálených předků, rozhodl jsem se napsat ještě jednu kroniku a sice takovou, která se týká jenom naší větve a kterou jsem označil "Větev Františkova", neboť v posloupnosti má vždy syna Františka.

Tato druhá, můžeme říci osobní kronika, je psaná strojem na volných listech a začíná rokem 1921. Je rozdělena na etapy podle měst či vesnic, ve kterých se naše rodina zdržovala, např. 1921-1926 Horní Lhota u Luhačovic, a tak podobně, až končí kapitolou po r. 1940 Bystřice nad Pernštejnem, která bude nejdelší, neboť zde žijeme. Zachyceny mám všechny události až do roku 1980. Mimo uvedený chronologický sled kapitol zařazuji jako jakási intermezza vzpomínky na různé mé příbuzné, např. Můj dědoušek, nebo Můj tchán atd. Tyto vložky následují vždy po vylíčení událostí v tom či onom městě a období, když se má přjít na vzpomínky pobytu v jiném místě. Také tato kronika je doplněna fotografiemi předků i fotografiemi domů, kde mi předkové bydleli.

Protože při hledání zpráv o svých předcích či blízkých příbuzných jsem našel mnoho dalšího materiálu, který jsem v hlavní kronice neuvedl, sepsal jsem vzpomínky na své příbuzné v různých dalších studiích jako Spolky a ochotnické divadlo od roku 1848, Cechy a řemesla, Farní kostel sv. Vavřince a jiné, ve kterých jsem vylíčil podrobněji život našich předků i ostatních občanů města od roku 1472.

Rod naší babičky Anny Bednářové, roz. Šmahové.

Zpracovala Věra Bednářová. Brno 1978. 23 s., fotografie.

Formát A 5, 1 exemplář.

Se životem rodu seznamuje útlá, strojem psaná knížka o rozměrech 19 x 24 cm, vázaná v hnědém plátěném obalu a vyzlaceným nápisem na hřbetě a na přední desce, a to nejen textem, ale i vlepenými fotografiemi.

Kronika začíná rokem 1838, kdy se v Poličce narodila Anna Tmějová, provdaná Šmahová, sleduje dále podrobně její osudy i životní pouč jejich potomků a některých příbuzných v Litomyšli, v Brandýse nad Orlicí a později její jedné větve v Brně. Jde o rodiny mydlářů, řezníků a hostinských, ale i učitelů a hudebníků. Vnučka zakladatelky rodu Anny Tmějové - Anna Šmahová, provdaná Bednářová, byla poslední příslušnicí rodu a její potomci pak žili v Brně.

Vzpomínky jsou zpracovány chronologicky v kapitolách: Anna Tmějová - Antonín Šmaha, František Jandourek - Františka Svobodová, Anna Jandourková - Jan Šmaha, Jan Šmaha ml. - Honzík, Anna Šmahová - Tobiáš Bednář. K popisu rodu přistupuje Dodatek. Tobiáš Bednář - Naši v cizině - Hudba v naší rodině. Poslední kapitoly jsou obohaceny osobními vzpomínkami autorky a postřehy, které dokumentují nejen život jedné brněnské rodiny mezi dvěma světovými válkami, ale i život kulturního Brna.

Jména spřízněných rodin: Aron, Jandourek, Svoboda /Litomyšl-Záhaj/, Břeň, Tměj /Polička/, Diviš, Graulik, Jandourek /Brandýs nad Orlicí/.

Pamětní kniha.

Zpracoval Josef Štaud. Sádek u Poličky 1975. Nestránkováno, fotografie. Formát A 4, 1 exemplář.

Pamětní kniha je psána strojem na volných listech, které byly po dokončení svázaný do kožených desek a byly na ně vle-

peny fotografie připomínající rodinné události v rozmezí let 1875 - 1975 /asi 100 kusů/. Pod fotografiemi jsou strojem připsány vysvětlivky.

Paměti jsem rozložil do pěti částí:

Stručné dějiny mého rodiště, tj. obec Kněževes /dnes okres Blansko/. Dějiny jsou opsány z obecní kroniky obce a z vypravování mého dědečka a otce. Název obce je odvozen od poddanství nebo robotě občanů obce, kterou byli povinni blízké olešnické faře. Dle pověsti darovala tuto obec vdova po králi Přemyslu Otakarovi II. olešnickému faráři za pokřtění jejího synka, který se narodil na loveckém záměčku poblíž obce.

Stručné dějiny obce Sádka u Poličky, kam jsem se v roce 1939 přiženil na Lidmilův mlýn. Obec vznikla asi v době, kdy vznikla Polička, to jest okolo roku 1265. Název obce není odvozen od slova sad, nýbrž od rybných sádků, malých rybníků, kterých bylo v obci velké množství a v těchto sádkách se chovala rybí násada, která se v příhodný čas přenášela do velkých panských rybníků. Byla to součást roboty, kterou byli občané povinni své vrchnosti a vrchností bylo královské věnné město Polička uvnitř hradeb.

Paměti Lidmilova mlýna a jeho rodu. S pomocí jednoho akademického malíře, který měl přístup do archivů v Praze, jsem zjistil majitele mlýna již z roku 1581. Byl to Beneš Czejt. Rod Czejtů vlastnil mlýn do roku 1654, pak byl mlýn prodán pekaři Burianu Devátému, tento jej roku 1674 prodal městu Poličce. Město Polička pak roku 1700 prodalo mlýn Martinu Fiksovi, který prodal mlýn roku 1766 rodině Lidmilově.

Paměti Štaudova rodu. První stopa je zachycena v gruntovní knize obce Modřec u Poličky. Byla to německá obec /Riegersdorf/, poddaná městu Poličce a byla součástí sudetského území, které se táhlo od Kladska až k Poličce. Vznikla v době kolonizace za panování Přemysla Otakara II. Všichni obyvatelé byli Němci, jen ojediněle smíšená manželství. Tak v oné gruntovní knize, která je součástí archivu uloženého na zámku v Zámrsku, objevuje jméno Melichar Staud na čp. 43, a to od roku 1727.

Z tohoto rodu se roku 1821 přiženil Wenzel Staud do Trpína k Anně Chlumské na grunt č. 74. Byl to můj pradědeček, který se prý nikdy nenaučil česky, ale všechna jeho další pokolení zůstala věrnými Čechy, kteří nikdy nezradili. Příslušníci tohoto rodu se dostali až do Brna a jeden Štaud působí v Jižní Americe, v Peru, jako katolický duchovní.

Poslední část pamětí pojednává o společném životě na mlýně v Sádce od roku 1939 do roku 1975.

Spřízněné rodiny: Dudek /Kněževs/, Halva /Bolešín/, Chlumský /Trpín/, Kovář /Kněževs/, Lidmila /Sádek/, Morbacher /Brno/, Řídný /Brno/, Šváb /Brno/, Tocháček /Trpín/.

Kronika rodu Vaňků. 1. část.

Zpracovala Růžena Pazourová-Vaňková. Brno 1988. Nestránkováno. Formát A 4, 10 exemplářů.

Zahrnuje život rodu od Jana Václava /asi 1667/ až po Josefa Vaňka / 1850 1930/ a první rodové setkání v květnu 1987.

Kronika je psána strojem na bílém papíře formátu A 4 a je rozmnožena ofsetem pro potřeby naší rodiny a dalších čtyř větví rodu. Výtisky, které vlastní naše rodina nejsou vázány, neboť dokončují zpracování života dalších dvou generací členů své rodové větve. Kronika sleduje vývoj zemědělského rodu, jehož jeden člen přešel po roce 1663 z Drahanské vysočiny do Klobouk u Brna, tehdy Horních Klobouk. Zachycuje život 10 generací. Původně byl rod Václavů usazen v Holešíně, později Vaněk. V Rájci používá rod příjmení Vaněk dosud. Na Kloboucku žije rod více než 320 let. Jeho členové jsou však rozptýleni na mnoha místech.

Původně to byl rod zemědělský a jeho příslušníci nejméně 10 generací se tímto povoláním převážně zabývali. Pracovali jako velcí sedláci na celolánovém hospodářství, postupně chudli a v 8. generaci /1. pol. 19. stol./ to byli podruzi. Poslední 3 - 4 generace mají nejrozumnější povolání.

Zemědělstvím se nyní zabývá pouze jeden člen rodu, který pracuje jako zemědělský inženýr v JZD v Boleradicích. Je nejméně 14. generací zemědělců.

Kronika obsahuje i stať o vývoji používaného příjmení, o znaku rodu přijatém na rodovém setkání v roce 1987, zmínku o rodové pověsti, která se po téměř 400 letech potvrdila. Obsahuje kromě tabulek 5 rozrodů, 2 rodokmeny, řadu vývodů a 8 listů rodin, po nichž vždy následuje informace o životě každé generace i stručný popis společenských poměrů, v nichž naši předkové žili. V listech rodin jsou uvedeny všechny děti manželů, kmotři dětí a známe-li i manželé dětí. Rodokmen kombinovaný s rozrodem od 9. generace zachycuje celkem 14 generací našeho rodu.

Výzdobu tvoří 10 akvarelů a 4 perokresby od malíře Vl. Strašila, reprodukce několika pohledů z míst, kde rod žil i žije, mapu bývalého politického okresu Hustopeče. U prvních generací jsou reprodukce prvních zápisů v matrice i jiných důležitých dokladů. Ze setkání členů rodu je přiložen originál prezentační listiny. Fotografiemi bude doplněna kronika v části, kterou nyní zpracovávám a jež se týká mladších generací. V textu jsou uvedeny tabulky o počtu dětí v jednotlivých generacích a statistika jmen, uvedených v rodokmenu a rozrodech.

Rody o nichž se píše v kronice a místo jejich prvního výskytu: Bdinka /Klobouky u Brna/, Bohdálék /Bohumilice/, Borovička /Borkovany/, Bula /Morkůvky/, Čmert /Dědice/, Drnovský /Dědice - Morkůvky/, Drda /Dědice/, Drštka /Borkovany/, Frolich /Morkůvky/, Haba /Hostěrádky/, Hájek /Borkovany/, Horák /Klobouky u Brna/, Hotáček /Klobouky u Brna/, Havlíček /Rájec - Klobouky u Brna/, Hanzlíček /Hostěrádky/, Huták /Klobouky u Brna/, Charvát /Klobouky u Brna/, Jahoda /Opotovice - Dědice/, Kovařík /Klobouky u Brna/, Král /Husovice/, Kordiovský /Klobouky u Brna/, Krupička /Klobouky u Brna/, Ksela /Klobouky u Brna/, Lexa /Klobouka u Brna/, Matula /Klobouky u Brna/, Moučka /Bohumilice/, Nedomlel /Morkůvky/,

Nováček /Hostěrádky/, Novotný /Klobouky u Brna/, Pacas /Hostěrádky/, Páleník /Hostěrádky/, Petráš /Morkůvky/, Pleška /Klobouky u Brna/, Plha /Opatovice/, Procházka /Dědice/, Ráček /Klobouky u Brna - Bohumilice/, Rakovský /Klobouky u Brna/, Smetana /Dědice/, Sokol /Klobouky u Brna/, Staněk /Chudichromy/, Staníček /Borkovany/, Staňků /Klobouky u Brna - Hostěrádky/, Suchánek /Borkovany/, Šebesta /Klobouky u Brna/, Šedivý /Klobouky u Brna/, Štěrba /Borkovany/, Tobiáš /Klobouky u Brna/, Tureček /Morkůvky/, Turek /Klobouky u Brna/, Václav /Holešín/, Vaněk /Rájec - Klobouky u Brna/.

Paměti rodu Vyšínkova z Olešnice na Moravě.

Zpracoval Josef Vyšinka. Olešnice na Moravě 1976. 72 s.

Formát A 4, 1 exemplář.

Autorem této kroniky je olešnický rodák Josef Vyšinka /1911-1985, pohřbený na hřbitově u sv. Mikuláše v Olešnici na Malé Straně/. Kronika má 72 stran textu psaného strojem. Je vázaná v rezném plátně a opatřená pevným červeným hřbetem s tištěným nápisem ve zlatě. Je psaná, respektive ukončená roku 1976. Autor ji připsal svým třem synům, aby věděli, kdo byli jejich předkové, protože jsou pokračováním jejich života. Kronika je uložena u ing. Radima Vyšinky v Olešnici č. 116 na náměstí.

Popisuje kolébku rodu pocházejícího z Telecího u Poličky, kde nejstarší známý předek, sedlák Vítek Mudrochů, hospodařil na gruntě č. 26, nyní č. 74, jak je zaznamenáno v nejstarších registrech královského věnného města Poličky roku 1552. Uvádí všechny předky rodu usedlé pak v Olešnici až do dnešní doby a jejich životopisy. Přináší krátkou historii městečka od roku 1640, kdy se rod v Olešnici usadil. Od konce 18. století popisuje všechny majitele domu č. 116 v Olešnici, kde rodina i nyní bydlí, velikost a osudy této usedlosti. Na deseti stranách jsou vykresleny a popsány jednotlivé místnosti před ohněm roku 1827, kolem r. 1850,

r. 1900, 1950 a 1976.

Kronika obsahuje rodokmeny rodu Vyšinků od r. 1500 do přítomnosti, rodu Jahodů z Crhova od 1631 do r. 1875, původem z Bolešína a Drčovic, rodu Fadrných od r. 1726 do roku 1833 usedlého v Tasovicích, rodu Markytánova ze Štěpánova od r. 1780 do r. 1930, rodu Tocháčků z Trpína od r. 1682 do r. 1910 a rodu Weinerů z Olešnice od r. 1642 do r. 1932. Rodopisný vývod pěti generací. Stručnou recenzi kroniky uveřejnil dr. Kober ve Vlastivědné ročence 86 okresního archivu Blansko v článku "Za olešnickým archivářem, kronikářem a písmákem Josefem Vyšinkou", na s. 25-27. Genealogické údaje uveřejnil v Genealogických a heraldických informacích 1985, na s. 236-247.

Jan Kober

HLÍDKA HISTORICKÉ FALERISTIKY

Řád Čestné legie v době třetí republiky

Václav Měříčka

Zprávy o porážce francouzské armády v bitvě u Sedanu pronikly do Paříže již 2. a 3. září. Následujícího dne obrovské zástupy Pařížanů se dožadovaly v Zákonomárném sboru pravdivé zprávy o situaci. Mladý poslanec a republikán Leon Gambetta /1838-1882/ vystoupil tehdy na tribunu a prohlásil o své vlastní vůli císaře Napoleona III. za sesazeného a vyhlásil republiku. Stejně prohlášení pak ještě učinil na pařížské radnici, ačkoliv neměl k takovému prohlášení oprávnění. Císařovna Eugenie, která ještě do 3. září řídila státní záležitosti, již tehdy se svým synem opustila Paříž a odebrala se do Anglie.

Po 4. září došlo ke zřízení vlády národní obrany a Gambetta se stal ministrem vnitra. Válka však ještě trvala a valná část země byla obsazena nepřítelem. Dne 15. září vyhledal Jules Favre /1809-1880/ Ottu Bismarcka, aby se pokusil o sjednání příměří, ale pro tvrdé požadavky jeho mise neuspěla. Bismarck totiž požadoval vydání Alsaska-Lotrinska. V té době se další politik a pozdější první prezident republiky Adolphe Thiers /1797-1877/, povoláním historik, vydal na cestu po evropských městech, aby zde získal pomoc proti Německu. Navštívil Londýn, Florencii, Petrohrad a Vídeň, ale i tato mise nepřinesla žádnou pomoc. Válka však pokračovala a dne 27. září padl Strassbourg a německá vojska začala svírat Paříž. Vláda národní obrany se uchýlila do Toursu a spojení s Paříží se stalo problematickým. Armáda byla rozražena nebo uzavřena v pevnostech

a v obsazených částech Francie byla vedena drobná válka tzv. francitireury, které Němci považovali za záškodníky.

Gambetta se snažil s nevšední energií zformovat novou armádu a nezlomila ho ani zpráva o nenadále a zákeřné kapitulaci 180 000 vojáků maršála Bazaina v Metách. V Paříži se zatím situace stále zhoršovala. Nastával hlad a s ním propukaly i nemoci. Němci se zmocnili Orleánsu a vláda národní obrany přeložila svoje sídlo do Bordeaux. Němci se zatím usadili ve Versailles a nadále tvrdě obléhali hlavní město, které se bránilo drobnými výpady generála Louise Julese Trochu /1815-1896/. Bismarck se zatím snažil získat pro plánované sjednocení Německa vedoucí představitele jihoněmeckých států. Dne 18.ledna 1871 se ve versaillském zámku uskutečnila velká vojenská porada, při které byl pruský král Vilém II. prohlášen německým císařem.

Dne 28.ledna se podařilo Favremu sjednat s Bismarckem krátké příměří a dne 26.února byl Thiers pověřen dalším jednáním s Bismarckem. Podmínky byly kruté. Bismarck nejen požadoval vydání Alsaska-Lotrinska včetně města Met, ale navíc musela Francie zaplatit obrovskou válečnou náhradu v hodnotě 5 miliard zlatých franků. Bismarck se totiž domníval, že se mu takto podaří hospodářsky Francii ochromit. K vlastnímu podepsání míru došlo pak až 10.května 1871 ve Frankfurtu nad Mohanem. Uvnitř se však Francie nadále zmítala v těžkých politických křečích. Nové volby do Národního schromáždění přinesly v Paříži vítězství socialistů a radikálních představitelů. Vláda národní obrany, která přesídlila z Bordeaux zpět do Versailles, zrušila vyplácení žoldu členům Národní gardy a toto opatření citelně poškodilo dělníky, kteří v té době žili v nepředstavitelné bídě. A tak se dne 18.března ustavil v Paříži "Výbor pro veřejné blaho", který vyhlásil Komunu a ujal se vlády v hlavním městě. Žel tato akce se nesetkala s následováním na francouzském venkově. Komunardi se stali na nějakou dobu skutečnými pány města. A v této době se odpůrci Komuny ihned dokázali sjednotit a vojensky vystoupit

proti Paříži. Armáda vedená maršálem Mac Mahonem v síle 120 000 mužů zahájila proti Paříži vojenské operace a krvavě Komunu potlačila. Většina vůdců Komuny skončila na popravišti u zdi hřbitova Per-la-Chaise, velké množství dalších bylo deportováno na Ďábelské ostrovy. Boje v Paříži byly nesmírně kruté a skončily až 28.května, kdy byly ztečeny poslední barikády a trvale zmařen odpor statečných Komunardů.

Vyhlášení republiky Gambettou dne 4.září bylo uznáno, ale teprve dne 31.srpna 1871 byl za prvního prezidenta republiky zvolen historik Adolphe Thiers.

Již v druhé polovině roku 1870 se ozvaly hlasy o zrušení císařského řádu Čestné legie. Největším zastáncem této myšlenky byl Jules Ferry, ale již dne 8.listopadu 1870 byl vydán dekret o přeměně císařského řádu v republikánský. Bylo rozhodnuto, aby základní tvar řádové dekorace byl zachován, tj. stříbrná a zlatá, oboustranně bíle smaltovaná pětidílná hvězdice s rozšiřujícími se díly, které jsou na konci rozeklány a hroty opatřeny kuličkami. Zelený a dubový vavřínový věnec mezi jednotlivými díly byl zachován, ale bylo rozhodnuto změnit oba medailóny na líci i na rubu a odstranit císařskou korunu v převýšení. Na lícovou stranu pozměněné dekorace byl posazen opět kruhový, zlatý mírně konvexní medailón, do jehož zlatého středu byla položena heraldicky z pravé strany zobrazená a poměrně plastická hlava římské bohyně úrody Ceres, symbolitující tak francouzskou republiku. Skráně bohyně byly zdobeny věncem složeným jednak z listů vavřínu a dubu a dále z obilních klasů a květu. Na krk bohyně splývala kadeř vlasů. Kolem tohoto zlatého středu bylo posazeno tmavomodře smaltované mezikružší s heslem: REPUBLIQUE FRANCAISE, v horní více jak polovině a odděleno malou hvězdičkou od dolní části, kde bylo umístěno datum 1870. Na rubní zlatý medailón se do samotného středu dostaly opět symboly zkříženého praporu a standarty, jak tomu bylo v roce 1830, kdy byly tyto symboly trikolor zavedeny při přeměně staršího bourbonského řádu při nástupu dynastie Orleánské. Prapor je umístěn heraldicky

na pravé straně a standarta na levé. Zlaté žerdi jsou nahoře opatřeny střapci. Kolem středového zlatého medailónu je umístěno tmavomodré mezikruží s heslem řádu v horní polovině: HONNEUR ET PATRIE. V dolní části mezikruží se nalézá malá rozetka, ze které do stran vycházejí stylizované krátké vavřínové snítky, případně stylizovaný ornament. Do rozezlání horního kolmého dílu byla umístěna z drátu zhotovená podkovovitá výčnělka se širším válcovitým ouškem, do kterého byl pro převýšení zapojen oválový, zeleně smaltovaný, heraldicky při pravé straně dubový a na opačné vavřínový věnec. U nižších řádových stupňů bylo k hornímu okraji věnce napojeno poměrně velké kulovité ouško, u vyšších stupňů vodorovně postavený a šrafovaný kroužek, do kterého se zapojovalo podlouhlé, uprostřed kanelované ouško, případně spojka pro velkostuhu.

Bylo zachováno všech pět tříd, a to nejnižší třída rytíře /Le chevalier/, dále čtvrtá třída důstojníka /L'Officier/, pak třetí třída komandéra /Le Commander/, dále druhá třída velkodůstojníka /Le Grand Officier/ a konečně nejvyšší třída velkokříže /La Grande Croix/. Je zajímavé, že ačkoliv se jedná z typologického hlediska o pětidílnou hvězdici, je běžně každý stupeň označován za "Kříž řádu Čestné legie - La Croix de la Légion d'Honneur/. Tak se hovoří o udělení např. "Rytířského kříže řádu".

Nejnižší stupeň je vždy stříbrný se zlatým, někdy ale jen stříbrným pozlaceným středovým medailónem. Celkový průměr dekorace je 40 mm, včetně převýšení věncem 58 mm. Středový medailón v šíři 16 mm. Stuha průvlečná červená, 38 mm široká.

Odznaky důstojnické dekorace byly zhotovovány buď ze zlata nebo z pozlaceného stříbra. Rozměry této dekorace jsou shodné s dekorací rytířskou. Stuha opětovně průvlečná, ale na ni se upevňuje rozeta v rozměru 23 mm.

Třetí řádový stupeň komandéra opět buď celozlatý, nebo stříbrný pozlacený, má průměr hvězdice 62 mm, středový medailón 24 mm a rozměr včetně převýšení věncem je 90 mm.

Stuha náhrdelní v šířce 40 mm.

U druhého stupně velkodůstojníka se opět používá dekorace důstojnické třídy a ta se doplňuje na pravé straně prsou nošenou celostříbrnou řádovou hvězdou. Ta je tvořena opět pěti díly, které jsou značně konvexní, brilantující, při zachovaném brilantujícím rámování. Mezi brilantující díly hvězdy jsou vloženy pětice hladkých kyjovitých paprsků, z nichž střední je nejdelší a směrem ke straně se pak další postupně zkracují. Na střed hvězdy je posazen masivní kruhový, značně vypouklý medailón, který nese ve středu velmi plastickou, z pravé strany zobrazenou hlavu bohyně Ceres s popsaným věncem na skráních. Na stříbrném mezikruží je v horní části umístěn opis: REPUBLIQUE FRANÇAISE 1870 a odděleno malými rozetami v dolní části heslo řádu: HONNEUR ET PATRIE. Rubní strana hvězdy je opatřena kolmo postavenou připínací jehlicí a dvěma bočními příchýtkami. Ve středu konkávního rubu je kruhový celostříbrný disk. Na konci brilantujících hrotů hvězdy jsou opět brilantující kuličky. Rozměr hvězdy je 94 mm, průměr středového medailónu 36 mm, šířka rámovaného mezikruží 5 mm.

Nejvyšší řádovou třídou je velkokříž /La Grande Croix/ vyráběný buď ze zlata nebo z pozlaceného stříbra. Hvězdice má průměr 63 mm, na výšku včetně věnce 93 mm. Klenot řádu je zavěšen na červené velkostuže /Le Grand Cordon/ v šířce 100 mm a nosí se přes rameno k levému boku. Klenot doplňuje již popsaná stříbrná řádová hvězda, která se nosí na levé straně hrudi.

Oficiálním pověřeným výrobcem dekorací řádu Čestné legie byla pařížská klenotnická firma Arthus Bertrand Béranger. Dekorace se prezentují u starších exemplářů v červených potažených etuích s nápisem: LÉGION D'HONNEUR, a uvedením třídy, jako např. CHEVALIER atd. nebo u pozdějších výrobků v červených etuích označených pouze písmeny R.F. /Republique Française/.

V roce 1782 zakoupil v Říži žijící německý kníže

Frédéric Jean Othon de Salm-Kyburg stavební místo na nábřeží Seiny, v dnešní ulici "de Bellechasse" a postavil zde palác, který byl v roce 1804 zakoupen tehdejším Velkým kancléřem Lacépédem pro účely a potřeby kancelářství řádu Čestné legie. Od toho roku se Salm-Kyburgský palác nazýval Palácem Čestné legie /Palais de la Légion d'Honneur/. V době vlády Komuny došlo v paláci k požáru, který velmi vážně poškodil zejména interiéry. Ohni padly žel i velmi četné archivní dokumenty řádu, které se již nikdy nepodařilo nahradit. Nelze proto také přesně dokumentovat udělování řádových dekorací, nebo nahradit ztracené dekrety.

Vláda třetí republiky obnovila také řádový řetěz /kolanu/ a rozhodla, aby tuto nosili vždy jen prezidenti republiky. Nová kolana tvarově sice navázala na starou císařskou kolanu, ale původní kruhové články zbavila zeleně smaltovaných dubových věnečků a císařské orly mezi nimi nahradila stylizovaným ornamentem. Tato zlatá kolana je tvořena 17 kruhovými medailóny, které zpodobňují různé obory lidské činnosti. Tyto medailóny jsou střídány 16 ornamentálními články. V dolní části kolany, kde u staré císařské bylo v oválném věnci umístěno písmeno "N" a ještě tento ovál vložen do širšího oválu stočeného zlatého vavřínového věnce, se objevuje u nové kolony oválový věnec tvořený na pravé straně ratolestí vavřínovou a na levé dubovou. Uvnitř se pak nalézá užší oválový vavřínový věnec, páskami přepásaný, který nese ve svém středu monogram FR. Na tomto hlavním článku je pak zavěšena dekorace velkokříže řádu. Podél 17 kruhových medailónů, které tvoří články kolany se podél vnější i vnitřní strany táhnou řetízky, které u původní císařské kolany byly tvořeny malými podélnými, oválně zakončenými štítky se symbolem napoleonské včely. Nově byly tyto štítky nahrazeny liktorskými svazky.

Republikánské zřízení se ve Francii postupně upevňovalo a na prezidentském stolci se vystřídala řada politiků. Prvím prezidentem v letech 1871 až 1873 byl Adolphe Thiers, druhým

v letech 1873 až 1879 maršál Mac Mahon. Po něm následoval v letech 1879 až 1887 Jules Grévy /1807-1891/, po něm v letech 1887 až 1894 vnuk slavného Lazara Carnota /1753-1823/, Marie Francois Sadi Carnot /1837-1894/ zavražděný v Lyonu. Následoval Casimir Perier /Jean Paul Pierre - 1847-1906/. Po něm nastoupil Felix Faure /1841-1899/. Dále pak Emil Loubet /1838-1929/, po něm Clément Armand Fallières /1841-1931/. Od roku 1913 po celou dobu první světové války byl prezidentem Raymond Poincaré /1860-1934/. Od roku 1920⁶ Alexandre Millerand. Dvanáctým prezidentem byl v roce 1924 zvolen Gaston Doumergue, po něm v roce 1931 nastoupil Paul Doumer, který o rok později byl zavražděn a posledním prezidentem před vypuknutím druhé světové války se stal Albert Lebrun. Byl prezidentem od roku 1932 do roku 1940, kdy byl nucen po dobytí Francie odstoupit.

Od vzniku republiky se Čestná legie stala národním řádem udělovaným za zásluhy jak vojenské, tak občanské. Již koncem devatenáctého století překročil počet nositelů počet 100 000. Bylo mnoho důvodů řád udělovat vojákům a těm, kteří v posledních třiceti letech devatenáctého století zajišťovali Francii její velké koloniální panství. Po roce 1900 se sice počet snížil, ale na počátku roku 1914 měla Francie ještě 48 000 nositelů a mezi nimi 18 000 civilistů. Řádem byly vyznamenány snad všechny významné politické a vojenské osobnosti. Mezi nimi i tací, kteří se stali předmětem politických afér a skandálů, jako například generál Georges Boulanger /1837-1891/, známý z procesu o spiknutí proti státu. Jiným příkladem bylo skandální a nespravedlivé obvinění z velezrady v roce 1894 důstojníka francouzské armády Alfréda Dreyfuse /1859-1935/. Dreyfus byl deportován na Ťábelské ostrovy, a teprve na základě pokrokových občanů vedených Emilem Zolou se podařilo Dreyfuse rehabilitovat. Stal se rytířem řádu.

První světová válka se stala velkou příležitostí pro udělování řádových dekorací především těm, kteří bojovali

na frontách. V roce 1923 čítal počet vyznamenaných opět více jak 100 000 osob, v tomto počtu bylo 75 000 vojáků, ale i dalších 20 000 cizinců bylo dekorováno mimo tento počet. V té době bylo řádem Čestné legie vyznamenáno i mnoho našich občanů, vojáků a politiků. Souviselo to s tehdejšími politickými vztahy Československa s Francií, která pak tak hanebně v době hitlerovské agrese naši zem opustila.

Po roce 1923 se počet dekorovaných stále zvyšoval a dosáhl kolem roku 1932 200 000 vyznamenaných. V tomto počtu bylo 60 000 prostých občanů - nevojáků. Během dalších sedmi let se ale počet zvýšil až na 300 000 nositelů. V průběhu druhé světové války ale celkový počet opět klesl na 180 000 osob.

Ale válka s Alžírem, stejně jako válka v Indočíně si vyžádaly další rozdělení dekorací a počet se začal od 27. února 1951, kdy vznikla tzv. čtvrtá republika opět prudce zvyšovat. V roce 1956 již bylo zase na 200 000 nositelů a počet stále stoupal. To vedlo tehdejšího prezidenta Charlese de Gaulla /1890-1970/ k rozhodnutí /dekretem ze dne 28. listopadu 1962/ založit nový Záslužný řád /L'Ordre National du Mérite/, který měl snížit počet udělování řádu Čestné legie. /De Gaulle byl v letech 1940-1943 vrchním velitelem armády v zahraničí a představitelem francouzské emigrantské vlády. V roce 1958 vytvořil tzv. pátou republiku a v letech 1959 až 1969 se stal prezidentem republiky/.

Vraťme se však k datu 27. února 1951, kdy vznikla čtvrtá republika a kdy se řád Čestné legie dočkal další úpravy. Tehdy bylo rozhodnuto, aby na dekoracích byl vynechán letopočet 1870 a aby hvězda velkokříže /již bez data/ byla v prvním, nejvyšším stupni cele pozlacena, zatímco hvězda pro velkodůstojníky řádu zůstala stříbrná.

Současně byl modernizován i řádový řetěz. Starý, do té doby prezidenty užívaný, byl deponován ve sbírkách Muzea Čestné legie a nový, opětovně zhotovený ze zlata byl zjednodušen. Kolona pozůstává nyní ze 16 obdélníkových článků s různými symboly, jako kotvou, granátem, lyrou, kovadlinou,

globem, zkříženými puškami, běžící postavou, kružidlem, plavci apod. Tyto obdélníkové články jsou vloženy do zlatých rámečků, které se vzájemně spojují. Hlavní závěsný článek kolany tvoří zcela moderně koncipovaný monogram LHP /L'HONNEUR ET PATRIE/, tedy heslo řádu.

Po skončení druhé světové války byla řádem vyznamenána celá řada významných francouzských i zahraničních osobností. Řád, i když byl již dříve udělován ženám, byl po válce udělen básnířce Anně Noailles /komandér/, jinou byla známá herečka Marlen Dietrichová nebo Michele Morganová. Řád obdrželi i významní sportovci jako ragbista Crauste, atlet Picquemat, cyklista Anquetil, krasobruslař A. Calmat a d. Rytíři řádu se stali i první američtí kosmonauti N. Armstrong, E. Aldrin a M. Collins, kteří jako první lidé vůbec přistáli na Měsíci. Řád obdržel i olympijský maratonský šampion Alain Mimoun. Velkokřížem byl dekorován i Winston Churchill a Lord Louis Mountbatten a další.

Napoleonova myšlenka zřídit řád, který by se stal vpravdě národním řádem se uskutečnila, i když musel řád, díky politickému vývoji ve Francii projít řadou změn. Dnes po více jak 180 letech je řád stejně živý, jako byl v době svého založení. Řádový dekor tvořený pětidílnou hvězdicí se stal podnětem pro vznik obdobných dekorací v jiných zemích, v neposlední řadě v roce 1922 i u nás, kde byl založen řád Bílého lva, taktéž tvořený pětidílnou hvězdicí.

Poznámka:

Po skončení druhé světové války byli francouzskými prezidenty: V letech 1944-1947 řízení státu Charlesem de Gaullem

1947-1954 - Vincent Auriol /1884-1966/

1954-1959 - René Coty /1882-1959/

1959-1969 - Charles de Gaulle /1890-1970/

1969-1974 - Georges Pompidou /1911-1974/

1974-1981 - Valéry Giscard d'Estaing /1912/

1981 - dosud - Francois Maurice Mitterand /1916/

* V roce 1920 byl krátkou dobu prezidentem Paul Deschanel /1856-1922/

HERALDICKÝ EX LIBRIS LEXIKON

III x 12/1990

Jiří Zdeněk Ivan Louda se narodil dne 3. října 1920 v Kutné Hoře. V tomto městě v roce 1938 maturoval a odešel studovat na pražské Vysoké učení technické. Jeho studia prerušilo obsazení Československa a válka. Jiří Louda odešel do zahraničí, kde vstoupil do československé armády. Jako parašutista a důstojník hlavního štábu MNO sloužil v Polsku /1939/, ve Francii /1939-1940/ a v Anglii /1940-1945/. Za svůj podíl na osvobození Československa byl Jiří Louda vyznamenán Československým válečným křížem z roku 1939 a Československou medailí za zásluhy. V letech 1945-1948 působil nadále v armádě, pak jako učitel řečí, persekurován 1949 /do roku 1950 ve věznici na Mírově/, v letech 1950-1952 pracoval u Státních lesů.^{1/} V roce 1952 zakotvil ve Státní vědecké knihovně v Olomouci /do roku 1960 nesla název Univerzitní knihovna/. Doplnil si vzdělání dálkovým studiem knihovnictví v letech 1959-1961. V tomto oboru také publikoval.^{2/} Ve Státní vědecké knihovně pracoval 34 let až do odchodu do důchodu v roce 1976.

Jiří Louda je evropsky uznávaný heraldik, který se díky svému uměleckému talentu věnoval zejména výtvarné stránce heraldiky. Publikoval celou řadu prací, které přináší jeho bibliografie.^{3/} Z významných prací uveďme kresby ke knize Z.R.Kinského U nás /1948/, European Civic Coats of Arms /1966/, Moravská církevní heraldika /1977/, spolu s M.Maclaganem Lines of Succession /1981/. Jiří Louda je známý ze své účasti i při přípravě současného státního zna-

ku^{4/} a navrhl esteticky působivé městské znaky /např. Havířov, Nový Bohumín/. Propagoval Heraldiku v době, kdy tato vědní disciplína a umění, byla vytlačována ze společenského vědomí. V této souvislosti je třeba připomeno řadu knížek pro děti. Svě kresby znaků prezentoval veřejnosti na řadě výstav.

Český rod Loudů pochází z Kutnohorska a teprve v osobě Jiřího Loudy se usadil na Moravě. Nejstarší zjištěný předek Jan Louda se připomíná v roce 1622 v Přítokách u Kutné Hory. Loudovská genealogie byla publikována v našem časopise.^{5/}

Ex libris vzniklo v roce 1952. Jedná se o perokresbu o rozměrech 95 x 120 mm /obrazová část 73 x 89 mm/. Rodinný znak Jiřího Loudy s heslem a vyznamenáními je umístěn v gotickém oblouku. Na ostění oblouku je nápis gotickou minuskulí: ex . libris . J.J. LOUDOVÝCH., vyplňující celý prostor ostění. Segmenty jsou vyplněny gotickou akantovou výzdobou. Vnitřek oblouku je černý, vpravo nahoře je prázdný štítek symbolizující J. Loudu jako kreslíře. Rámeček tvoří osekane pruty.^{6/} Ex libris je signováno s vročením.

Rodinný znak se skládá z červeného štítu se stříbrným břevnem, nad ním je zlatá šestírohá hvězda doprovázená po stranách zlatými čelně hledícími kráčejícími lvy, pod břevnem je stříbrný okřídlený padák. Na štít je postavena korunovaná kolčí přilba s červeno-stříbrnými přikryvadly. Klenotem jsou červená složená křídla mezi nimiž je hrotem vzhůru postavený stříbrný meč se zlatým jílcem. Pod znakem jsou umístěna vyznamenání: Československý válečný kříž z roku 1939, Československá medaile za zásluhy. Na pásce je zde napsána devíza /gotická minuskule/ Quo . fas . et . gloria . ducunt . /Kam vede právo a sláva/.^{7/}

Znak si navrhl v roce 1952 sám Jiří Louda. Kompozice znaku vychází z erbu husitského vojevůdce Matěje Loudy z Chlumčan. Angličtí lvi připomínají pobyt Jiřího Loudy v Anglii i jeho sympatie k této zemi. Okřídlený padák byl

odznakem britských parašutistů, kam byli zařazeni i českoslovenští parašutisté. Také meč, heslo a vyznamenání připomínají účast nositele znaku na československém zahraničním odboji za války.

Znak byl zatím použitý pouze na ex libris a jiná kresba znaku z roku 1985 byla otištěna v našem časopisu.^{8/}

Autorem ex libris je pochopitelně Jiří Louda. Máme před sebou kresbu vymykající se z rámce jeho tvorby. Celá kompozice knižní značky je reminiscencí na období husitských slohů v heraldickém umění z druhé poloviny 19. století. Svým pojetím připomíná ex libris německého heraldika Štěpána Kekuleho von Stradonitz. Charakteristický Loudův kresebný projev najdeme u tvaru štítu, který ze všech poměrů mezi šířkou a výškou štítu dovede vybrat ten opticky nejvýraznější.^{9/}

Jiří L. Bílý

Poznámky:

- 1/ Biografické údaje čerpány z časopisu Heraldika, roč. II., 3/1969, s. 34, který sloužil současně jako katalog k Loudově výstavě kreseb "Výběr heraldické tvorby 1943-1964" v Jílovém u Prahy v květnu až září 1969.
- 2/ Bohuslav Smejkal, Jiří Louda ve Státní vědecké knihovně v Olomouci, Genealogické a heraldické informace /dále GHI/ č. 4/1985, s. 310-315.
- 3/ Náčrt bibliografie Jiřího Loudy, Heraldika, roč. II., 3/1969, s. 35, Tomáš Krejčík, Bibliografie prací Jiřího Loudy, GHI 4/1985, s. 317-324, Jiří Louda - doplňky k bibliografii, GHI 2-4/1987, s. 64-66.
- 4/ Jiří Louda, Návrat českého lva, Zemědělské noviny 31.1.1990.
- 5/ Jiří Louda, Můj rodový vývod, GHI 4/1985, s. 325-330.
- 6/ Originál perokresby v majetku Jiřího Loudy. Ex libris publikováno v časopise Heraldika, roč. II, 3/1969, s. 33.
- 7/ Tinkтуры znaku byly sděleny Jiřímu Loudovi redakcí GHI listem ze dne 28.11.1985. Matěj Louda z Chlumčan měl na

pečeti z roku 1426, 1428 na štítě břevno s písmeny p m t /páně milost/ a pod břevnem hvězdu. /Viz A. Sedláček, Českomoravská heraldika II, s. 134/. Ostatní údaje sdělil autoru Jiří Louda ústně při návštěvě 13.10.1990.

8/ Kresba otištěna v GHI 4/1985, s. 316.

9/ Jiří Louda, Není pravé heraldiky bez barev, Heraldika, roč. IV., 1-2/1971, s. 9-12, Jiří Louda, Výtvarná stránka heraldiky, GHI 2-4/1987, s. 59-63, red., Výstava Současná heraldická tvorba 1986, GHI 1/1988, s. 5-27.

HOVORY G + H

Pan František Špírk, dlouholetý předseda našeho klubu /nar. 12.6.1929 v Brně/ odešel počátkem roku 1990 na zasloužený odpočinek a na výroční schůzi se rozloučil i s aktivní prací ve výboru GHK. Upřímný potlesk a věcný dar mu byly symbolickou odměnou za dlouholetou obětavou práci. Při této příležitosti jsme mu položili několik otázek:

- Pane předsedo, můžete nám poskytnout Vaše základní biografická data ?

Po ukončení reálného gymnásia v Třebíči jsem v roce 1951 absolvoval knihovnická studia na FF UK v Praze. Od roku 1951 do 31.1.1954 jsem byl vedoucím lidové knihovny v Bohumíně, do 31.1.1957 jsem byl referentem Universitní knihovny v Brně a od té doby až do svého odchodu do důchodu jsem pracoval jako vedoucí ústřední knihovny Vysoké školy veterinární v Brně. Pravidelně jsem sledoval nové trendy v knihovnictví včetně aplikace výpočetní techniky, a tak se za dobu mého působení na VŠV zde podařilo vybudovat nejen dobře vybavenou knihovnu, ale i informační středisko veterinární medicíny, které plně slouží studentům i vědeckým pracovníkům. Významně se rozšířila bibliograficko-informační a rešeršní služba.

- Kdy jste se začal zabývat heraldikou a genealogií?

Již na gymnásiu jsem měl zájem o historii a odsud byl jen krůček k heraldice a genealogii. Těmito disciplinami se zabývám zhruba od konce války, od roku 1974 jsem na podnět svého spolupracovníka JUDr. Františka Mojžíše vstoupil do České heraldické a genealogické společnosti. Po zrušení této organizace a její

brněnské pobočky jsme se spolu s dalšími kolegy podíleli na založení dnešního Genealogického a heraldického klubu. Podílel jsem se i na činnosti genealogicko-heraldické sekce Vlastivědné a muzejní společnosti v G. lomouci.

- Čemu jste se obzvláště věnoval?

Můj příspěvek v aktivní badatelské práci není příliš obsáhlý. Věnoval jsem se genealogii rodu Haugviců, majitelů náměštského panství. Zpracoval jsem i studii o Ludvíku Dittrichovi, tvůrci "moravské hymny" - písně Moravo, Moravo. Pro bývalou GHS v Praze jsem přeložil knihu Mode, Heiz: Faletierer und Dämonen.

- K Náměšti nad Oslavou, kam se nyní vracíte, máte jistě hluboký vztah. Projevilo se to ve Vaší práci?

Ano, kromě zájmu o Haugvice, pořádám fotografický archiv náměštských obyvatel a jsem spoluautorem knihy o dějinách Náměště nad Oslavou, která vyšla v roce 1986. Třista stránková publikace s množstvím fotografií a plánů je velmi potřebným počinem pro ty, kteří se zajímají o dějiny tohoto města. Vždyť poslední publikace o Náměšti pochází z roku 1908, kdy ji napsal prof. František Dvorský v cyklu "Vlastivěda moravská".

- Jak hodnotíte činnost klubu a co přejete svým následovníkům?

Činnost GHK v Brně je nezastupitelná pro další rozvoj zejména moravské genealogie a heraldiky. Je potěšitelné, že jsme pro naši práci získali řadu zanícených amatérů i fundovaných odborníků, kteří přednesli na našich schůzích a publikovali v našich zpravodajích celou řadu hodnotných příspěvků. Velmi podnětné je pravidelné

pořádání zájezdů, zvláště nyní, kdy se nám otevřely všechny sousední země. Svým následovníkům přeji, aby zdárně překonali všechny ekonomické potíže, které přechodně nastanou a budou mít určitý vliv na činnost klubu a aby svojí prací získali co nejvíce zájemců o genealogii a heraldiku. Dovolí-li mi to zdraví, rád si najdu čas a vašich přednášek či jiných akcí se zúčastním.

- Pane předsedo, ještě jednou Vám děkujeme za dlouholetou práci, kterou jste pro náš klub vykonal. Přejeme Vám hodně zdraví, osobní pohodu a hodně úspěchů v genealogické a heraldické práci.

Zdena Novobilská
František Pícha

ZPRÁVY O LITERATUŘE

Heraldika a genealogie Jihomoravského kraje za rok 1988.

1. Druhý sjezd rodu Vlachů. /15.9.1984 v Žarošicích./
Zpravodaj Klubu Národního výboru v Žarošicích, 1984-85
/1987/, s. 17-18.
2. Dvořák, Miroslav: O ivančickém znaku.
Směr, 11.3.1988, s. 4 /začátek/, 1.4.1988, s. 4 /dokonče-
ní/.
3. Dvořáková, Hana: Poslední kloboucký kloboučník. /Arnošt
Vytopil a jeho rod v Kloboukách u Brna./
Malovaný kraj, 24, 1988 č. 2, s. 16, 1 obrázek.
4. Honc, Jaroslav: Pět Václavů Berků z Dubé a Alena Meziříč-
ská z Lomnice. /R. 1540-1610/.
Heraldika a genealogie, 21, 1988 č. 2, s. 81-120.
5. Hrabětová, Irena: Pověst o původu erbu srdce s plameny.
Literatura a folklor.
Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity,
37, 1988, řada literárněvědná /D/ č. 35, s. 109-113,
souhrn něm.
6. Jaroš, Zdeněk: Jihlavská měšťanská heraldika.
Vlastivědný sborník Vysočiny. Oddíl věd společenských, 5,
1988, s. 83-102. Pram. a lit., příl. /erby/.
7. Jordán, František: O spisovateli Robertu Musilovi. /Rakou-
ský autor a jeho rod z Rychtářova na Vyškovsku./
Náš život, 5.8.1988, s. 4.
8. Klusáček, Jiří: Poznatky o Janu Klusáčkovi ze Zhoře.
/Rodopisná studie ze 2. pol. 15. století./
Heraldika a genealogie, 21, 1988 č. 4, s. 317-330,
2 obrázky erbů.

9. -Ko- /= Koplík, Václav/: Pečeť z katovské listiny.
/Nejstarší dochovaný znak Ratiškovíc na pečeti z roku 1613./
Slovácko, 3.2.1988, s. 2.
10. Lejsková, Věra: Hudební rody. /Na Moravě a se vztahem k Brnu./
Brněnský večerník, 6.3.1987, s. 6 /začátek/, 28.3.1988 /dokončení/.
11. Poppe, Václav: Heraldické památky v Telči.
Jiskra /Jihlava/, 20.12.1988, s. 5.
12. Pospíšil, František: Obecní pečeť Příbic.
Malovaný kraj, 24, 1988 č. 4, s. 7, 1 obr.
13. Potůček, František: K historii větrného mlýna v Žeravících. /Mlynářský rod Potůčků./
Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1988, č. 1, s. 22-26, obr. pozn.
14. Skutil, Jan: Vladimír Fanderlík - Efendi. /Populární politik a zakladatel turistického sdružení Noha, 4.3.1839 Olomouc - 8.5.1895 Uherské Hradiště. Rod z Holandska./
Jižní Morava, 24, 1988 sv. 27, s. 233-235, 1 obr.
15. Straka, Miloslav: Žďárský městský znak.
Vysočina, 11.8.1988, s. 3.
16. Šrot, Jan: Poslední Pernštejnové v Prostějově. /16. stol./
Štafeta, 20, 1988 č. 2, s.
17. Šťastný, Václav: Rodové znaky. /Majitelů milotického zámku./
Slovácko, 17.8.1988, s. 3.
18. Tesař, Ladislav: Nelze zapomenout ... Z galerie statečných. /Rodina kominického mistra Aloise Šmatly zapojená do antifašistického odboje./
Nový život /Blansko/, 13.1.1988, s. 3.
19. Trmač, Miloslav: Rozbor znaku Ugartů.
Heraldika a genealogie, 21, 1988, č. 1, s. 75-78, 3 obr.
20. TS: Hledání tradice rodu. /Lékařka a amatérská keramička Eliška Fuchsová z Brna a její děd z Polné./

Domov, 28, 1988, s. 75, 1 obr.

21. Vaněk, Jiří: Puškařské rodiny v Brně. /17.-19. stol./
Forum Brunense, 1988, s. 29-38, obr., pozn., souhrn:
rusky, německy, anglicky.

- Ky -

Rostislav Nový:

NEJSTARŠÍ HERALDICKÉ PAMÁTKY STAROMĚSTSKÉ RADNICE V PRAZE.
In: Pražský sborník historický XXII, Praha 1989, s. 33-64.

Nového studie jsou vždy malým heraldickým svátkem. Mají povahu velmi pečlivých sond, které podstatně přispívají k poznání vývoje heraldiky v sociálně-ekonomickém a politickém kontextu. Bezezbytku to platí o výše uvedené studii, kde navíc přistupuje sledování erbovní výzdoby v souvislosti se stavebním vývojem staroměstské radnice.

Nový rozlišil, že se v exteriéru radnice objevuje několik souborů znaků v různém stavu dochování, z nichž nejstarší lze klást do 14. století. Práce přináší katalog znaků tzv. první řady na stěnách radniční kaple, která měla podtrhovat význam Prahy pod ochranou římského císaře a českého krále v jedné osobě. Dále jsou zde znaky činitelů, jež představují státní moc. Ústředním znakem tohoto heraldického souboru je svatováclavská orlice, která ukazuje na státoprávní význam svatováclavského kultu a jeho spojení s pojmem Koruny české v lucemburské době. Později byl tento soubor doplněn znaky Prahy ve štítech pavézového tvaru z konce 15. století. Geneticky soubor první řady souvisí s heraldickou symbolikou na Staroměstské mostecké věži.

Další část katalogu obsahuje zpracování dalšího heraldického souboru, tzv. druhou a třetí řadu znaků umístěných na stěně a arkýři kaple. Jedná se o erby pražských patricijských rodů. Obtížná identifikace erbů i neúplnost souboru ztěžuje pochopení jejího politického a právního významu. S velkou pravděpodobností se jedná o znaky představitelů

městské správy.

Ke shromážděným údajům připojujeme několik poznámek a námětů pro směr dalšího výzkumu. Znak na jižní dolní stěně kaple /č. 21/ autor dosti překvapivě popisuje jako polcený štít se čtyřmi chmelovými listy které mají vzájemně propletené lodyhy. Spíše než toto neobvyklé znamení v heraldice se může jednat o velmi podobné listy vinné révy. Popis znaku je zřejmě závislý na skutečnosti, že autor ho ztotožnil se znakem na pečeti malostranského sladovníka Oldřicha Queka z roku 1367. Tato atribuce je málo pravděpodobná, neboť Oldřich ani jeho otec Jindřich Quek nezasedali ve staroměstské radě.

Daleko důležitější pro určení znaku je pečeti Františka /Fráni/ Janova od Jezera, staroměstského měšťana. Jedná se o kulatou pečeti ze dne 21.9.1367 s mezikružím tvořeným jemným perlovcem, v němž je vyrytý opis /majuskule/: +S . FRANCISCI . IOHANNIS . V pečetním poli se nachází gotický hroty štít, který je polcený s čtyřmi vinnými listy s propletenými větvemi opačných tinktur, vždy dva listy směřují vzhůru a dva dolů /Moravský zemský archiv , A 1 - Stavovské listiny 1310-1847, inventář Švábenský, 54 , odlitek pečeti tamtéž, G 125 - Sbírka typářů, razítek, odlitků a ústřížků pečeti 1220-1848, oddělení odlitků, inventář Švábenský, sig. S 157/.

Jak je vidět z náčrtku erbu po heraldické stránce je totožný s erbem č. 21. Přitom Fráňa Janův prokazatelně je doložen v radě Starého Města. V městské radě zasedal celkem čtyřikrát, a to od 8.4.1357 do 13.1.1358, od 5.10.1358 do 7.3.1359, od 24.10.1366 do 23.3.1367. Jako přísední společně městské rady Starého a Nového Města vystupuje od prosince /?/ 1367 do 13.5.1368.

Bezpochyby jeho příbuzný /bratr ?/ Bedřich /Fridl/ Janův zasedal ve staroměstské radě od 25.7.1352 do 7.9.1353. Není jasné zda do patricijského rodu Janoviců patřil i oltářník -od sv. Linharta Mikuláš Janův z Děčína uváděný k roku 1404.

K znaku č. 24, který tvoří černý štít se stříbrným kosmým hrotem, vyslovujeme pochybnost o autentičnosti tinktur. Autor tento znak přisoudil patricijskému rodu Steklíčů, který souvisí s rodem ze Zap. Před léty jsme měli v rukách rodinnou kroniku Zapských ze Zap, kde erb rodu je popsán jako modrý štít se stříbrným obráceným hrotem. V intencích těchto tradičních tinktur se dá předpokládat, že štít byl modrý a hrot stříbrný i na staroměstské radnici.

Další část práce se zaměřuje na charakteristiku zbývajících erbovních souborů, depertit a solitérních znaků. Mezi poslední skupinu je možné zařadit zajímavou předhusitskou barevnou podobu znaku staroměstských kožešníků. Bude třeba ještě vynaložit mnoho síly než i tyto heraldické části bude možno vědecky zhodnotit.

Integrální součástí této studie je i památkářská zpráva o obnovení heraldické výzdoby od Jiřího Kaše pod názvem Restaurování souboru erbů na orloji a kapli staroměstské radnici v Praze. /s. 64-70/.

Jiří L. Bílý

Irena Hrabětová:

K PŮVODU PERNŠTEJNSKÉ ERBOVNÍ POVĚSTI.

In: Časopis Matice moravské roč. CIX č. 1/1990, s. 5-15.

Pernštejnská erbovní pověst byla tradovaná ještě v 19. století a je zachycená v historických pramenech v Čechách, v Polsku a na Moravě. Autorka ve zmíněné studii prokazuje, že ohniskem šíření této pověsti byla Morava. Její vznik klade nejdříve do 14. století, neboť předpokládá časový odstup mezi vznikem pověsti a dobou vzestupu Pernštejnů.

Domníváme se, že v otázce původu a časového zařazení pověsti se autorka měla více zamyslet nad literární klasifikací erbovní pověsti. Pozorně rozlišila, že pernštejnská pověst zpracovaná v díle Bartoloměje Paprockého z Hlohov se skládá ze dvou částí - vlastní erbovní pověsti a pověsti

o založení hradu Pernštejna, v níž se Paprocký odvolává na místní lidové podání.

První pověst hodnotí jako fabulát, tedy drobnou povídku s pevným syžetem. Do děje povídky mohou být zapojeny další motivy posunující její význam. Pro takové pověsti je typické, že nejsou pevně zakotveny v čase ani v místě. Jako analogie může posloužit pověst o zmizení moravského krále Svatopluka, což je jen starší vývojová fáze pověsti o králi Ječmínkovi doplněná motivy z rytířské literatury i historickými reáliemi z dějin rodu Ludaniců na zámku v Chropyni.

Podle našeho názoru základem pověsti je příběh mýtického předka - heroa, vybaveného nadpřirozenou silou, který v zápase přemůže zuba, kterému provleče nozdrami houžev a přivede ho na veřejnost, kde zuba jednou ranou skolí. Pernštejnská pověst se liší od jiných erbovních pověstí a pověstí o původu rodu tím, že má znaky lidového podání. Jejím aktérem je prostý člověk - uhlíř Vojtěch. Velmi se tímto rysem podobá pověsti o Přemyslu oráči. Rod Pernštejnů se zřejmě až dodatečně s touto pověstí ztotožnil, o čemž svědčí reliéfy na pernštejnských zámcích i užitím křestního jména Vojtěch.

Předpokládáme, že motiv donace a udělení erbu je pozdější a nelze ho spojovat se vznikem pověsti. Tento motiv rozvinul příběh o zkrocení a zabití zuba nejdříve koncem 13. století.

Máme poměrně málo znalostí o pernštejnském rodu, aby - chom mohli jednoznačně interpretovat ztotožnění této pověsti s Pernštejny. Genealogové shodně považují Pernštejny za moravskou autochtonní šlechtu. Nejstarší známí příslušníci rodu drželi úřady a statky jižně od Brna. Pánům z Pernštejna se podařil úspěšný přechod u řad hradské šlechty mezi pozemkovou feudalitu. Vytvořili si rozsáhlé dominium částečně kolonizací západní části Moravy.

Je možné, že Pernštejnové byli potomci některého velkomoravského velmože a stará kmenová pověst zůstala spojená s tímto rodem a pohanská /totemová/ symbolika našla své

vyjádření v pernštejnském erbu.

Analogický případ nalézáme v erbu meklenburských vévodů. Nejstarším známým předkem tohoto rodu byl Niklot kníže slovanského kmene Obodritů. Vedle erbu gryfa užívali meklenburští vévodové zlatý štít s černou zlatě korunovanou býčí hlavou. Starobylost tohoto znamení je naznačena užitím na přilbě slovanské /venetské/ či pohanské koruny. Meklenburští vévodové uvědoměle navázali svým erbem na pohanskou symboliku, kde býk či zubr byl spojen se slovanským bohem Perunem.

Je také možné, že Pernštejnové bez vlastní tradice vědomě navázali při volbě erbu na věrské představy obyvatel ovládaného území a přisvojili si starou velkomoravskou kmenovou pověst. Určitou modifikaci této úvahy je dodatečné ztotožnění erbu Pernštejnů s tradovanou pověstí o vítězi nad zubrem.

Závěrem lze shrnout, že recenzovaná studie je zdařilým východiskem pro další výzkum moravských erbovních pověstí a příslibem, že se autorka bude této problematice věnovat nadále.

Jiří L. Bílý

Jan Čáka:

JUNÁCKÁ SYMBOLIKA.

Praha 1990, 113 s.

Symbolika tohoto mládežnického hnutí spojuje v sobě prvky tradiční evropské heraldiky a indiánských pseudo-znamení. Od knížek podobného charakteru se tato práce liší tím, že jsou zde patrné znalosti heraldika a pevná ruka heraldického výtvarníka.

Čáka podává informace o rozdílu mezi symbolem, znakem a odznakem. V přiměřeném rozsahu se zabývá základy heraldiky a seznamuje čtenáře se znaky a vlajkami Čech, Moravy, Slezska a Slovenska. Chybí pouze informace o moravské a

slezské vlajce. Potom přechází k symbolu hnutí - lilii. Objasňuje genezi junáckého odznaku a odznaků jednotlivých národních organizací. Knížka poskytuje praktický návod k nakreslení těchto symbolů a příklady i návody jak vytvořit oddílový odznak a další distinkce.

Knížka je příkladem jak se dá naše kulturní dědictví včetně heraldiky propagovat mezi mládeží.

jlb

Zdeněk Jaroš:

JIHLAVSKÁ MĚŠŤANSKÁ HERALDIKA - 1. část.

In: Vlastivědný sborník Vysočiny, oddíl věd společenských, svazek VI., 1988, s. 83-132.

První část rozsáhlé studie obsahuje stručnou genealogii a heraldiku jihlavských rodů, jejíž příjmení začíná písmeny A /Albrecht/ až I /Iglauer/. Přesněji řečeno, autor provedl účtyhodnou exerpici často málo přístupné literatury a pramenů o jihlavských erbovnických rodech či příslušnících šlechty usazených v Jihlavě. Výjimku tvoří z celého souboru pouze znak rodu Grasslů. Jedná se o cechovní znak jihlavských soukeníků, který byl užitý k výzdobě náhrobníku /tzv. řemeslnický znak/.

Každé z dvacetipěti hesel má pevnou osnovu. Nejprve autor uvádí příjmení a predikát rodu a jeho ortografické podoby. Dále jsou zde uvedeni příslušníci rodu žijící v Jihlavě s naznačením základních genealogických vazeb. V této části je mnoho zatím nepublikovaných údajů. Pak následuje blazon erbu. Bohužel úroveň popisu je často rozkolísaná. Autor se často dá ovlivnit dobovým blazonem, např. popis štítu zdola nahoru. Heslo uzavírá výčet pramenů a literatury. Ve zvláštních přílohách jsou kresby erbů, které se akademické malířce Ireně Wagnerové z Prahy mírně řečeno nepovedly.

Po zveřejnění celé práce čítající na 90 rodů získá

moravská heraldika zatím ojedinělou encyklopedii tvořící průřez erbovníkou a šlechtickou heraldikou významného zeměpanského města.

Jiří L. Bílý

Stefan Glogowski:

POTOMCI KRÁLE JIŘÍHO Z PODĚBRAD /GENEALOGIE KNÍŽAT
Z MINSTRBERKA/

Klub genealogů a heraldiků Ostrava pri DK ROH Vítkovice,
Ostrava 1990, 83 s.

Dlouho očekávaná publikace vzniklá v roce 1972 jako disertační práce je v české genealogické literatuře doposud nejrozsáhlejším dílem zabývajícím se potomky Jiřího z Poděbrad. Není to dílo, které danou problematiku vyčerpává beze zbytku, už proto ne, že z českého materiálu čerpá jen tehdy, byl-li vydán tiskem. Bohatství archivního materiálu zůstává tedy i nadále nezpracováno. Nesmírně cenná je tato práce především v tom, že využívá pramenného materiálu polské provenience, který českému badateli běžně přístupný není. Koncepce publikace, která každému známému členu minstrberské dynastie věnuje samostatný ucelený odstavec, přímo láká k doplňujícímu bádání.

- fp -

Jiří Louda:

THE STORY OF A NEW BISHOP'S COAT OF ARMS /O znaku nového biskupa/.

The Coat of Arms vol. VIII., No. 148, s. 130-131 /1989/

V renomovaném časopise anglické Heraldické společnosti popisuje autor historii vzniku znaku nového biskupa - apoštolského administrátora olomoucké arcidiecéze, Msgr. ThDr. Františka Vaňáka. Jiří Louda na základě konzultací s olomouckými církevními úřady vkomponoval do biskupova znaku

symboly sv Františka z Assisi, biskupova světce - patrona a sv. Michala, patrona kostelů, v nichž nově jmenovaný biskup působil. Na základě biskupova přání pak byl do znaku vkomponován i monogram Panny Marie. Ze dvou návrhů biskup zvolil za svůj osobní znak následující variantu:

V červeně a modře čtvrceném štítě je položen stříbrný kříž nesoucí na vodorovném rameni nápis červenou kapitálou - QUIS UT DEUS, v pravém horním poli je červeně kreslený monogram Maria.

Ve znaku tak byl zachován pouze symbol sv. Michala Pauchandila /nápis na břevně kříže, který je překladem hebrejského jména Michael do latiny/ a Panny Marie.

Nový biskup byl konsekrován v sobotu 26.8.1989 biskupem A. Liškou /v zastoupení pražského arcibiskupa/ a kardinálem B. Gantinim.

Dodejme, že po publikování článku byl ThDr. Vaňák jmenován olomouckým arcibiskupem. Znak změněn nebyl.

- fp -

Jiří L. Bílý:

OTÁZKA STÁTNÍHO ZNAKU V NOVÉ ÚSTAVĚ.

In: Věda a život 3/90, s. 5-8.

Zásadní změna politického uspořádání v Československu, iniciována listopadovou revolucí 1989 se odrazila i ve změně státních symbolů. Vzestupná vlna zájmu o heraldiku v jarních měsících roku 1990 jen dokazuje, jak důležitá je otázka symboliky v oblasti politické. jednotný odpor proti stávajícímu státnímu znaku, který reprezentoval svržený systém, nebyl nahrazen konsensem v okamžiku, kdy o změně státních symbolů bylo rozhodnuto, ale lokální a politické zájmy prodloužily a zkomplikovaly proces nahrazení starého znaku novým až nedůstojně.

Stručný a věcný článek publikovaný autorem, který se podílel na vypracování návrhu nových státních symbolů,

rozebírá všechny varianty heraldického vyjádření nové státoprávní skutečnosti, již návrat k demokratickým principům vlády a vznik autentické federace bezpochyby je. V záplavě emocionálně laděných článků, které neznalostí problematiky zaváděly problém ad absurdum, je vzácnou výjimkou a je namístě, aby budoucí editor souhrnné publikace o československém "znakovém boji" roku 1990 jej nepřehlédl.

- fp -

A DICTIONARY OF HERALDRY /Heraldický slovník/
Edited by Stephen Friar, Harmony Books, New York 1987.

Heraldický lexikon sestavený z příspěvků 34 předních anglických heraldických odborníků obsahuje v abecedním pořádku všechna nejdůležitější hesla vztahující se k historii a současnosti heraldiky. Bohužel je kniha omezena většinou na anglofonní region, německá, francouzská a další specifika jsou zmíněna jen okrajově. Nicméně zájemci o živou anglickou heraldiku zde naleznou vše, počínaje heraldickou terminologií přes organizaci heraldiky, právní aspekty až po praktické použití erbů a heraldické společnosti. Oswaldův "Lexikon der Heraldik" z roku 1984 svým rozsahem a zpracováním však zdárně konkuruje.

- fp -

Michael Göbl:

WIE KAMEN HAMMER UND SICHEL IN DAS WAPPEN DER REPUBLIK
ÖSTEREICH ?

Adler, Zeitschrift für Genealogie und Heraldik, 15 /XXIX/,
Band 1990, s. 233-238.

Politický vývoj posledních měsíců způsobil, že část veřejnosti v Rakousku se začala vyslovovat ke kladivu a srpku a kladivu, které jsou ve znaku Rakouské republiky.

Autor pečlivě tuto problematiku rozebral, nás však více zajímá jedna představa o znaku Rakouska, jak byla navrhována v roce 1919. Rakouskotehdy aspirovalo na část území osídlených Němci v Čechách a na Moravě. Byl navrhován malý, střední a velký znak. V posledně jmenovaném měly být vedle spolkových zemí zachyceny i "Deutschböhmen", dále Sudety a "Deutschsüdmähren" spolu s "Einschlussgebiet von Brünn, Iglau und Olmütz". Erby těchto území byly odvozeny od starých znaků, např. Deutschböhmen mělo mít znak českého lva, který drží v předních tlapách černý štítek, v němž je pod červenou hlavou zlatá dubová ratolest. Také znaky dalších území jsou v článku popsány, a celý návrh je zde vykreslen.

Návrh neprošel a ani z archiválií není jasné stanovisko vládních míst, vývoj rakouského státního znaku šel pak jinými cestami. Nerealizovaný návrh je tak jen připomínkou vzrušených let 1918-1919.

Tk

Carlo Bronne:

BELOEIL ET LA MAISON DE LIGNE /Beloeil a rod de Ligne/
Fondation Ligne asbl, Beloeil et Editions Gamma, Paris,
Tournai, 1979, 283 stran, barevné a černobílé obrazové
tabulky, vyobrazení v textu, genealogické tabulky, bibli-
ografie.

Obrazová publikace většího formátu, psána ve francouzštině, pojednávající o historii a památkách zámku Beloeil, zvaném pro svoji nádheru "Belgické Versailles" a rodu, který na něm po staletí sídlí - známých knížat de Ligne. Tato význačná aristokraticky kosmopolitní belgická knížecí rodina známá i ze středoevropských dějin je v knize dokumentována řadou portrétních snímků ze zámeckých sbírek význačných osobností rodu, jako byl např. sicilský místokrál Claudius Lamoral I. kníže de Ligne,

císařský maršál Claudius Lamoral II. a jeho syn, nejznámější člen rodiny - maršál Charles Joseph kníže de Ligne, význačná postava kulturních a vojenských dějin druhé poloviny 18. století a začátku devatenáctého.

Významnou roli měl rod i v historii řádu Zlatého rouna velkým počtem jeho nositelů.

V současné době je zámek v držení Antoine prince de Ligne, bývalého pilota Royal-Air-Force, účastníka belgické expedice do Antarktidy v letech 1957-1958 a též rytíře rakouského řádu Zlatého rouna. Kniha obsahuje i přehledný rodokmen rodina de Ligne a něco málo i heraldiky.

Otto Semerád

Bruno Bernard Heim:

HERALDRY IN THE CATHOLIC CHURCH - its origin, customs and laws /Heraldika v katolické církvi - její původ, zvyky a zákony/.

192 stran, nakladatelství Van Duren Publishers, Gerrards Cross, Buckinghamshire, England 1981, druhé vydání.

Je to bezesporu jedna z nejlepších moderních knih o církevní heraldice, jak o tom svědčí i pochvalné recenze v odborném zahraničním tisku.

Množství černobílých vyobrazení v textu a na barevných přílohách, velmi kvalitních. Ukázky z historie církevní heraldiky a insignií církevních hodnostářů, působivé kresby znaků těchto hodnostářů jak současných, tak i dřívějších, a to z ruky autora knihy. Závěr publikace doplňuje bibliografie a jmenný rejstřík.

Autor, arcibiskup monsignore Dr. Bruno Bernard Heim, rodilý Švýcar /narozen 1911/, je předním a známým současným odborníkem na církevní heraldiku. Navrhoval a nakreslil již dlouhou řadu erbů jak pro vatikánské hodnostáře, tak i znak pro nynějšího papeže Jana Pavla II., ale i pro

jeho předchůdce Jana XXIII., Pavla VI. a Jana Pavla I. V heraldickém oboru je vynikajícím výtvarníkem. Sám jako církevní hodnostář a titulární arcibiskup působil ve vatikánských diplomatických službách a je členem mnoha evropských heraldických společností, nositelem řady vysokých řádů a vyznamenání a samozřejmě i autorem jiných heraldických publikací.

Otto Semerád

Doplňek ke zprávě o katalogu k výstavě "Uniform und Mode am Kaiserhof"

V minulém ročníku 1989 GHI č.1-4 ve "Zprávách o literatuře" str.115-118 byla informace o katalogu k výstavě "Uniform und Mode am Kaiserhof" /Uniforma a móda na císařském dvoře ve Vídni/, konané na zámku Halbturm v rakouském Burgenlandu v roce 1983. Po uplynutí šesti let, tedy v roce 1989 byla tato výstava pro velký zájem znovu opakována, a to opět na zámku Halbturm a opět pod patronací kulturního oddělení úřadu zemské vlády v Burgenlandu od 10.5. až do 26.10. Samozřejmě byl vydán opět výstavní katalog, který na rozdíl od minulého z roku 1983 je mnohem většího formátu, přepychově vybaven větším množstvím kvalitnějších barevných a černobílých snímků.

. Otto Semerád

ZPRÁVY

Upozornění členům

GH - klub navázal kontakty s Československou genealogickou společností, jejíž sídlo je ve městě St. Paul v americkém státě Minnesota. Všichni členové, kteří mají zájem o genealogické informace z tohoto regionu, mohou se obrátit na výbor klubu nebo jeho předsedu, který zprostředkuje kontakt. Žádáme pouze konkrétní a písemné dotazy.

Pro ty, kteří hledají informace o osobách, které se odstěhovaly do USA nebo o jejich potomcích, budou jistě užitečné následující adresy:

Slovak Genealogy Research Center
16455 E. Prentice Place
Aurora, Colorado 80 015

Reference Service Branch /NNIR/
National Archives Records Service
8th and Pennsylvania Avenue, NW
Washington, D.C. 20 008

American Sokol Organization
6424 W. Cermak Road
Berwyn, Illinois 60 402

Moravian Historical Society
214 E. Center Sheet
Nazareth, Pennsylvania 18 064

Czech Heritage Collection
303 Love Library
University of Nebraska at Lincoln
Lincoln, Nebraska 68 588

Genealogical Society of Utah /LDS/
35 N.W. Temple Street
Salt Lake City, Utah 84 150

Zejména doporučujeme použít poslední adresu, neboť genealogický archiv mormonské církve v Salt Lake City patří k největším na světě.

- fp -

Naše Rodina

"Our Families"

Newsletter of the
Czechoslovak Genealogical Society

Vol. . No. 1 PO Box 16225 St. Paul, MN 55116 Winter 1990

KRONIKA

Rozloučení s Miroslavem Chlebem

Náhle, ve věku 58 let zemřel v Brně 23.7.1990 dlouholetý člen našeho GHK Ing. Miroslav Chlebek.

Narodil se v Brně, kde také získal středoškolské a vysokoškolské vzdělání. Již během studia na gymnáziu se intenzivně zajímal o historii a výtvarné umění. V průběhu dalších let se okruh jeho zájmu rozšířil i na heraldiku, které se nadále soustavně věnoval. Tato jeho záliba ho přivedla v roce 1972 mezi členy brněnské pobočky Genealogické a heraldické společnosti, kde se později několik let aktivně účastnil práce výboru pobočky. V roce 1981 patřil k zakládajícím členům nynějšího GHK. Pro Rájec-Jestřebí navrhl v roce 1976 městský znak, který byl v Řijnu téhož roku schválen. Spolupracoval také v roce 1978 na vydání Genealogické a heraldické ročenky. Přínosem pro členy klubu byly i jeho přednášky s heraldickou tematikou.

Nelze rovněž opomenout jeho vřelý vztah k přírodě, na její ochraně se jako lesní inženýr mohl aktivně podílet jak v době svého působení v rezortu státní správy lesního hospodářství, tak později ve funkci vedoucího projektanta "Lesoprojektu". Ve stejném duchu působil i na studenty lesnické fakulty VŠZ, s níž externě spolupracoval. Smysl práce lesníka viděl v důsledné ochraně lesa a tento aspekt prosazoval i při své práci v ústředním a krajském výboru lesnické sekce ČVTS.

Na jaře 1990 připravoval na ministerstvu VLN novou koncepci řízení státní správy lesního hospodářství v rámci ČR, ale realizace svého návrhu se již nedomohl.

Jeho náhlým a nečekaným odchodem ztratila lesnická veřejnost i členové GHK nejen kolegu širokého rozhledu, dobrého přítele a kamaráda, ale především člověka, který uměl potěšit slovem a jenž byl vždy studnicí dobré pohody v každé společnosti.

Jiří Drápela

Za Janem Chaloupkou

Dne 8.5.1989 se brněnská veřejnost rozloučila s Dr. Janem Chaloupkou.

Rodák z Moravské Ostravy narozený 3.1.1943 vyrůstal v rodině Dr. Graciána Chaloupky, pracovníka historického ústavu ČSAV a čelného moravského vlastivědného pracovníka. Toto prostředí jistě nezůstalo na něj bez vlivu a po absolvování střední školy v Brně, nastoupil v roce 1961 do Moravského muzea. V letech 1965-1969 absolvoval na brněnské filozofické fakultě obor historie a filosofie a v roce 1970 získal titul doktora filosofie.

Jan Chaloupka byl pracovníkem širokých odborných zájmů, ale nad jeho rozsáhlým písemným odkazem zjistíme několik vyhraněných badatelských oblastí.

Pracovní povinnosti jej přivedly k účasti na přípravě Památníku kralické tiskárny v Kralicích, jehož odborným správcem se rovněž stal. Zájem o Kralice, kralickou tiskárnu a osobnosti, které se na jejím provozu podílely se stal jenom součástí jeho ostatních zájmů. V řadě studií prohloubil a rozšířil naše poznatky této problematiky. Podílel se na krajském výzkumném úkolu - "hospodářské a kulturní poměry na Moravě v 16. a 17. století".

Výčet výstav, které sám připravil nebo se na jejich přípravě podílel, by byl dlouhý.

Své odborné a organizační zkušenosti uplatňoval jako člen výboru Muzejního spolku v Kralicích nad Oslavou, člen Muzejní a vlastivědné společnosti a člen komise pro starší dějiny při Ústředním muzeologickém kabinetu v Praze.

Je přirozené, že na stránkách našeho časopisu se blíže zastavíme nad sfragistickou částí Chaloupkovy publikační činnosti. I k této problematice se dostal v rámci svých pracovních povinností, jeho pečlivé a přehledné uložení cenného fondu razidel a pečetidel Moravského zemského muzea se stává určitým vzorem pro podobné zpracování v našich veřejných

sbírkách. Při zpracovávání tohoto fondu Jan Chaloupka detailně pronikl do dané materie a své poznatky dovedl plně využít ve své publikační činnosti. V první linii máme na mysli odborně dobře fundované články, publikované na stránkách Časopisu Moravského muzea a v jiných časopisech. Vyšel v nich ze starších prací Francových a Slavíkových a dokázal v nich publikovat velmi důležitý materiál, mající základní význam pro sfragistiku. Jan Chaloupka přesně interpretoval význam jednotlivých symbolů zejména cechovní sfragistiky a zpřístupněním tohoto materiálu významně přispěl k rozšíření dosavadní pramenné základny.

Díky jeho dobře rozvržené sérii článků se sbírka typářů a pečetidel historicko archeologického oddělení Moravského zemského muzea stala jedním z nejlépe zpřístupněných sfragistických fondů u nás. Můžeme jen litovat, že Janu Chaloupkovy nabylo dopřáno publikovat i zbývající části této sbírky /pečetí šlechty, církevních institucí a hodnostářů/.

Druhou, neméně významnou částí Chaloupkova zájmu o sfragistiku, byla popularizace získaných poznatků v denním tisku. S přiloženého seznamu je patrné, že systematicky a cílevědomě zpracoval a přiblížil dávno zapomenutou část našeho historického dědictví širší veřejnosti.

S brněnskými genealogy a heraldiky Jan Chaloupka příležitostně spolupracoval a rád se s nimi ve svých přednáškách nebo diskusích rozděloval o své poznatky, k nimž dospěl. Jeho pracovna byla otevřena všem zájemcům o sfragistiku, historii a vlastivědu.

Chaloupkovo dílo zůstalo nedokončeno, ale je nám připomínkou drobné a trpělivé badatelské práce, která přinesla výsledky, které mají trvalou hodnotu.

Tomáš Krejčík

Bibliografie prací J.Chaloupky: pouze sfragistika-heraldika
 Cechovní pečetidla ve sbírkách historického oddělení Moravského
 muzea. ČMM LVI, 1971, s. 127-137.
 Brněnská cechovní pečetidla. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 9.7.1974.
 Pečetidla brněnských hřebenařů. Z brněnských pověstí, kronik
 a historie. Brněnský večerník 9.8.1974.
 Pečetidlo brněnských jehlařů. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 3.10.1974.
 Pečetidla brněnských soukeníků. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 14.11.1974.
 Pečetidlo brněnských krejčích. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 5.9.1974.
 Brněnští malíři. Z kronik a historie. Brněnský večerník
 28.11.1974.
 Pečetidlo brněnských mědikovců. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 6.2.1975.
 Pečetidlo brněnských punčochářů. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 3.4.1975.
 Pečetidlo brněnských sklenářů. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 12.6.1975.
 Pečetidla brněnských sedlářů. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 7.8.1975.
 Pečetidlo brněnských soustružníků. Z kronik a historie. Brněn-
 ský večerník 11.9.1975.
 Pečetidla brněnských tesařů. Z kronik a historie. Brněnský
 večerník 9.10.1975.
 Pečetidlo náměšťského cechu mlynářů asi z konce 18. století.
 Z kralické tvrze 8, 1976-1975, s. 73.
 Brněnská cechovní pečetidla. ČMM LXII, 1977, s. 45-53.
 Svědkové zaniklých řemesel. Rovnost 9.6.1977.
 Symbolika brněnských cechovních řemesel. Brněnský večerník
 7. 10.1977.
 Symbolika oděvních řemesel. Brněnský večerník 21.10.1977.
 Symbolika potravinářských řemesel. Brněnský večerník 4.11.1977.

- Symbolika kovodělných řemesel. Brněnský večerník 18.11.1977.
- Symbolika textilních řemesel. Brněnský večerník 9.12.1977.
- Symbolika řemesel zpracovávajících dřevo, kosti a kůži. Brněnský večerník 16.12.1977.
- Znaky stavebních řemesel. Brněnský večerník 23.12.1977.
- Městská a obecní pečetidla ve sbírkách Moravského muzea. ČMM 1978, LXIII, s. 55-61.
- Cechovní řemeslná výroba a její symbolika. Metodické listy 2/1980, s. 7.
- Pečetidla z jižní Moravy. Mal. kraj. XVII, 1981, č.5, s. 8-9.
- Pečetidla měst a obcí z jižní Moravy. Mal. kraj. XVII, 1981, č.6, s. 6.
- Úřední pečetidla, razítka a razidla ve sbírkách Moravského muzea. ČMM LXIX, 1984, s. 79-92.
- Cechovní pečetidla a jejich symbolika. XIII mikulovské symposium.
- Dějiny řemesel a průmyslu na jižní Moravě. Praha 1984, s. 121-127.
- Cechovní pečetidla z Náměště nad Oslavou. ZKT XI, 1984, s. 54-55.
- Náhrobní kameny ve filiálním kostele sv. Martina v Kralicích nad Oslavou. ZKT XIII, 1986, s. 58-66.
- Sfragistická sbírka historicko archeologického oddělení Moravského muzea v Brně. Rodná země 1988, s. 386-396.
- Cechovní symbolika oděvních řemesel. ČMM LXXIII, 1988, s. 117-126.
- Cechovní symbolika potravinářských a kovodělných řemesel. ČMM LXIV 1989

Patnáct let jsem byl "archivním úředníkem" v archivu hl. města Prahy, kterému v té době vládl univerzitní profesor Václav Vojtíšek. Znamenalo to každodenní styk, takže vzpomínek by bylo nadbytek.

Chci se však omezit jen na jedinou, která zůstala pro mne nejvýznamnější. Byl to vliv, kterým Vojtíšek působil na můj poměr k práci historika. Je vedlejší, jakých metod užíval - z počátku byly někdy s těžkostí přijatelné, ale to nebylo to hlavní. Především to byla úcta k pramenům, úcta k poznané skutečnosti. Co nejvíce se jí přiblížit, pochopit ji a respektovat jejího ducha. A tomu bylo třeba obětovat maximum zájmu, práce a času a to tak, že člověka ani nenapadlo porovnávat spoustu vynaložené energie s někdy až směšně /kvantitativně/ nepatrným výsledkem. Vzpomínám, jak jsem jednou při práci o dějinách kteréhosi pražského hospodářského úřadu prolistroval stránku po stránce a zápis po zápise třicet tlustých rukopisných foliantů 16. století, abych z toho nakonec vytěžil 3 /slovy: tři/ řádky do své disertační práce. Což mně nijak nedigustovalo a považoval jsem to za zcela přirozené.

Tato po léta trénovaná úcta k historické skutečnosti mne pak už nepustila a provázela mne i na mé beletristické historické pouti, na kterou jsem z vědecké práce odbočil. Myslím, když si autor pro ztělesnění svého příběhu /myšlenky!/ zvolí sám o své vůli historické jeviště, pak je povinen evokovat jeho sociální, vývojovou a názorovou atmosféru pokud možno co nej přesněji. /Co tu spojuje a rozděluje práci vědce a básníka, patří už do jiné kapitoly./

A právě za tento postoj k své práci vděčím ve značné míře právě prof. Vojtíškovi.

Musím s politováním konstatovat, že se naše cesty po válce rozešly. Nikdy mi neodpustil, že jsem "zradil vědu", k jejíž službě mne vychovával. Ale to už sem nepatří.

† Miloš V. Kratochvíl

Život a smrt poslední císařovny

Dne 14.3.1989 zemřela ve věku nedožitých 97 let poslední rakouská císařovna a uherská královna Zita. Osud ji dopřál dožít se věku, jakého dosáhl jen málokterý smrtelník a snad ještě žádný evropský monarcha. Jen necelých 30 let však strávila na výslunní moci a slávy, větší část života prožila v hlubokém ústraní, jen jako poslední živý symbol zašlé slávy rakousko-uherské monarchie.

Princezna Zita se narodila 9.května 1892 ve Villa Pianore u italského Viareggia jako šestnácté z celkem 24 dětí vévody Roberta L. Bourbon-Parmského^{1/}. Dne 21.10.1911 se vdala za rakouského arcivévodu Karla Františka Josefa, který se po smrti svého strýce arcivévody Františka Ferdinanda stal v roce 1914 následníkem trůnu a v roce 1916 jako Karel I. posledním rakouským císařem. V prosinci 1916 byla Zita korunována i na uherskou královnu. V důsledku vojenského, hospodářského i politického krachu byly však dny monarchie velmi rychle sečteny: dne 11.11.1918 se císař přes Zitin odpor vzdal řízení všech státních záležitostí a v Rakousku byla vyhlášena republika.

V březnu 1919 byla císařská rodina přinucena emigrovat do Švýcarska. Po dvojím nezdařeném Karlově pokusu získat zpět alespoň uherskou korunu^{2/}, prohlásil i uherský parlament Habsburky za zbavené trůnu a Karel se Zitou byli deportováni na Madeiru, kde duševně i tělesně zlomený excísař zemřel ve Funchalu dne 1.4.1922 na zápal plic.

Po Karlově smrti se Zita se svými dětmi uchýlila pod ochranu španělského krále Alfonse XIII. do Madridu.^{3/} Ale již v roce 1929 přesídlila do Belgie, kde se jejich sídlem stal zámek Ham. V této době byla Zitinou hlavní starostí péče o děti. V roce 1930 se oficiálně vzdala poručnictví nad svým nejstarším synem Ottou, který se tak stal hlavou habsbursko-lotrinského arcidomu. Otto v roce 1937 vystudoval na univerzitě v Lovani společenskou vědu.

Útok Němců na Belgii přinutil Zitu s rodinou k útěku za oceán^{4/}, nejprve do Kanady a odtud do USA. Zde se Zita stýkala s okruhem lidí okolo prezidenta Roosevelta. Především se snažila dosáhnout toho, aby porážka Hitlera znamenala zároveň restauraci Habsburků. Tyto snahy však byly americkou stranou i představiteli emigrace rozhodně odmítnuty.

S návratem do Evropy po válce tedy Zita nepospíchala, k cestě zpět se odhodlala až v roce 1949. V té době uzavřely sňatky všechny její děti, skončila tedy i její role matky. Usídlila se na zámku Berg-Colmar, kde v roce 1959 pochovala i svoji matku /i ona zemřela v 97 letech!/. Po její smrti se uchýlila do johanitské komendy ve švýcarském Zizersu, jen několik kilometrů od rakouských hranic, kde obývala skromný dvoupokojový byt. Zde, mimo dočasných návštěv svých dětí, žila v podstatě v zapomenutí a zde také zemřela.

Od 23. března 1919, kdy byla přinucena opustit Rakousko, nepřekročila Zita rakouské hranice^{5/}. Až když v roce 1971 zemřela v Tyrolsku její nejstarší dcera Adelheid, bylo jí povoleno účastnit se pohřbu a v roce 1982 povolil kancléř Kreisky excísařovně návštěvu Vídně a Maria Zell.

Zita byla zvláštní a silná osobnost. Hezká, umělecky založená a hluboce věřící žena, přitom energická a neústupná, vždy pokládala za svoji prvořadou povinnost dokonale plnit povinnosti panovnice, manželky a matky. Ačkoliv se do habsburského rodu přivdala, více než kterýkoliv rodilý Habsburk byla přesvědčena o velikosti a dějinném poslání tohoto rodu a nikdy se nesmířila s tím, že by jejich Bohem seslaná vláda mohla být svržena. Proto také všemožně působila na císaře Karla, člověka nerozhodného a váhavého, aby se maximálně přičinil o zachování a později i znovuzískání trůnu. Byla iniciátorkou snah o separátní mír s Francií a Anglií, proto také podporovala snahy svého syna Otty o legitimizaci Habsburků a jeho pozdější aktivitu v Pan-

evropské unii. Jako matka byla skutečně vzorná. Všech jejích 8 dětí úspěšně vystudovalo, vstoupilo do manželství s příslušníky nejvyšší šlechty a žádné z nich se neproslavilo nějakým skandálem.

S těmito rysy její povahy koresponduje i její poslední přání. Nepřála si být pohřbena ani po boku svých bourbonských předků, ani po boku svého manžela v kapli Nossa Senhora del Monte v dalekém Funchalu, ale v kapucínské hrobce ve Vídni, tradiční nekropoli Habsburků. Toto přání Rakouská republika splnila. Ačkoliv její pohřeb nebyl státním aktem, stal se událostí, která po několik dní vzrušovala celé Rakousko. Celý ceremoniál, který proběhl 1. dubna, byl přenášen rakouskou televizí v několikahodinovém přímém přenosu, pohřbu se zúčastnili přední představitelé Rakouské republiky, v čele s prezidentem Waldheimem a vicekancléřem Mockem. Z domu sv. Štěpána, kde byla složena zádušní mše, byly ostatky excísařovny vezeny v dlouhém průvodu na téže voze, na němž před 73 lety spočinulo i tělo císaře Františka Josefa, až ke kapucínské hrobce, kam byly za vojenských poct a podle starobylého ceremoniálu uloženy^{6/ 7/}. Za místo u okna, odkud bylo vidět na pohřební průvod, se platilo až 10 000 šilinků

- fp -

Poznámky:

- 1/ Robert I. /1848-1907/ byl od roku 1854 posledním panujícím vévodou samostatného parmského státu. V roce 1860 byl svržen a země se stala součástí Italského království. Jeho první manželkou byla Maria Pia della Grazia, dcera Ferdinanda II., krále obojí Sicílie /1849-1882/. Zita pocházela z Robertova druhého manželství s portugalskou infantkou Marií Antonii /1862-1959/, dcerou krále Michala I.
- 2/ Druhého vojenského puče se účastnila i Zita po Karlovu boku. Ze švýcarského exilu tajně přeletěli do Maďarska a s narychlo sebraným vojskem postupovali na Budapešť.

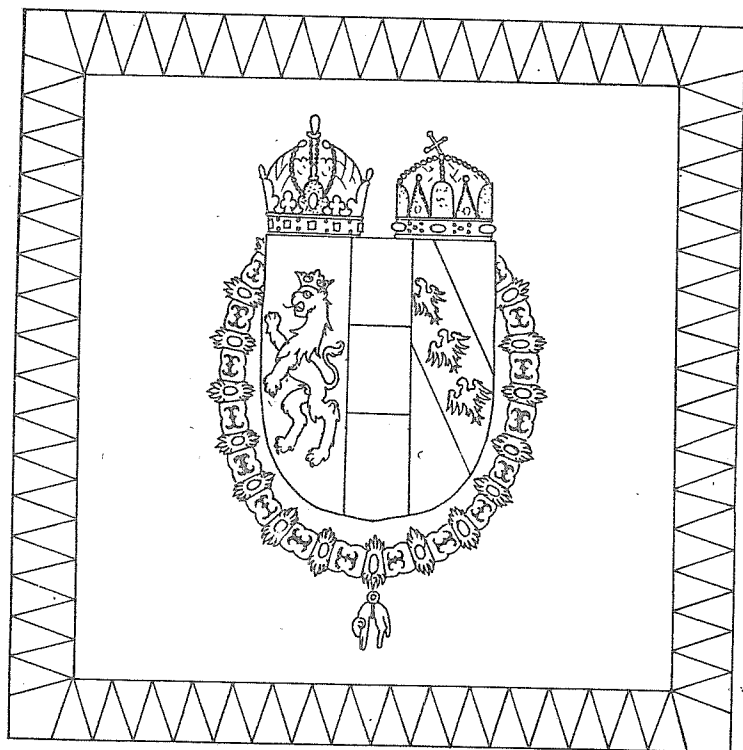
Tam byli zastaveni několika stovkami vojáků a studentů a Karel kapituloval, aniž došlo k opravdovému boji. Karel i Zita byli zajati, naloděni na britský vojenský člun a přes Černé moře byli deportováni britským křižníkem na Madeiru. V roce 1922 za nimi přijela ze Švýcarska i jejich rodina.

- 3/ Z manželství Zity a Karla vzešlo osm dětí: Otto, nar. 20.11.1912/, Adelheid, Robert, Felix, Karel Ludvík, Rudolf, Charlotta a Alžběta.
- 4/ Po anšlusu rakouska vyzval Otto Habsburský veřejně k vojenskému zásahu mocností proti Německu. Za tento čin na něj německá vláda vydala zatykač.
- 5/ Dne 15.6.1935 přijala rakouská vláda zákon, který zrušil vypovězení Habsburků ze země. Někteří z nich se však již v roce 1918 prohlásili za loyální občany republiky a zůstali v zemi. I Zitin syn Otto se v roce 1961 zřekl příslušnosti k habsburko-lotrinskému arcidomu a prohlásil se za věrného občana republiky. V roce 1966 získal rakouský pas. Jeho hlavní sídlo však zůstává v bavorském Pöckingu. Otto je poslancem Evropského parlamentu za západoněmeckou CDU.
- 6/ V kryptě je pohřbeno 45 členů habsburkého rodu. Jako poslední před Zitou sem bylo uloženo tělo Marie Josefy Saské, matky císaře Karla I., dne 2.6.1944.
- 7/ Z heraldického a vexilologického hlediska je zajímavá standarta, kterou byla přikryta rakev se Zitiným tělem. Podle TV vysílání je možno její podobu rekonstruovat jako purpurový čtvercový list lemovaný střídavě černými, žlutými, červenými, bílými a zelenými trojúhelníčky. Uprostřed listu byl umístěn 2 x štípený štít s habsburskými, babenberskými a lotrinským erbem, na štítu byly posazeny rakouská císařská a uherská královská koruna, štít byl obtočen kolanou řádu Zlatého rouna /viz obr./. Protože pohřeb nebyl státním aktem, je logické, že rakev nebyla zahalena státní vlajkou. Pohřební standarta však

ani neodpovídala osobní standartě Zity jako rakouské císařovny. Pohřební standartta byla zřejmě vytvořena jen pro tuto příležitost. Použití purpurové barvy, jakož i obou korun je z historického i heraldického hlediska chybné /list císařských standart byl vždy žlutý, použití císařské a svatoštěpánské koruny bylo vyhrazeno pouze císaři/.

František Pícha

Pohřební standartta císařovny Zity

kresba T. Krejčík

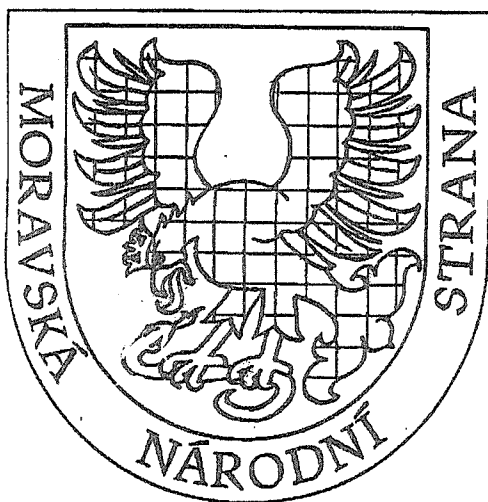
Znak Moravské národní strany

Dne 28.9.1990 byla registrována ministerstvem vnitra ČR Moravská národní strana.

Pro reprezentaci a propagaci MNS bylo nutné přijat osobitý symbol, který by se odlišoval od zemského znaku či od znaku dalších moravských iniciativ.

Uvažovalo se o možnosti využít při tvorbě znaku prvků z erbu prvního předsedy MNS JUDr. Aloise barona Pražáka /1820-1891/ či svatoklimentského kříže, jako starého symbolu Moravy, který se objevuje na denárech prvních moravských Přemyslovců.

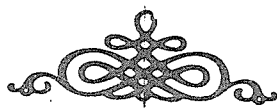
Nakonec přípravný výbor MNS na své schůzi dne 3.10.1990 schválil návrh dr. Jiřího L. Bílého. Znak MNS tvoří modrý štít se snášejíci se moravskou orlicí bojující se zlatým hadem. Podle oficiální interpretace mají znamení ve štítu symbiolozovat nekompromisní boj za sociální a ekonomická práva moravského národa.

kresba J.L.Bílý

Obsah

Z činnosti klubu	2
Články a studie:	
J.Louda - Brisury v anglickém královském znaku	8
V.Burian - Ke genezi současného znaku olomouckého arcibiskupa	17
J.Hanáček - Znak pro brněnského biskupa	21
J.Hás - Rod Desfoursů v Čechách a na Moravě	27
Přehled rodinných kronik	37
Heraldika Brunensis:	
P.Stehlík - Soupis šlechtických heraldických a fune- rálních památek na území okresu Brno-mě- sto /pokračování/	64
Hlídka historické faleristiky:	
V.Měřička - Řád Čestné legie v době třetí republiky	86
Heraldický ex libris lexikón	95
Hovory G + H	99
Zprávy o literatuře	102
Zprávy	116
Kronika	118

GENEALOGICKÉ A HERALDICKE INFORMACE Č. 1 - 4 / 1990

Vydává jako interní tisk pro potřeby členů v nepravidelných lhůtách Genealogický a heraldický klub při ZK Královopolské strojírny v Brně, Palackého 78, 612 00

Odpovědný redaktor: Dr. Frant. Pícha

Redakční rada: JUDr. J. Bílý, Jiří Hanáček, PhDr. A. Král,
CSc., PhDr. Tomáš Krejčík, PhDr. Ivan Štarha, Vilém Walter

Obálka: Petr Tybitancl

Bezplatný odběr vázán na zaplacení ročního členského příspěvku.

ISSN 0862 - 8963

